DÖNEM : 1 CİLT : 4 TOPLANTI : 1

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

Yetmişdördüncü Birleşim

13 . 4 . 1962 Cuma

İçindekiler

	Sayfa
1. — **Geçen tutanak özeti**	446
2. — **Gelen kâğıtlar**	446
3. — **Yoklama**	446,474
4. — **Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları**	446
1. — Aydın Milletvekili Mehmet Yavaş'ın, Strasbourg'da toplanan Avrupa Konseyi Mahallî İdareler Konferasında alınan kararlar hakkındaki açıklamaları	446 : 449
2. — Sayın milletvekillerinden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/251)	449 : 450
3. — Bu toplantı yılında iki aydan fazla izin alan Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı'ya ödeneğinin verilebilmesi için keyfiyetin Genel Kurulun tasvibine sunulduğuna dair Başkanlık tezkeresi (3/250)	450
5. — **Görüşülen işler**	450
1. — Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısı ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporları (1/149) (S. Sayısı : 64)	450 : 474, 474 : 488

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Maraş Milletvekili Hasan Fehmi Evliya'nın, Maraş'ın Afşin ve Elbistan ilçelerinde 15 günden beri aralıklı devam eden yer sarsıntısı dair demecine bilgi edinildi.

Anayasa Mahkemesi kanunu tasarısı ile İstanbul Milletvekili Saadet Evren ve 3 arkadaşının, Anayasa Mahkemesi kanunu teklifinin görüşülmesine devam olunarak komisyondan gelen maddeler ve kanunun tümü kabul olundu.

Eskişehir Milletvekili Şevket Asbuzoğlu ve 6 arkadaşının, Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü işçilerine mesken yaptırılması için borç para velilmesine dair olan 5954 sayılı Kanunun 6173 ve 121 sayılı kanunlarla birinci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ile

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 3890 sayılı Kanunla muaddel 76 ncı maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısının tümü kabul edildi.

Sinop Milletvekili Mahmut Alicanoğlu'nun, Adalet başkâtip, icra memuru, zabıt kâtibi ve yardımcılarına tazminat verilmesi hakkında kanun teklifinin tümü üzerinde bir süre görüşüldü.

13 . 4 . 1962 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	İstanbul
Ö. Zekâi Dorman	*Ferruh Bozbeyli*

Kâtip
Bolu
Zeki Baltacıoğlu

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Hayvan hırsızlığının men'i hakkındaki 5617 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı (1/181) (Adalet Komisyonuna)

2. — 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 49 ncu maddesinin değiştirilmesine ve 117 nci maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu değiştirişi ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (1/30) (Adalet Komisyonuna)

Teklifler

3. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, Subay ve astsubaylara birer sene kıdem verilmesine dair kanun teklifi. (2/199) (Millî Savunma ve Bütçe komisyonlarına)

4. — Cumhuriyet Senatosu Muğla Üyesi Muallâ Akarca ile İçel Milletvekili Celâl Kılıç'ın, 6831 saylı Orman Kanununun geçici 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/200) (Tarım, Adalet ve Bütçe komisyonlarına)

5. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu'nun, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kakanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkındaki 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesine bir fıkra ilâve edilmesine dair kanun teklifi (2/201) (Bütçe Komisyonuna)

6. — İstanbul Milletvekili Mahmut Rıza Bertan'ın, 4273 sayılı Subaylar Heyetine mahsus Terfi Kanununa bir geçici madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/202) (Millî Savunma ve Bütçe komisyonlarına)

7. — Çanakkale Milletvekili Şefik İnan ve 9 arkadaşının, Yatırımlar finansman fonu teşkil ve tasarruf bonoları ihracı hakkındaki Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Cumhuriyet Senatosu değiştirişi ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (2/99) (Bütçe Komisyonuna)

Raporlar

8. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Muhasebesinin 1961 yılı Haziran - Ağustos ayları hesabı hakkında Hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/5) (Gündeme)

9. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Muhasebesinin 1961 yılı Eylül - Kasım ayları hesabı hakkında Hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/6) (Gündeme)

10. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Muhasebesinin 1961 yılı Aralık ve 1962 yılı Ocak - Şubat ayları hesabı hakkında Hesapları İnceleme Komisoynu raporu (5/7) (Gündeme)

11. — Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporları (1/149) (Gündeme)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Zekâi Dorman

KÂTİPLER : Kadri Özek (İzmir), Zeki Baltacıoğlu (Bolu)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, müzakerelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Aydın Milletvekili Mehmet Yavaş'ın, Strazburg'da toplanan Avrupa Konseyi Mahallî İdareler Konferansında alınan kararlar hakkındaki açıklamaları

BAŞKAN — Aydın Milletvekili Mehmet Yavaş arkadaşımızın gündem dışı sözleri vardır, buyursunlar.

MEHMET YAVAŞ (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım, Avrupa Konseyi Mahallî İdareler Avrupa Konferansı 4 ncü toplantısı 21/24 Mart 1962 tarihleri arasında Strazburg'ta yapılmıştır. Konferansa sunulan raporlar ve konferansta alınan kararlar hakkında aşağıda kısaca bilgi arz edilecektir.

Avrupa Konseyinin siyasi, iktisadi ve kültürel alanlarda ve topyekûn Avrupa'nın içtimai hayatında birliği hedef tutan çalışmaları için halk topluluklarının en yakın temsilcileri olan mahallî idarelerin (Vilâyet ve belediyeler idareleri) bilhassa kültürel faaliyetlerle birliğin gerçekleşmesi için göreceği hizmetler çok mühimdir. Avrupa fikrinin gelişip gerçekleşmesinde mahallî idarelerin asıl fonksiyonu olan hemşehrilerin fizikî ve mânevi hayatını teminat altına almakta hükümetlerin ve idarecilerin gösterecekleri anlayış, Avrupa Konseyinin ümit ve kuvvet kaynağı olacaktır.

İki yılda bir toplanmakta olan Avrupa Konferansının bu toplantısı, mahallî idarelerin Avrupa Birliği fikrini kavradığını, Avrupa idealini gerçekleştirmek için bütün mânevi şartları haiz olduğunu, ve hükümetlerin ve il idarelerinin mütekabil desteği ile, her gün biraz daha yaklaşılmakta olan Avrupa birliğinin gerçekleşmesinde muktedir bir şekilde vazife görecek merciler olduklarını gözlemek bakımından aynı zamanda güzel bir gösteri olmuştur.

Türk idarecileri, belediyecileri ve ilim adamlarının konferansı ilgi ile takibedişleri, meselelere sarılıp, Türk halkının Avrupa halkları ile kaynaşması lüzumundaki ittifakları, ve Türkiye'nin Avrupa Birliğinde bütünleyici ve ihmal edilmez bir unsur olması için Türk mahallî idarelerinin hareket tarzı hakkındaki müspet kanaat ve kararlı davranışlarını ifade etmeyi zevkli bir vazife sayarım.

Konferansa 16 memleket 140 delege ile katılmıştır.

Çalışmaların başında Konsey Başkanı M. Federspiel tarafından Rodaos Belediye Başkanı M. Petridese ve Schwarzenbek Belediye Başkanı M. Koçka merasimle Avrupa mükâfatı tevdi edilmiştir.

Konferansın devamınca çalışan komisyonlarda, konferansa takdim edilen raporlar incelenmiş ve aşağıda arz edilen hususlarda kararlar alınmıştır.

I - Mahallî otonomi:

Avrupa Birliği istikametinde çok şeyler başarılmış olmasına rağmen aşılacak daha pek çok mânialar vardır.

Demokratik idare tarzı diğer siyasi sistemlerden de fazla olarak idare edilenlerle hükümetler

arasında mümkün olan en sıkı teması icabettirir. Mahallî toplulukların bir fonksiyonu da bu teması sağlamaktır. Hem şehirlerin belediye işlerine iştiraki millî demokrasinin kuruluşunda ilk adımı teşkil eder. Mahallî otonomi demokrasiyi temsil eder ona kuvvet verir.

Konseyin umdeleri gereğince inşa edilecek Avrupa demokratik bir Avrupa olacaktır. Bu Avrupa, insanlarının ortak mirası olan temel politik prensipler ve mânevi ve ahlâki değerler üzerine bina edilecektir. Mahallî otonomi bu prensiplerden bir tanesidir. Mahallî otonominin korunması ve kurulması bir Avrupa meselesi olarak ele alındığından aşağıdaki mütalâa karar altına alınmıştır.

1. Üye memleketlerde tedvin edilecek bütün yasalarda hem ferdin, fakat hem de mahallî toplulukların varlığı korunmuş ve teminat altına alınmış olmalıdır.

2. Mahallî topluluklar, seçilmiş temsilcileri tarafından serbest olarak idare edilmelidir.

3. Mahallî idarelerin hüviyeti millî otorite karşısında teminat altına alınmalıdır.

4. Mahallî idareler kendi malî kaynaklarına sahibolmalı ve umumi menfaate mütaallik giderleri için ayrıca Devletten yardım görmelidir.

II - Kültürel faaliyetler :

Konseyin Vekiller Komitesince bir Kültürel İş Birliği Konseyi teşkil edilmiş bulunmaktadır. Bu teşekkül kültürel alanda iş birliğini sağlıyan, finanse eden ve takibedilecek politikayı vaz'eden yegâne teşekkül olacaktır. Konseyin kontrolu altındaki faaliyet sahaları şunlar olacaktır :

1. Yüksek seviyede eğitim ve araştırma;
2. Genel ve teknik eğitim;
3. Okul dışı eğitim; (gençliğin fizik eğitimi, yetişkinler eğitimi)
4. Güzel sanatlar ve genel kültür münasebetleri;

Mahallî idarelerin «Avrupa kültür faaliyetlerini iki kısma ayırmak mümkündür :

1) Avrupa halkları arasında daha iyi anlaşma ve karşılıklı bilgi alışverişi faaliyetlerinin tesisi. Talebeler, gençler, öğretmenler, sanatkârlar ve Meclis âzaları gibi şahısların mübadelesi; malûmat ve tekniklerin mübadelesi.

2) Halklar arasında dayanışmanın ve Avrupa milletlerine aidiyet duygularının inkişaf ettirilmesi;

Konferans, halkın kültürel terakkisinin mahallî idarelerin temel görevlerinden olduğuna kanidir. Mahallî idarelerin gerek kendi tesisleri, gerek millî ve gerekse milletlerarası cemiyetleri ve bizzat konferans vasıtasiyle teşkil eylediği şebeke, fikirlerin yayılması, popularize edilmesi bakımından takati çok yüksektir. Bir muhittir.

III - Belediyelerarası mübadele ve kardeşlik :

Avrupa Birliği idealinin gerçekleşmesinde ve halklar tarafından benimsenmesinde kardeş belediyeler müessesesinin ve belediyelerarası mübadelenin gerek Hükümet kademesinde, gerek il ve gerekse belediyeler kademesinde desteklenmesi icabetmektedir. Konferans bu hususta şu kararları almıştır :

Şahısların mübadelesi, halkların kendilerini Avrupalı saymalarını teşvik eder. Tecrübe ve haberlerin mübadelesi beşerî münasebetlerin, kültürün ilerlemesi ve tekniğin tekamülüne hizmet edecektir. Genç insanlar arasında Avrupai bir görüş yaratmak için gençlik mübadelesine ehemmiyet verilmelidir. Bu çeşit mübadelelerde ilk önce küçük belediyelerden başlanmalıdır. Belediyelerin devamlı olarak kardeşlik münasebetleri idame etmesi tavsiye edilir.

IV - Altı memleket işçilerinin barındırılması :

Avrupa Kömür ve Çelik Birliği işçilerinin barındırılması, işçilerin yeni iş yerlerine yerleştirilmesi ve yeniden yetiştirilmesi ortaya çıkan meselelerdendir. Sıhhi ve rahat meskenler inşası; kapanan iş yerlerinden açıkta kalan işçilerin tekrar başka yerlere yerleştirilmesi belediyelerin Altılar komitesi ile iş birliği yapacağı hususlardandır. Baraka, gecekondu gibi gayri sıhhi ikamet yerlerinin ortadan kaldırılarak günün hayat şartlarına uygun mesken inşaatı teşvik edilmelidir.

V - Eğitim ve gençlik :

Mahallî idareler birinci derecede birer kültür merciidir. Gençlik kültürel hayatta daima, «kabul eden» taraftadır. Gençlerin bugünkü istisnai davranışı cemiyetimizin değişmekte olmasından dolayı ciddî meseleler arz etmektedir. Gençliğin kurtarılması isteniyorsa Avrupa topluluğu gecikmeden birtakım güç ve pahalı teşebbüslere girişmek zorundadır. Bugünkü oluş, aile ve okulun aksi istikametinde çalışmaktadır. Bugün gençlere cemiyette çocuk ve yetişkinler

kadar yer ayrılmadığı bir vâkıadır. Bu konuda konferansın kararları şunlardır :

Belediyeler birinci derecede gençlerle meşgul olmalıdır.

Eğitimde en büyük faktör iyi bir yuvadır. Hemşehirlerin iyi bir yuva hayatına sahibolması belediyenin başlıca endişesi olmalıdır.

Gençlerin Avrupalı olarak yetiştirilmesi esas alınmalıdır. Gençlikte Avrupa kavramı, Avrupa'nın ruh ve ünü, onun ideolojileri, onun kıymetler hiyerarşisi, onun ferdin hürriyeti hakkındaki konsepsiyonu ve bunların neticesi olarak demokratik felsefesi uyandırılmalıdır.

VI - Avrupa konağı :

Avrupa Konseyinin gerçekleştirmeye çalıştığı Avrupa birliği fikrini kökleştirmek üzere Konseye dâhil birçok memleketlerde açılmış olan Avrupa konakları (Sarayları) başlıca üç maksada hizmet edecektir. Avrupalılara Avrupa'yı takdim etmek, onları Avrupa ruhu ile doldurmak ve halk arasında Avrupa Birliği idealini kökleştirmek.

Konferans mahallî idarelere Avrupa konakları tesis ve teşvik etmeyi tavsiye eder.

VII - Avrupa günü :

Bir bayram havası içinde kutlanacak bir Avrupa gününün Avrupa kardeşliğini gerçekleştirmek istikametinde müessir olacağı muhakkaktır. Mart ayının son veya Mayıs ayının ilk haftasında bir tarihin «Avrupa günü» olarak tesbiti, o günün resmî tatil günü olarak kabulü ve her tarafta Avrupa bayrağının dalgalanması benimsenmelidir. Konferans, bir Avrupa kardeşlik gününün ilân ve kutlanmasının büyük ruhi ve terbiyevi değerine, Avrupa fikrinin serpilmesine yardım edeceğine emindir. Bütün üye memleketlerde kutlanmak üzere Vekiller Komitesi bir «Avrupa günü» ilân etmelidir. Avrupa gününde okullarda yarışmalar tertiplenmeli, ödüller dağıtılmalıdır.

VIII - Kan bağışı :

Kan bağışı hareketi kasaba ve köylere kadar götürülmelidir. Bu işte mahallî idareler ilgili makamlara büyük yardımda bulunabilir. Kan bağışının yayılması ve kan bağışlıyanların hazırlanması bütün medeni cemiyetlerde tasvip ve takdir edilen hayat kurtarıcı bir tekniktir. Mahallî idarecilerin kendi çevrelerinde üstün itibarı, samimiyet ve otoritesi vardır. Aydın düşünceli, birleştirici olan bu güzide idareciler kan bağışı kampanyasına katılmalıdır.

IX - Temiz hava kampanyası :

Konferans büyük şehirlerde temiz hava kampanyası ile ilgili kararlar da almıştır.

X - Yabancı işçiler meselesi :

Son yıllarda yabancı memleketlere giden işçilerin durumunu incelemek bunların gittikleri yerlere alışmaları ve ora halkı ile kaynaşmalarında mahallî idarelerin mühim bir rol oynıyacağını düşünen konferans gelecek toplantısı için bu konu etrafında yapılmasına karar vermiştir.

Kısa olarak arz edilen bu hususlar genişçe bir rapor halinde Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. Basılarak T. B. M. M. nin üyelerine takim edileceğini tahmin ediyorum. (Alkışlar)

2. — Sayın milletvekillerinden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/251)

BAŞKAN — Efendim; Riyaset Divanının sunuşları olarak iki Başkanlık tezkeresi var, okutuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı Sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Başkanlık Divanının 13.4.1962 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı, 2 ay, hastalığına binaen, 11.4.1962 tarihinden itibaren.

Hatay Milletvekili Bahri Bahadır, 14 gün, mazeretine binaen, 12.4.1962 tarihinden itibaren.

Kütahya Milletvekili Mehmet Kesen, 15 gün, mazeretine binaen, 16.4.1962 tarihinden itibaren.

Sivas Milletvekili Ahmet Kangal, 16 gün, mazeretine binaen, 15.4.1962 tarihinden itibaren.

İzmir Milletvekili Şeref Bakşık, 51 gün, hastalığına binaen, 26.3.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Teker teker okutup tasvibinize arz edeceğim.

Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı, 2 ay, hastalığına binaen, 11.4.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olunmuştur.

Hatay Milletvekili Bahri Bahadır, 14 gün, mazeretine binaen, 12.4.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olunmuştur.

Kütahya Milletvekili Mehmet Kesen, 15 gün, mazeretine binaen, 16.4.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olunmuştur.

Sivas Milletvekili Ahmet Kangal, 16 gün, mazeretine binaen, 15.4.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olunmuştur.

İzmir Milletvekili Şeref Bakşık, 51 gün, hastalığına binaen, 26.3.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olunmuştur.

3. — Bu toplantı yılında iki aydan fazla izin alan Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı'ya ödeneğinin verilebilmesi için keyfiyetin Genel Kurulun tasvibine sunulduğuna dair Başkanlık tezkeresi (3/250)

BAŞKAN — Efendim, şimdi Osman Bölükbaşı'nın ödeneğinin verilmesine dair ikinci tezkere var, okutuyorum.

Genel Kurula

Hastalığı dolayısiyle bir toplantı yılında 2 aydan fazla izin alan Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı'na ödeneğinin verilebilmesi, İçtüzüğün 197 nci maddesi gereğince Genel Kurulun kararına bağlı olduğundan keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

BAŞKAN — Tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporları (1/149) (S. Sayısı : 64) (1)

BAŞKAN — Efendim, Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun, Anayasanın geçici 7 nci maddesi gereğince 25 Nisan 1962 tarihine kadar kanunlaşması lâzımgeldiği yüksek malûmlarınızdır. Bu tasarının dağıtılmasından itibaren 48 saat geçmemiş olması dolayısiyle tasarının gündeme alınarak sorulardan evvel görüşülmesine dair bir şahsı adına, diğeri Bütçe ve Adalet komisyonları adına iki teklif vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Bugünkü gelen kâğıtların raporlar kısmında bulunan Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu tasarısı ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporlarının, zamanın pek daralmış olması nazara alınarak kanunun Anayasa hükmü gereğince yürürlüğe girebilmesi için gündeme alınmasını ve sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Balıksir
Gökhan Evliyaoğlu

Yüksek Başkanlığa

Anayasanın geçici 7 nci maddesinde müddetle mukayyet olarak kanunlaşması tesbit edilmiş bulunan Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının sevk talebine uygun olarak gündeme alınmasını ve gündemde mevcut, kanun tasarıları ve sözlü sorulara tekaddümen müzakere olunmasını arz ve teklif ederiz.

Adalet Komisyonu Başkanı İsmail Hakkı Tekinel	Adalet Komisyonu Sözcüsü Hüdai Oral
Maraş Kemal Bağcıoğlu	İstanbul Nurettin Bulak
Konya Ahmet Gürkan	Ankara Ferhat N. Yıldırım
Diyarbakır Alp Doğan Şen	Elâzığ Ömer Faruk Sanaç
Manisa Süleyman Çağlar	Edirne İlhami Ertem
Trabzon Ekrem Dikmen	Sakarya Burhan Akdağ
Elâzığ Naci Gürey	Zonguldak Sadık Tekin Müftüoğlu

(1) 64 S. Sayılı basmayazı bu tutanağın sonundadır.

Çorum	Afyon Karahisar
Muzaffer Dündar	Halûk Nur Bâki

BAŞKAN — Sayın Kemal Sarıibrahimoğlu.

KEMAL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Muhterem arkadaşlarım; Hâkimler Şûrası kurulmasına dair olan kanun tasarısı bu milletin en az 150 senelik hürriyet mücadelesinin bir muhassalası ve meyvasıdır. Bu kadar uzun seneler, (birbuçuk asır) üzerinde mücadele edilen bir mevzuun, bir esasın aceleye getirilmesi katiyen caiz değildir, arkadaşlar. (Alkışlar)

Muhterem arkadaşlar; bu Meclis gece sabahlara kadar çalışabilir, günlerce, inkıtasız olarak burada oturup, meseleleri görüşebilir ve iktiza ediyorsa, görüşmelidir de. Ama, aceleye getirilmesi katiyen doğru olmaz. Hukuk otoritelerinin yaptıkları tenkitler ve yazılanlardan birçok noksanları, Anayasaya aykırı birçok kısımlarını tesbit etmiş bulunuyor ve daha da bulacağımızı zannediyoruz. Bu tasarının enine ve boyuna hiç olmazsa bir iki gün tetkik edilmesi iktiza eder.

Yoksa, acele gelen ana kanunlar, buradan noksan, hatalı ve Anayasaya aykırı birtakım esasları ihtiva ederek çıkarsa, bu kadar uzun seneler yapılan mücadelelere yazık olur.

Onun için istirham ediyorum, bu takriri veren arkadaşlarım geri alsınlar veyahut Yüksek Meclisiniz bu takriri reddetsin. Mümkünse yarın, öbür gün, daha öbür gün geceli gündüzlü toplanalım, bu kanunu müzakere edelim ve salim esaslara bağlıyalım.

Komisyondan ve Riyasetten istirham edeceğim; sadece böyle ana meselelere dair kanunların değil, ikinci derecedeki meseleleri ihtiva eden kanunların bile müstaceliyetle görüşülmesi kaydını Meclis huzuruna getirmesinler ve Meclisi birtakım emrivâkiler karşısında bırakmasınlar. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Takrir aleyhinde Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, söyliyeceklerimin bir kısmını arkadaşım ifade etti. Geçen gün Anayasa Mahkemesi Kanununu müzakere ettik ve bâzı noktalarda tereddüdümüz olduğu için takriri müzakere istedik. Öncelik ve ivedilik sebebiyle mühim görüşlerimizi Yüksek Mecliste müdafaa edememek durumunda kaldık. Zaten işe başladığımızdan bu yana, dikkat edilirse 2 kanun müstesna. bütün kanunları öncelik ve ivedilikle geçiriyoruz. Efkârı umumiyenin bu hususiaki şikâyetlerini kulaklarımla işittim. («25 Nisana kadar bu kanunun çıkması lâzım» sesleri)

Muhterem arkadaşlarım, ben işittiklerimi söylüyorum. Takdir sizindir. Yalnız Yüksek Hâkimler Kurulu hakkındaki Kanun çok mühim bir kanundur. Maddeleri çoktur. Fakat, esas itibariyle müzakereye başladığımız zaman 8 - 10 saate sığacak bir kanun değildir. Çünkü seçim usulüne taallûk eden maddeleri vardır.

Binaenaleyh, normal olarak 1 nci ve 2 nci müzakereleri yapılsın; düşünerek, okuyarak, oldurarak bu kanunu çıkartalım, muhterem arkadaşlarım.

BAŞKAN — Sayın Halûk Nur Bâki.

HALÛK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar) — Arkadaşlar; Öncelik ve ivedilik kararı alınırken, içimizde daha evvelden bir allerji oluyor. Sanki bir kanunun öncelik ve ivedilikle görüşülmesi halinde birtakım ilmî hatalara düşüleceği zehabı uyandırılıyor. Böyle bir şey yoktur arkadaşlar.

KEMAL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — İyi ya öyleyse. Madem ki, hatalara sebebiyet veriyor, ivedilik ve öncelik kararı almıyalım.

HALÛK NUR BÂKİ (Devamla) — Arkadaşımız diyor ki, «öncelik ve ivedilik kararı almıyalım.» O takdirde elimizdeki bu kanunun iki defa müzakere etmemiz lâzım gelecektir. Halbuki, 24 Nisan tarihine kadar yetişmesi Anayasa hükmüdür. Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu ile Anayasa Mahkemesi Kanununun birlikte bu muayyen süre içinde yetiştirilmeleri lâzımdır. Bu kanunun mükemmelen çıkmasını arzu eden arkadaşlarımızın komisyon çalışmalarına iştirak etmeleri lâzım. Burada çalışan ve gayret gösteren arkadaşlar, komisyon çalışmalarına riayet etmeden, yalnız Mecliste iki defa konuşulmasında bir fayda güdemezler.. Meclisten her şey 400 dirhem çıkar. Ne söylenirse söylensin, buradan çıkan kanunlar ilmî nosyondan ve Anayasadan mahrum çıkmaz. Bu gibi kanunlar daimî kanunlardır, bir zaruretin ifadesidir. Öncelikle görüşülen kanunlar da baştan savma kanunlar değildir, ciddî kanunlardır. Efkârı umumiye şunu söylüyor, bunu söylüyor diye bir şey yoktur. Meclis asil vazifesini her zaman yapıyor ve yapacaktır. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Adalet Komisyonu adına Hüdayi Oral.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAYİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlarım, öncelik ve ivedilik bir zaruretin ifadesidir. Bu kanunu Yüksek Heyetiniz kabul ettikten sonra Senatoya gidecektir. Orada konuşulacak, belki bâzı maddelerinde ihtilâfa düşülecektir. Tekrar Meclise iadesi mümkündür. Buna zaman müsait değildir. Kanunlaşması muayyen bir müddete bağlı olan bu kanunun bir an evvel kanunlaşmasını teminen ivedilik ve öncelik takriri verilmiştir. Bu itibarla kabulünü istirham ediyoruz. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teklifleri tekrar okutup, reylerinize arz edeceğim.

(Adalet Komisyonu Başkanı İsmail Hakkı Tekinel ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

(Balıkesir Mebusu Gökhan Evliyaoğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Kanun tasarısının gündeme alınarak müzakeresini reylerinize arz edeceğim. Gündeme alınmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu. Bu kanun tasarısının müzakeresinin diğer kanunlar ve sorulara tekaddüm ettirilmesi hususunu reylerinize sunacağım. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul olundu.

Efendim işbu kanun tasarısının, aradan 48 saat geçmeden bugün müzakeresi hususunu da reylerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edildi, efendim.

Efendim, kanun tasarısının gerekçeleri ve maddeleriyle tümünün okunmasına lüzum görülüyor mu?... («Okunsun, görülüyor» sesleri.)

Okunması hususunu kabul edenler... Etmiyenler... Reddedildi. («Olmadı ki» sesleri)

Tasarının tümü üzerinde söz istiyen var mı? («Yok» sesleri) O halde maddelere geçilmesini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonu raporunun son paragrafında, tasarının ivedilikle görüşülmesi teklif edilmektedir.

Tasarının ivedilikle görüşülmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, Adalet Komisyonu değiştirişinden başlıyarak maddelerin müzakeresine geçiyoruz. Hükümet burada. Adalet ve Bütçe komisyonları yerlerini alsınlar.

Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı

Birinci Kısım

Genel esaslar

Kurulun üye sayısı

Madde 1. — Yüksek Hâkimler Kurulu, bu kanun hükümleri gereğince seçilen onsekiz asıl ve beş yedek üyeden teşekkül eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Kurulun görev ve yetkileri

Madde 2. — Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır :

1. Hâkimlerin bütün özlük işleri hakkında karar vermek,

2. Adalet Bakanının, bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi konularındaki tekliflerinin uygun olup olmadığına karar vermek,

3. Kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alanlarda, kanunların veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüklerinin veya bunların belirli madde ve hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasiyle, Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal dâvası açmak,

4. Bu kanunda yazılı diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

BAŞKAN — İkinci madde üzerinde bir değiştiriş var, okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

2 nci maddenin 3 ncü bendindeki «Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzükleri» ibaresi, Anayasa Mahkemesi kuruluşu ve görevleri hakkındaki kanun tasarısının Yüce Mecliste kabul edilen metnine uygun olarak, «Yasama Meclisleri İçtüzükleri» olarak değiştirilmesi arz ve teklif olunur.

Adalet Komisyonu Sözcüsü
Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Önerge hakkında söz istiyen?... Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul buyurduğunuz önergeye göre maddenin 3 ncü bendindeki «Türkiye Büyük Millet

Meclisi» ibaresi «Yasama Meclisleri» ibaresi ile değiştirilmektedir.

Maddeyi bu tashihle oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kurulun bağımsızlığı

Madde 3. — Yüksek Hâkimler Kurulu bağımsızdır. Hiçbir organ,makam, merci veya kişi, bu Kurula görevleri ile ilgli işlerde emir ve talimat veremez; tavsiye ve telkinde bulunamaz; kanuna dayanan sebepler dışında kurul kararlarının yerine getirilmesini geciktiremez.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum; kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığı ile münasebetleri

Madde 4. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Adalet Bakanlığı ile münasebetleri bu kanun hükümlerine tâbidir.

Adalet Bakanı, Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına bizzat katılabilir; ancak oylamaya katılamaz.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum; Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci kısım

Kuruluş

Birinci bölüm

Üyelerin seçimi

Seçme hakkı

Madde 5. — Yüksek Hâkimler Kurulunun altı asıl ve iki yedek üyesini Yargıtay Genel Kurulu, altı asıl ve bir yedek üyesini birinci sınıfa ayrılmış hâkimler, üç asıl ve bir yedek üyesini Millet Meclisi, üç asıl ve bir yedek üyesini Cumhuriyet Senatosu seçer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı?... Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelerin görev süresi

Madde 6. — Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresi dört yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.

Ancak, hâkimlik görevinde iken seçilmiş olan üyeler, ardı ardına iki defa seçilemez.

Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerinin yarısı, her iki yılda bir yenilenir. Yenileri seçilip göreve başlayıncaya kadar eski üyeler göreve devam ederler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı?... Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçimlerin niteliği

Madde 7. — Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üyelerinin seçimleri serbest, eşit, gizli, tek dereceli oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılır.

Bu seçimlerde hiçbir gerçek yeva tüzelkişi tarafından aday kararlaştırılamaz ve gösterilemez.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı? Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçilme yeterliği

Madde 8. — Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üyeliğine, Yargıtay Genel Kurulu ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerce seçilecek olanlardan her birinin kendi aralarından; Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu tarafından seçileceklerin ise yüksek mahkemelerde hâkimlik etmiş veya bunlara üye olma şartlarını kazanmış ve 65 yaşını doldurmamış olanlar arasından seçilmesi gerektir.

Üye seçileceklerin hâkimlikten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan kovuşturma altında veya hükümlü bulunmamaları, işten el çetirilmiş olmamaları veya disiplin yönünden yer değiştirmeye veyahut daha ağır bir cezaya çarptırılmış olmamaları ve dışardan seçileceklerin ayrıca hâkim olmaya engel bir suçtan kovuşturma altında veya hükkmlü bulunmamaları şarttır.

BAŞKAN — Madde hakkında Kemâl Kaya söz istediler, buyurun.

KEMÂL KAYA (Kars) — Muhterem arkadaşlar, Anayasa Mahkemesine seçilecek üyelerin, seçilme yeterliği hakkındaki 3 ncü madde müzakere edilirken, «Cezai takibat altında bulunmamak» hükmü, burada uzun münakaşalara sebebolmuştu. Halbuki, Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilecek üyeler hakkında, bu maddede, «Cezai takibat altında bulunmamak» kaydından başka «İnzibati takibat altında bu-

lunmamak» kaydı da vardır. Bu ilâve doğru değildir.

Adliye Vekili tarafından her zaman bir hâkim hakkında inzıbati takibat yapılabilir. İnzıbati takibat ibaresinin buradan çıkarılması ve Anayasa Mahkemesi üyeleri için kabul edildiği gibi, cezai takip altında bulunmamak kaydının konulmasını arz ve teklif ediyorum ve bu hususta bir önerge veriyorum.

BAŞKAN — Sayın Hüdai Oral.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, kıymetli arkadaşımızın, disiplin yönünden yer değiştirilmesine veyahut daha ağır bir cezaya çarptırılmasına itirazları yerinde değildir. Yer değiştirme, ceza, irtikap ve bunun gibi bir itham altında bulundurulan ve bu sebeple disiplin takibine mâruz kalan bir hâkimin bir yerden diğer bir yere naklidir. Bu nakil keyfiyeti 2 - 3 defa vukubulduğu takdirde, meslekten Yüksek Hâkimler Kurulu kararı ile çıkarılmasına karar verilecektir.

Şimdi vaziyet böyle olunca yer değiştirme gibi disiplin takibatı altında bulunan bir hâkimin Yüksek Hâkimler Kurulunda vazife alması hali hâkimlerin özlük işleri gibi pek mühim meselelerde rey sahibi olması bu kurulun varlığı ve teşkili ve kudsiyeti ile telifi mümkün olmadığı neticesine varılmıştır. Mâruzatım bundan ibareeteir.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen arkadaş var mı? Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçimlerin yönetim ve denetimi

Madde 9. — Birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasında yapılacak seçimlerin genel yönetim ve denetimi bu bölüm hükümleri dairesinde, Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunca yapılır.

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, Cumhuriyet Başsavcısının başkanlığında iki üyeden teşekkül eder. İki asıl üye ile bunların engeli halinde yerlerine Kurula katılacak olan iki yedek üye, Yargıtay Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından gizli oyla seçilir. Genel Kurulun toplantısı ve üyelerin seçimi salt çoğunlukla yapılır.

Kurul Başkanına kıdemli üye vekillik eder. Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun görev süresi dört yıldır. Bu süre içinde Kurulda açılacak yerler, ikinci fıkradaki esaslar dâhilinde doldurulur.

Kurul, tamsayısı ile toplanır ve salt çoğunlukla karar verir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı? Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun görevleri

Madde 10. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun görevleri şunlardır :

1. Seçilme yeterliği bulunanların kütüğünü düzenlemek, yayınlamak ve kütükle ilgili itirazları kesin karara bağlamak,

2. Yüksek Hâkimler Kurulu için üye seçilmesi gerektiğini Yargıtay ve Yasama meclislerine bildirmek.

3. Birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin yapacağı seçimleri yönetmek ve itirazları karara bağlamak,

4. Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeliklerine seçilenlere seçim tutanaklarını vermek ve üyelerin göreve başlıyabilmeleri için gerekli diğer işlemleri yapmak,

5. Aşağıdaki maddelerde gösterilen sair işleri görmek.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı? Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçilme yeterliği bulunanların kütüğünün düzenlenmesi

Madde 11. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu; Yargıtay Başkan ve üyeleri ve Yargıtay hâkimliğinden gelen Bakanlık Müsteşarı ile birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin ad ve soyadlarını, doğum yer ve tarihlerini ve son bulundukları görevleri ile sekizinci maddenin ikinci fıkrasına göre durumlarını yetkili mercilerden tesbit ettikten sonra, bunlardan seçilme yeterliği bulunanlara, Yüksek Hâkimler Kurulu üyeliğini kabul etmiyeceklerse on beş gün içinde Kurula ulaşacak şekilde bildirmeleri için Tebligat Kanunu hükümleri gereğince tebligat yapar. Bu süre içinde itirazda bulunmıyanlar, seçilmeyi kabul etmiş sayılırlar.

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, yukardaki fıkra gereğince tesbit ettiği Yüksek Hâkimler Kuruluna üye olma yeterliği bulunanların kütüğünü, Yargıtay Başkan ve üyeleri ve Yargıtay hâkimliğinden gelen Bakanlık Müsteşarı için ayrı ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimler hakkında da ayrı olmak üzere iki grupta soyadı alfabe sırasına göre ve doğum yer ve tarihi ile son bulundukları görevleri kaydetmek suretiyle her seçim için yeniden düzenlenir.

Kütüğün düzenlenmesinden sonra seçme ve seçilme hakkını kazananlar kütüğe katılmaz ve oy vermezler.

Seçilme yeterliğini kaybettikleri belge ile anlaşılanlar kütükten çıkarılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı? Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kütüğün ilânı ve itiraz

Madde 12. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, 11 nci madde gereğince tanzim olunan kütüğe göre hazırlıyacağı iki listeyi Resmî Gazetede yayınlar.

Bu listelerde adları yazılı olmıyanlar, listelerin yayını tarihinden itibaren 15 gün içinde Yüksek Hâkimler Seçim Kuruluna itiraz edebilirler.

İtiraz edenin, elinde bulunması mümkün olan delilleri dilekçeye bağlaması şarttır. Kurul, ancak itiraz edenin elinde bulunması mümkün olmıyan delillerden itiraz dilekçesinde yerleri gösterilmiş olanları toplar. Kurul, itiraz edenden açıklama veya delil isteme zorunda değildir.

Kurul, itirazları kesin olarak karara bağlar ve gerekiyorsa kütükte değişiklik yaparak durumu itiraz edene bildirmekle yetinir.

Seçilme yeterliği bulunanların kütüğü, her seçim için yukardaki fıkralar hükümlerine göre kesin şeklini aldıktan sonra, kütüğün Yargıtaya ait bölümünün yeter sayıda onanmış örnekleri Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilir. Kütüğün birinci sınıfa ayrılmış hâkimler bölümünün yeter sayıda onanmış örnekleri de, seçimin yapılacağı mahallin münasip yerlerine seçim gününden beş gün evvel asılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Komisyon.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, Yüksek Hâkimler Seçim Kuruluna, listeler üzerinde vâki itirazlar üzerine, Kurulun kararları kesindir. Ancak, İdari Kaza yoluna müracaat hakkı saklıdır. İdari Kaza yönünden, Danıştay, bu kararın iptaline karar verebilir. Bu karar, seçimlere geçilmesinden evvel veya sonra olabilir. Hukuki neticeleri de buna göre değişik olacaktır. Eğer seçimlere geçilmeden evvel, Yüksek Hâkimler Kurulu seçimleri yapılmadan evvel Danıştay kararı gelirse ittiba olunacaktır. Bilâhara gelirse, infazı da bilâhara yapılacak seçimlere tâlik edilecektir.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Seçim tarihinin ve yerinin ilânı

Madde 13. — Birinci sınıfa ayrılmış hâkimler tarafından yapılacak seçim, Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun tâyin edeceği yer ve tarihte bir Pazar günü Ankara'da yapılır.

Seçimin yapılacağı yer ve tarih, seçim gününden en az onbeş gün önce Resmî Gazete ve radyo ile ilân edilir.

BAŞKAN — Âtıf Şohoğlu.

ÂTIF ŞOHOĞLU (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, birinci sınıf hâkimler seçimi yapılacağı gün daha evvel yeri ile birlikte tesbit edilir deniyor. Bu seçimler ekseriya Hükümet merkezi olan Ankara'da olacaktır. Bir başka yerde dahi olsa hâkimler bu işe iştirak etmek üzere vazifesini bırakacak yine seçime iştirak etmek üzere gelecektir. Esasen ağır dâva yükü altında ezilen hâkimler 3 veya 5 gün evvel vazifelerini terk edip seçim mahalline gelecekleri gibi bu, malî yönden de Devletin bünyesine ağır bir külfet teşkil edecektir. Bu bakımdan maddenin ancak gizli oyla fakat bulundukları yerden seçime iştirakleri hükmüyle değiştirilmesini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon,

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlarım; bu mevzu Anayasa hükümleriyle alâkalıdır. Temsilciler Meclisinde bu maddeye taallûk eden hususlar müzakere edilirken Ankara'da toplanılması o zaman Anayasa Komisyonu Sözcüsünün sarahaten ifadeleriyle zapta geçmiştir ve Temsilciler Meclisi de bu hususu benimsemiş bulunmaktadır. Binaenaleyh bunun değiştirilmesi yolundaki bir

teklifin dahi Anayasaya muhalif olacağı kanaatindeyiz. Bu bakımdan bu teklifin reddine karar verilmesini istirham ederiz. Esasen böyle bir tadil teklifi de yoktur.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçimlerde uygulanacak hükümler

Madde 14. — Yasama meclislerindeki seçimler, kendi içtüzüklerine, Yargıtay Genel Kurulundaki seçim, bağlı olduğu özel hükümlere göre yapılır. Birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin yapacağı seçim, doğrudan doğruya Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunca aşağıdaki maddelerin hükümleri gereğince yürütülür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı efendim? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Oy verme süresi ve kimliğin tesbiti

Madde 15. — Birinci sınıfa ayrılmış hâkimler tarafından yapılacak seçim, ilân edilen gün ve yerde saat 10 da başlayıp 17 de sona erer.

Oy verme süresi içinde oy verme yerine gelen birinci sınıfa ayrılmış hâkimler, kimliklerini adliye mensuplarına mahsus hüviyet cüzdanı veya nüfus hüviyet cüzdanı veyahut diğer bir resmî belge ile ispat ettikten sonra oylarını kullanırlar. Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu kimliği, kendince tanınan oy verme hakkını haiz iki hâkim marifetiyle de tesbit ettirebilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Oy vermeden önceki işler

Madde 16. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, kimliği tesbit edilen hâkime, üzeri mühürlenmiş özel bir zarf ve altında sırasiyle altalta (1 - 6) rakamları bulunan (asıl üyeler) ile (yedek üye) kısımlarını muhtevi matbu, mühürlü bir oy puslası verir. Bunları alan hâkim, doğruca kapalı oy verme yerine gider ve oyunu kullanmadan başka yere gidemez.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde kabul olundu.

Oy verme

Madde 17. — Kapalı oy verme yerine giren hâkim, ilân edilen ve bir örneği de kapalı oy verme yerinde bulunan seçilme yeterliği bulunanlar kütüğü örneğinde yazılı kimselerden altısının ad ve soyadı ile görevini, oy puslasının (asıl üyeler) kısmına, bir kişinin ad ve soyadı ile görevini (yedek üye) kısmına yazarak oy puslasını mühürlü zarfın içine koyup kapadıktan sonra, kapalı oy verme yerini terk eder ve zarfını sandığa bizzat atar.

Kurulca oyunu sandığa atmış bulunan hâkime, birinci sınıfa ayrılmış hâkimlere ait listedeki adı hizasına imzası attırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde kabul olundu.

Oy vermenin sonucu

Madde 18. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, oy verme süresi bittikten sonra sandığı açar; kapalı zarfların ve listeye göre oy verenlerin sayısını tesbit eder.

Oyların sayımı aralıksız devam eder. Yapılacak itirazlar işi durdurmaz.

Oyların sayılması sonuçlandıktan sonra, muteber oylara göre her şahsın aldığı oyları ve en fazla oy alarak asıl ve yedek üyelikleri kazananları gösteren bir tutanak düzenlenir. Oylarda eşitlik halinde adçekme yoluna gidilir.

Yukardaki fıkra gereğince düzenlenecek seçim tutanağı, oy yerinde okunmak ve bir hafta süre ile asılmak suretiyle ilân edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Muteber olmıyan oy puslaları

Madde 19. — Tek biçim ve renkteki mühürlü zarf veya matbu oy puslası, oy verenin kimliğini belli edecek imza, mühür veya her hangi bir işareti taşır veya mühürlü zarf veya matbu oy puslası yerine başka bir zarf veya oy puslası kullanılır yahut da bir zarftan birden ziyade oy puslası çıkarsa, verilen oy; oy puslasına daha fazla sayıda kimsenin adı yazılırsa, sondan başlıyarak fazla adlar muteber sayılmaz. Daha az sayıda ad yazılı oy puslası muteberdir.

Oyun kime verildiği tereddütsüz anlaşılırsa oy puslasına ad, soyadı veya görevin yazılmaması oyun muteber olmamasını gerektirmez.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul olundu.

Yasama meclislerince seçilecek üyeler

Madde 20. — Yasama meclisleri, yüksek mahkemelerde hâkimlik etmiş veya bunlara üye olma şartlarını kazanmış ve 8 nci madde hükmüne uygun niteliği haiz bulunanlar arasından kendi Anayasa ve Adalet komisyonlarının bir arada yapacakları toplantıda üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile seçecekleri beşer kat aday içinden asıl ve yedek üyeleri seçerler.

Yasama meclisleri başkanlıkları, seçimi kazanan asıl ve yedek üyelerle oy alan diğer adayları ve aldıkları oy sayısını göstermek üzere düzenlenecek birer tutanağı Yüksek Hâkimler Seçim Kuruluna gönderirler.

BAŞKAN — 20 nci madde için iki takrir vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Meclisçe mukaddema kabul edilen esasa intıbakı temin için tasarının 20 nci maddesinin görüşülmesinde Bütçe Komisyonu metninin görüşmeye esas tutulmasını ve bu metne ayrıca aşağıdaki fıkranın son fıkra olarak eklenmesini arz ve teklif ederim.

«Yasama meclislerindeki seçim sonuçları ayrıca birer karar halinde Resmî Gazetede yayınlanır.»

Denizli
Hüdai Oral

Millet Meclisi Başkanlığına

20 nci maddenin Bütçe Komisyonunun değiştirişi şeklinde kabulünü arz ederiz.

İstanbul	Adana
Reşit Ülker	Hasan Aksoy
Sinop	Balıkesir
Mahmut Alicanoğlu	Cihat Bilgehan

Mardin
Mehmet Ali Arıkan

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Son takrire komisyon da iştirak ediyor.

BAŞKAN — Evvelâ takrirleri oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi Bütçe Komisyonunun değiştirişini okuyoruz.

Yasama meclislerinde seçilecek üyeler

Madde 20. — Yasama meclisleri, yüksek mahkemelerde hâkimlik etmiş veya bunlara üye olma şartlarını kazanmış ve 8 nci madde hükmüne uygun niteliği haiz bulunanlar arasından asıl ve yedek üyeleri seçerler.

Yasama meclisleri başkanlıkları, seçimi kazanan asıl ve yedek üyelerle oy alan diğer adayları ve aldıkları oy sayısını göstermek üzere düzenlenecek birer tutanağı Yüksek Hâkimler Seçim Kuruluna gönderirler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçim tutanaklarının birleştirilmesi

Madde 21. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, kendi düzenlediği seçim tutanağı ile Yasama Meclislerinden ve Yargıtaydan gelen tutanakların sonuçlarını birleştirerek Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerini bir tutanakla tesbit eder. Bu tutanak Resmî Gazetede yayınlanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz

Madde 22. — Yargıtayda ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasında yapılan seçim işlemlerine karşı, işlemin yapıldığı günden ve seçim sonucuna karşı da tutanağın Resmî Gazetede yayınlanmasından sonra 15 gün içinde Yargıtay Başkanlar Kuruluna itiraz olunabilir.

İtiraz edenin delilleri hakkında 12 nci maddenin 3 ncü fıkrası hükmü uygulanır.

Yargıtay Başkanlar Kurulu itirazı en kısa zamanda inceliyerek kesin karara bağlar.

İtiraz seçim sonucunu değiştirecek nitelikte ise Kurul, belli kimselerin seçimini veya bütün seçimi iptale yetkilidir.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üyeliklerin açılması

Madde 23. — Görev süresi bitecek asil ve yedek üyelikler beş ay önce, bunun dışında her hangi bir sebeple açılan üyelikler en geç bir hafta içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

Görev süresinin bitmesinden başka bir sebeple görevinden ayrılan üyelerin yerine, seçim tutanaklarına göre onlardan sonra gelen kimseler getirilir. Bu işlemi Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu yapar.

Ancak seçim tutanağında, seçilen asıl ve yedek üyelerden başka oy alan hiç kimsenin adı bulunmazsa yeni seçim yapılır.

Görev süresi bitmeden ayrılan üyelerin yerlerine getirilenler veya seçilenler ayrılan üyelerin süresini tamamlarlar.

Seçim süresine altı ay kala boşalan üyelikler, ancak Genel Kurul karar verdiği takdirde doldurulabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm
Organlar
Kurulun organları

Madde 24. — Yüksek Hâkimler Kurulu, organları vasıtasiyle görevlerini yapar ve yetkilerini kullanır.

Kurulun organları şunlardır :

1. Başkan,
2. Bölümler,
3. Genel Kurul.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Andiçme

Madde 25. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeleri görevlerine başlarken Yargıtay Genel Kurulunun Cumhuriyet Başsavcısının da katılmasiyle yapacağı açık oturumda şöyle andiçerler :

«Görevimin yerine getirilmesinde, yargı erkinin bağımsız olması ilkesinden ayrılmıyacağıma ve bu ilkeyi koruyacağıma, hiçbir etkiye kapılmayıp ahlâk, adalet ve hukuka uygun olarak ve doğrulukla ve güven sağlıyan bir şekilde ve kamu yararını her türlü düşüncenin üstünde tutarak çalışacağıma şerefim, namusum ve bütün mukaddesatım üzerine andiçerim.»

BAŞKAN — Encümenin maddesi üzerinde iki takrir vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Yirmibeşinci maddenin Bütçe Komisyonu değiştirisi şeklinde kabulünü arz ve teklif ederim.

Erzurum
Hüsamettin Atabeyli

Millet Meclisi Başkanlığına

Anayasa Mahkemesi üyelerinin andiçmesindeki «söz veririm» tâbirini Yüksek Meclis «yemin ederim» tarzında değiştirmişti.

Aynı fikre iştirak ederek Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin yemin tarzında da Bütçe Komisyonunun değiştirisinin kabulünü arz ederim.

Adana
Hasan Aksay

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor mu?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ H. ORAL (Denizli) — İştirak ediyoruz.

BAŞKAN — Komisyon da iştirak ediyor. Bütçe Komisyonu değiştirgesini okuyoruz.

Andiçme

Madde 25. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeleri görevlerine başlarken Yargıtay Genel Kurulunun, Cumhuriyet Başsavcısının da katılmasiyle yapacağı açık oturumda şöyle andiçerler :

«Görevimin yerine getirilmesinde, yargı erkinin bağımsız olması ilkesinden ayrılmıyacağıma ve bu ilkeyi koruyacağıma, hiçbir etkiye kapılmayıp ahlâk, adalet ve hukuka uygun olarak ve doğrulukla ve güven sağlıyan bir şekilde ve kamu yararını her türlü düşüncenin üstünde tutarak çalışacağıma şerefim, namusum ve bütün mukaddesatım üzerine yemin ederim.»

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul olundu.

Başkanın seçilmesi ve ona vekillik

Madde 26. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, Genel Kurul tarafından kendi üyeleri arasından seçilir.

Genel Kurulun kendi içinden seçeceği bir Başkan Yardımcısı, görevlerinin yapılmasında Başkana yardım ve bulunmadığı zaman ona vekillik eder. Başkan Yardımcısının da engeli halinde, bölüm başkanlarından en yaşlısı Başkanlık görevlerini yerine getirir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Başkanın görev ve yetkileri

Madde 27. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının görev ve yetkileri şunlardır :

1. Genel Kurula Başkanlık etmek,
2. Genel Kurul ve bölümlerin kararlarını yerine getirmek,
3. Genel Kurulun kural niteliğini taşıyan kararları, plânları ve bu kanun gereğince yapılacak yönetmelikleriyle bölümlerin kararları arasında uyuşmazlık görür veya bölümlerden birinin kararını. Anayasanın ve diğer kanunların hükümlerine aykırı bulursa işi Genel Kurula götürmek,
4. Kurulun bütün yönetim işlerini yürütmek,
5. İhtiyacın yedeklerle giderilmiyeceği hallerde bölümlerin üye eksiğini geçici olarak asıl üyelerle tamamlamak,
6. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

BAŞKAN — Söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul olundu.

Bölümler

Madde 28. — Yüksek Hâkimler Kurulu üç bölüme ayrılır. Bunlardan birinci bölüm bir başkan ile beş üyeden, ikinci ve üçüncü bölümler birer başkan ile dörder üyeden meydana gelir.

Bölümlerin üyeleri, Yargıtaydan seçilen üyelerle birinci sınıfa ayrılmış hâkimler ve Yasama Meclislerince seçilen üyelerin bölümlere dağıtılmasını sağlıyacak şekilde Genel Kurul tarafından iki yıl süre ile seçilirler.

Her bölüm, kendi üyeleri arasından bir başkan seçer.

Bölüm başkanının engeli halinde, kendisine o bölümdeki en yaşlı üye vekillik eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul olundu.

Birinci bölümün görevleri

Madde 29. — Birinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimlik meslekine kabul etmek,
2. Yargıtay Başkanları ayrık olmak üzere hâkimlik meslekine atamak,
3. Nakletmek,
4. Her türlü yükseltme ve birinci sınıfa ayırma işlerini yapmak,
5. Kadro dağıtmak,
6. Geçici yetki vermek,
7. İzine ait işleri görmek,
8. Emeklilik işlerini yapmak,
9. Meslekten ayrılma işleri hakkında karar ve başka mesleke geçme isteği üzerine muvafakat vermek,
10. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
11. Genel Kurul tarafından verilecek işleri görmek.

BAŞKAN — Buyurunuz.

KEMAL KAYA (Kars) — Hâkimler Kanununa göre Adliye Vekili hâkimlerin tâyin ve terfilerinde en büyük rolü oynar. Bugün Anayasaya göre huzurunuza getirilen Hâkimler Kurulu Kanuniyle Hâkimler Kurulu birkaç bölüme ayrılmış bulunmaktadır. Bu bölümlerden en mühimi 29 ncu maddedir ki, huzurunuzda müzakere edilmekte ve bu bölümün birinci vazifesi hâkimlik mesleğine kabul etmek yani hâkimliğe ilk girecekleri bu bölüm kabul edecek.

Muhterem arkadaşlar, bilhassa, meslekten gelenler bilirler ki, hukuk diploması alan ve Adliye Bakanlığı kapısından giren herkes, hâkim stajyer olur. Hâkim stajyer ise tamamen iki senesini yahut salâhiyet kanununa göre, bir senesini boşuna dolduran kimsedir. Bunların hiçbir mesuliyetleri yoktur. Zabıt kâtiplerinin yanında dahi bir kıymeti olmıyan, sadece mahkemeye gidip o gün devam ettiğine dair listeyi imzalayıp çıkan kimselerdir.

Bir sene staj gören bu arkadaşımız bu sefer en çok şarkta vazife görmeye gider ve hâkimlik kürsüsüne oturur.

Adliye Vekili arkadaşımızdan soruyorum, bu bölümde hâkim atamak vazifesi hâkimler kurulunun birinci bölümüne verilmiştir.

Hâkim stajyerini hâkimlik mesleğine almak için ne gibi düşünceleri vardır bunun için ne gibi bir kanun getireceklerdir, huzurunuzda lûtfen açıklasınlar.

BAŞKAN — Halil Özmen.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; birkaç günden beri hâkimlik mesleğinin şeref ve haysiyeti hakkında uzun uzadıya konuşmalara fırsat bulmuş bulunuyoruz.

Şimdi muhterem arkadaşlar, 29 ncu maddede birinci bölümünün görevleri şunlardır; hâkimlik

meslekine kabul etmek. Şimdi ben de istirham ediyorum; sayın Adliye Vekilinden : Bugün hâkim olabilmek için, hâkimlik stajı yapabilmek için sadece hukuk mezunu ve diğer bâzı şeylerle, cezası olmamak şeyleriyle, vasıflarını haiz olmak lâzımdır. Yalnız şurasını bilhassa istirham ediyorum; hâkimlik mesleki bugün için o kadar ciddidir, o kadar vasıflı nitelikleri haiz bir meslek haline gelmiştir ki; bunu artık kimsenin inkâr etmesine imkân yoktur. Yukarda Allah, yer yüzünde hâkim - onun temsilcisi olarak - o kürsüden vazife yapmaktadır. Şu halde bu kadar büyük vasıfları gösteren bir hâkimde de bizim arıyacağımız vasıflar vardır. Sâdece hâkimin hukuk mezunu olması, 4 sene hukuk tahsili yaptıktan sonra, iki sene staj yaparak, (Adliye Bakanının salâhiyetine göre bir sene staj yaparak) hâkim çıkıp bu kürsüyü işgal etmesi kâfi değildir arkadaşlar. Çünkü, hâkim vazifesine başladığı zaman, biz bu hâkimlere milyonları, milletin şeref ve haysiyetini, vatandaşın şeref ve haysiyetini teslim ediyoruz. Şu halde, bir hâkimde daha büyük vasıfları aramak istiyoruz.

Muhterem arkadaşlarım; her şeyde asıl esastır. Bu itibarla hâkim olabilmek için dört sene tahsil yapmak kâfi değildir, diyorum. Sayın Adliye Vekili arkadaşımız bu mevzua da parmak bassınlar. Bu müesseseyi cazip hale getirmek ve hâkim meslekine hâkim alınırken yalnız dört senelik tahsil şart olmayıp daha başka vasıfları haiz olduğunu da aramak lâzımdır.

Muhterem arkadaşlarım; her şeyin aslına inmek lâzımdır. Söylemekten hicap duyuyorum. Gazetede bir hâdiseye tesadüf ettim, sizler de okumuşsunuzdur. Sahte bir vesika ile bir kaymakam, bu memlekette, bir kürsüye oturmuş ve kaymakam olarak memleketimizi idare etmiştir. Binaenaleyh; kaymakamlık, hâkimlik, sadece bir diploma mevzuu olmamalıdır. İşin aslına inmeliyiz. Hâkim olarak bu memlekete adalet dağıtan bir insanın anasını, babasını, şerefini, haysiyetini, mâzisinin ne olduğunu öğrenmeliyiz. Hâkimlik mesleki bugün artık, en yüksek bir mevki haline gelmiştir. Binaenaleyh, biz onda en iyi vasıfları aramaya mecburuz arkadaşlar. Böyle bir kanunun getirilmesini arz ve istirham ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Bakan.

ADALET BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (C. Senatosu Üyesi) — Çok muhterem arkadaşlarım, Bütçe müzakereleri sırasında, Adalet Bakanlığı bütçesinde bu mevzua temas edilmiş ve hâkim stajyerlerinin stajlarının hangi şartlar altında ve ne şekilde ikmâl ettirileceği yolunda sualler tevcih buyurulmuuştu. O müzakerelerde cevap arz ederken; Memurini Adliye İntihap Nizamnamesinin 29 ncu maddesini bu kürsüden okumuştum. Bundan 25 - 30 hattâ 40 sene evvel o nizamnamenin 29 ncu maddesinde işaret edilmiştir, maddeyi aynen okutuyorum :

«Madde 29. — Dârülfünunu Osmani Hukuk Şubesinden mücerret mezuniyet, mertebei saniye memuriyetine intihap için hak bahşetmez. Bu kabîl mezunlar mertebei saniyeden bir memuriyete taliboldukları takdirde Mahkemei Temyiz rüesası ile Başmüddeiumumiden ve Mahkemei Temyiz devairine mensup birer âzadan mürekebolarak nezaretin dâveti mahsusası ile teşekkül eden imtihan encümeni huzurunda tâlimatı mahsusasına tevfikan şuabatı hukukun nazariyet ve ameliyatından tahrirî ve alenen şifahi imtihanlar verecek bilfiil hâkimiyette istihdam ehliyetini mübeyyin bir şahadetname istihsal etmiye ve bir sene tatbikat, için muayyen usulü takibeylemeye mecburdurlar» 1908 tarihli Fransız Hâkimler Kanununun da aşağı yukarı, kelimesi kelimesine bu Anayasanın 29 ncu maddesiyle mutabakat arz eden bir hüküm ihtiva ettiğini, bu itibarla staj'ın bu günkü şekilde hâkimlik meslekine bir fayda getiremediğini ifade etmiştim. Halen bu mevzu üzerinde çalışmalarımız mevcuttur. Bilhassa Ankara Üniversitesi ile yapılan temaslar netiuesinde hâkimlik meslekinin arz ettiği kudsiyet, ulviyet ve hâkimlik meslekinden beklenen seciye ve ahlâk, hâkimlik meslekinden beklenen metanet, mekânet ve istikamet gözönünde tutularak bu yollardan sıkı ve katî imtihan vermek suretiyle hâkimlik meslekinin, muvaffakıyet imkânlarını ve yollarını tesbit etmekteyiz. Hâkimler Kanununda bu yolda tadil tasarıları, hazırlanmaktadır. Yüksek Meclisinizin huzuruna yakında çeşitli tadil tasarıları ile geleceğiz. Bu mevzuda bizi irşat eden arkadaşlarımıza teşekkür ederiz.

Mecelle'nin 1792 nci maddesinde tesbit edildiği vechile üç nunlu ve üç mimli hâkim, fehîm, ve müstakîm; emîn, mekîn ve metîn ve her bapta takdirlerinize ve Türk Milletine yakışır yargı erkini teşkil için, kaza organının işleyişi tarzına lâyık hâkimler yetiştirmeye gayret edeceğiz. (Alkışlar)

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı efendim?

29 ncu maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.... Kabul etmiyenler..... Kabul edildi.

İkinci bölümün görevleri

Madde 30. — İkinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarları incelemek,

2. Hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları ve sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal ve eylemleri hakkında soruşturma yapılmasına karar vermek,

3. Belli konularda inceleme veya soruşturma yapmak üzere üst derecedeki hâkimleri görevlendirmek,

4. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,

5. — Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

BAŞKAN — 30 ncu madde hakkında birdeğiştiri teklifi var, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının Adalet Komisyonu tarafından değiştirilen 30 ncu maddesinin 5 nci bendindeki «Genel Kurul tarafından diğer işleri görmek» ibaresinin, «Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Denizli
Hüdai Oral

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Söz istiyorum Reis Bey.

BAŞKAN — Buyurun, efendim.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; 30 ncu maddenin birinci fıkrasında «Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarları incelemek» denmektedir. Bu, ikinci bölümdeki arkadaşların görevleridir.

Muhterem arkadaşlarım, hâkimler muhakemeler esnasında, her gün vatandaşlarla karşı karşıyadırlar. Yani, hakkı kaybolan bir vatandaş, hâkimden kaybolan hakkını istemektedir. Hâkim muhakemenin sonunda bir tarafa hakkı teslim edecek, diğer taraf ise kaybedecektir. Yani bir taraf kazanacak, bir taraf kaybedecektir. Hâkimin karşısına yalnız bir dâva çıkmamaktadır arkadaşlar. Günde 30 tane, 40 tane, hattâ tek hâkimli yerlerde 70 dâva çıktığı, bu kadar dosyanın elden geçirildiği bir hakikattir. Bunların hepsi başımızdan geçmiştir. Şu halde bir hâkim bir memlekette ne kadar kalıyorsa, kaç sene bulunuyorsa, o nisbette de düşmanları çoğalmaktadır. Muhakeme uzadıkça bir taraf kaybedeceğine göre, hâkim hakkında düşünceler değişmektedir. Hakkını kaybeden, hâkimden bulmakta ve hâkime düşman olmaktadır. Bugün maalesef memleketimizin gerçek havası budur arkadaşlar. Doğru verdiğiniz bir kararı karşı taraf yani hakkını kaybeden taraf bu şekilde anlamaktadır. Bugünün gerçeklerini söylemekten çekinmiyelim.

Sonra arkadaşlar, hâkimler hakkında yapılan ihbar ve şikâyetler üzerine nasıl bir muamele yapılmaktadır? Bilhassa bu enteresandır. Çok sevdiğim ve hürmet ettiğim Muhterem Adliye Bakanının buna bir çare bulmasını arz ve istirham ederim.

Arkadaşlar, her hangi bir şikâyetçi, muhbir her hangi bir mevzudan dolayı hâkimi şikâyet ettiğinde derhal Bakanlık bir müfettiş gönderecek. Müfettiş gelecek, Adliyeye oturacak. Kimleri dinlemek icabediyor? Muhbir tarafından, şikâyetçi tarafından şahit gösterilmiş ise bu şahitleri birer birer dinliyecek. Şahit gösterilmemiş ise, mahallin Cumhuriyet savcısını dinliyecek, kaymakamını dinliyecek, yüzbaşısını dinliyecek. Bu tahkikat yapıldıktan sonra hâkime bir kâğıt gelecek. «Şikâyet üzerine tahkikat yapılmıştır, ey hâkim sen yedi gün içinde müdafaanı ver...» Arkadaşlar soruyorum size; hâkim yapılan tahkikatın münderecatını biliyor mu? Müfettişin tanzim etmiş olduğu fezleke kendisine tebliğ edilmiş midir? Hâkim kendisinin lehinde ve aleyhinde kimlerin şehadette bulunduğunu biliyor mu? Hayır arkadaşlar, bunların hiçbirini bilmiyor. Tahkikat yapmak için müfettiş gelmiş, hâkimden habersiz tahkikatını yapmış ve hazırladığı fezlekeyi Adalet Bakanlığına vermiş. 7 gün içinde müdafaasını vereceğine göre, kimlerin lehinde, kimlerin aleyhinde şahadette bulunduğunu bilmediği için bunun nesini müdafaa etsin?

Arkadaşlar, hâkimin kendisini müdafaa edebilmesi için, «şu şikâyet üzerine hakkınızda tahkikat yapıldı, buyurun fezlekeyi, buna göre müdafaanızı yapın» demek lâzımdır. Bugün tatbikatımızda böyle bir şey mevcut değildir. Şerefli hâkimlerimizin, kıymetli hâkimlerimizin tepelerinde Demokles'in kılıcı, bugün de asılıdır. Hâkimin yer değiştirmesi için rüşvet yediğinin, irtikâbının şayi oluşu kâfidir, bunun için hakkında bir delil aramanıza da lüzum yoktur. Bir hâkimin irtikâpla melûf olduğu, rüşvet yediği şayi oldu mu, işi tamamdır. Hâkimin dostları kadar düşmanı da vardır. Kimisi «Allah ömürler versin» der, kimisi «Allah kahretsin der». Bu yüzden, daima, şikâyetler tevâli etmektedir. Şu halde, şikâyetler üzerine tahkikat yapılmalı, müfettişin yaptığı tahkikat neticesi hâkime tebliğ edilmeli, hâkim de onu okuyarak müdafaasını vermelidir. Bu usulün bundan sonra esas olarak ittihaz buyurulmasını ve Adalet Bakanımızın bu mevzua el basmasını bilhassa istirham ederim. Çünkü, şikâyet mevzuu, hâkimlerimizin baş derdidir. Bunu hepiniz benden daha iyi bilirsiniz. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun, efendim.

ADALET BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (C. Senatosu Üyesi) — Muhterem arkadaşlar, kıymetli arkadaşım Halil Özmen'in temas ettikleri nokta, cidden ehemmiyet arz eden bir hususdur. Ancak, Anayasamızın 144 ncü maddesinin son fıkrası, «hâkimlerin belirli mevzularda haklarındaki tahkikat ancak ve ancak Yüksek Hâkimler Kurulunca vazifelendirilecek yüksek dereceli hâkimler marifetiyle yapılır» der. Bu itibarla Adalet Bakanlığı müfettişleriyle hâkimlerimiz arasında, tahkik ve şikâyet zaviyesinden, bir iltisak kalmamıştır. Yüksek Hâkimler Kurulu meslekin en yüksek seviyesinde ve en yüksek kademesinde bulunan zevattan müteşekkil olacağına göre, elbette ki, yüksek hâkimlerin şikâyetleri mevzuunda onların haysiyetlerinin ne şekilde ve ne derecede korunacağını ve şikâyetten mütevellit yapılacak muamelenin hangi istikamette geliştirileceğini lâyıkiyle takdir edeceklerinden emin bulunmaktayız. Hürmetlerimle (Alkışlar)

ALİ CÜCEOĞLU (Giresun) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

ALİ CÜCEOĞLU (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Adalet Bakanının izahatını dinledik. Ben buna bir husus daha ilâve edeceğim. Bu hususta bir de önerge vermiş bulunuyorum.

Yapılan ihbar ve şikâyetler maddi delillere ve gerekçelere istinadetmek suretiyle yapıldığı takdirdedir ki, ikinci bölümdeki heyet bu ihbar ve şikâyetleri tetkik etsin. Lâalettayin aklına gelen bir kimsenin gönderdiği dilekçe üzerine, yapılacak tahkikat hâkimin izzeti nefsini kırmakta ve hâkimi huzursuz bir duruma düşürmektedir. Tatbikatta bunun acı tecrübelerini görmüş bulunmaktayız.

Bir mahallin en şerefli mevkiinden ve makamında çalışan bir hâkim hakkında, aslü esası olmıyan ihbar ve şikâyet üzerine tahkikat yapılmakta, bu tahkikat ne kadar gizli yapılırsa yapılsın, etrafa yayılmakta ve bunun gizli tarafı kalmamaktadır. Bu durum karşısında hâkimin izzeti nefsi kırılmakta ve artık bu hâkimin orada vazife görmesi her an bir tahkikat mevzuu olmasına sebebolmaktadır. Bu bakımdan yapılacak ihbarları ve şikâyetleri bir kayda bağlamanın ve vesikaya istinadettirmenin doğru olacağı kanaatinde olduğum için, bu birinci fıkranın «maddi delillere ve gerekçelere istinadetmesi» şeklinde tadilini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (C. Senatosu Üyesi) — Çok muhterem arkadaşlarım, 43 ncü maddeyi okuduğumuz zaman, muhterem arkadaşımın endişelerine o maddede cevap verilmiş olduğunu müşahede ederiz. Şöyle ki,

«Hâkimlerle, hâkim yardımcılarının görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları veya sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal veya eylemleri şikâyet veya ihbar edilir, yahut da Yüksek Hâkimler Kurulu cereyan eden işlemlerden bunları öğrenirse, ilgili hâkim veya hâkim yardımcısı hakkında soruşturma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder.

Şikâyet ve ihbar soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmez veya gerçek kimlik veya doğru adres gösterilerek yapılmazsa, soruşturmaya yer olmadığına karar verilir.»

Hâkimin hakikaten iki taraflı gördüğü işlerde, tarafları değil, adaleti memnun etmesi asıl oduğuna göre; taraflardan birinin memnun diğerinin gayrimemnun olacağı gayet tabiîdir. Lâalettayin ihbar ve şikâyetlerle hâkimin haysiyetinin rencide edilmemesi için 43 ncü maddeye bâzı kayıtlar koyduk. Tahmin ederim ki, 43 ncü madde arkadaşları tatmin edecektir.

BAŞKAN — Buyurun, Coşkun Kırca.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, Halil Özmen arkadaşımız konuşması sırasında bir noktaya temas etti. Bu da, hâkimler hakkında soruşturma yapılması bahis mevzuu olduğu vakit, kendilerine dosya muhteviyatının bildirilmesi ve yazılı savunmanın muayyen bir zamanda istenmesi yani mehil konusu idi. Sayın Adalet Bakanı bu noktaya cevap vermediler. Anayasanın 118 nci maddesinde alelıtlak memurlar için, «disiplin kovuşturmalarında, isnadolunan hususun ilgiliye açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi ve savunma için belli bir süre tanınması şarttır.

Bu esaslara uyulmadıkça disiplin cezası verilemez.

Disiplin kararları, yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz.» denir. Böyle olunca, yazılı savunmanın istenmesi, savunma için belli bir süre konulması Anayasada şart koşulduğuna göre, bu belli sürenin ne olduğunun bilinmesi icabeder. Muhterem Bakanın bunu bildirmesini rica edeceğim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (C. Senatosu Üyesi) — Efendim; meseleyi iki zaviyeden mütalâa etmek lâzımdır. Birisi hâkimler hakında inzibati cezaya taallûk eden husus; diğeri bir ceza takibi mevzuunu teşkil eden hususdur. Yüksek huzurunuzda müzakeresi yapılan kanun Yüksek Hâkimler Kuruluna ait Kanundur, ceza hususunu tâyin ve tesbit eden bir kanun değildir. Bu itibarla arkadaşımız, kendileri de çok iyi bilirler ki, hâkim arkadaşlarımız; işgal ettikleri mevki ve dereceleri itibariyle şahsi ve vazifeden doğan suçlarının tahkiki işi birtakım kaidelere bağlanmıştır. İşaret buyurdukları nokta tahkik hususunu alâkadar ettiği için burada yer alıp almaması bahis konusu olmasa gerektir.

BAŞKAN — Buyurun Hüdai Oral.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, 30 ncu madde, ikinci bölümün görevlerinden bahsetmektedir. İhbar ve şikâyet üzerine soruşturma yapılacaktır. Soruşturmanın neticesi ya bir disiplin cezasını mucibolacak veyahut da görevinden mütevellit suç mahiyetinde olacaktır.

Şimdi, soruşturma yapılırken disiplin işlemine taallûk ettiği takdirde 49 ncu madde sarihtir: «Disiplin işlemine başlanması halinde Yüksek Hâkimler Kurulu ilgilinin ayrıca savunmasını alıp evrak üzerinde inceleme yaparak bir disiplin cezası uygulanmasına veya buna yer olmadığına karar verir.» deniliyor.

Öyle zannediyorum ki, arkadaşımızın itirazlarını 49 ncu madde cevaplandırmaktadır. Burada bahis mevzuu olan nokta şudur muhterem arkadaşlarım: 30 ncu maddede, soruşturma yapılmasına, ikinci bölümde karar verdikten sonra, bu karar aleyhine Genel Kurula itirazda bulunmak mümkün değildir. Soruşturma yapılmasına karar verildikten sonra, evrak üçüncü bölüme gönderilecek ve üçüncü bölüm de, kovuşturmaya izin verilip verilmemesine mütaallik karar ittihaz edilecektir. Yani Genel Kurulun tasdiki ile tekâmül eden bir husus yoktur. Bu da görev ile alâkalı suçlara mütedair bir hükümdür.

BAŞKAN — Buyurun, Ali Cüceoğlu.

ALİ CÜCEOĞLU (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, mevcut kanun teklifinin hangi şartlar altında müzakere edildiği hepinizin malûmudur. Şurada Meclis Divanı maddeleri okudukça biz de maddeleri tetkik etme imkânı bulmaktayız.

Sayın Adliye Vekili 43 ncü maddeden bahsile, tadil teklifinde bulunduğum hususlar hakkında tatmin olacağımdan bahsettiler. Ben esasen o maddeyi okumamıştım, kendilerinin izahatından sonra okudum. Çünkü tasarıyı elimize henüz almıştık ve evlerimizde tetkik etmek üzere hazırlık yapmaktaydık. Bu bakımdan, bu maddeyi görmeden teklif yapmam hususunda mütalâa beyan etmelerinin doğru olmıyacağı kanaatindeyim.

Yalnız bu maddede «şikâyet veya ihbar, soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmez veya gerçek kimlik veya doğru adres gösterilerek yapılmazsa, soruşturmaya yer olma-

dığına karar verilir» denilmektedir. Burada soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmesi keyfiyeti, benim teklifimde bu sebebin maddi vesikalara ve delillere istinadettirilerek, gerekçeli olarak yapılması bahis mevzuudur. Halbuki burada «belli bir sebep» diyor. Muhakkak şikâyet eden, bir vakayı tafsilen, hikâye şeklinde nakledecektir. Bu tafsilâtlı dilekçenin tetkik mevzuu yapılıp yapılmaması bahis mevzuudur. Benim teklifimde, bunun vesikalara ve delillere istinaderek, gerekçeli bir şekilde yapılması istenmektedir.

Doğrusu da budur. Bunun daha iyi olacağı kanaatinde olduğumu takdirlerinize arz ederim.

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — İştirak etmiyoruz, efendim.

BAŞKAN — Komisyon iştirak etmiyor. Bir önerge daha var, okutuyorum.

Meclis Başkanlığına

Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarlar maddi delillere bağlı olarak gerekçeli yapıldığı takdirde incelenmek şeklinde tadilini arz ve teklif ederim.

Giresun
Ali Cüceoğlu

BAŞKAN — Komisyon iştirak etmiyor. Teklifi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Reddedilmiştir.

Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü bölümün görevleri

Madde 31. — Üçüncü bölümün görevleri şunlardır :

1. İşten el çektirmek,
2. Hâkimlerin kovuşturulmalarına izin vermek,
3. Disiplin cezaları vermek,
4. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
5. Bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması, veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi hususlarının uygun olup olmadığına karar vermek,
6. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
7. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

BAŞKAN — 31 nci madde için bir değiştirge önergesi vardır. Okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının Adalet Komisyonu tarafından değiştirilen 31 nci maddesinin 3 ncü bendindeki «disiplin cezaları vermek» kelimelerinin, daha doğru olacağından «disiplin cezası vermek» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oyunuza sunuyorum...

KEMAL KAYA (Kars) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun, efendim.

KEMAL KAYA (Kars) — Muhterem arkadaşlarım, 31 nci maddede, 3 ncü bölümün görevleri hüküm altına alınmış ve 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 diye sıralanmıştır. 6 ncı bendi tetkik ederseniz «Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek» denilmektedir.

Şimdi, 3 ncü bölümün vazifeleri madde madde tâyin edildikten sonra, hiçte kanun mantığına uygun olmıyan «Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek» deniliyor, bu diğer kararlar nedir? Komisyon lûtfen bize bu hususu açıklarlarsa çok iyi olacak.

BAŞKAN — Komisyon.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlarım, bu hükümlerin buraya ilâvesinin sebebi şudur: Hâkimler kanunu tasarısı Hükümetçe hazırlanıp Yüksek Heyetinize sevk olunmak üzeredir. Hâkimler Kanunundaki birçok maddeler burada yer almamıştır. Buraya yalnız öz kısımları alınmıştır. Hattâ, bu tasarının sonunda intikal hükümleri vardır. Orada bunların ayrı bir kanunda yer alıp almaması hususu ilerde teemmül olunacaktır. Bu bakımdan ilerde Yüksek Hâkimler Kurulunun kendi iç faaliyetleri tanzim edilecek ve ayrıca Hâkimler Kanununda kendisine verilecek vazifeler olacaktır. Bunlar tasrih edilmek istenmiştir.

BAŞKAN — Buyurun, Kemal Kaya.

KEMAL KAYA (Kars) — Muhterem arkadaşlarım, Adalet Komisyonunun verdiği cevap

beni tatmin etmedi. Bize muhayyel ve mutasavver kanunlardan, hükümlerden bahsederek, bu bendi kabul ettirmek istiyorlar. İlerideki Hâkimler Kanunu çıkacak, bu kanunda bâzı hükümler konacak şeklinde esbabı mucibe ile ileride çıkacak bu hükümler hakkında, biz şimdiden Yüksek Hâkimler Kuruluna karar vermeleri için yetki vereceğiz! Bu doğru değildir.

Lûtfen bu hususu iyice açıklasınlar. Yahut bu bendin hiçbir zaman yeri yoktur. Çünkü çok umumi bir hüküm taşımaktadır ve ileride birçok yanlışlıklara sebep olabilir.

BAŞKAN — Buyurun Adalet Bakanı.

ADALET BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (C. Senatosu Üyesi) — Efendim, Muhterem arkadaşım Kemal Beyefendinin endişelerine mahal olmadığı kanaatindeyim.

6 ncı bentteki, yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermekten maksat, disiplin cezasına esas teşkil eyliyen bir mevzuda adlî tıptan bir şey sorulacak veya bir vesika celp edilecek, o mevzua ilişkin bir hâdisenin, tahkikatının derinleştirilmesi hususunda karara varılması mânasınadır. Yoksa bunun dışında bir karar ittihaz edecek mânasına değildir.

Ancak Muhterem Komisyondan, 2 nci bentteki tâbirin değiştirilmesi hususunda bir ricada bulunacağım. 2 nci bentteki; «Hâkimlerin kovuşturulmalarına izin vermek» yerine «Hâkimler hakkında kovuşturulma izni verilmesi» şeklinde değiştirilmesini kabul buyururlarsa, daha salim, daha anlaşılır bir Türkçe ile madde çıkmış olur.

BAŞKAN — Efendim, mevzu biraz karıştı. Yeniden yazıp, maddeyi tekrar okuyalım. Şimdi bu hususta verilmiş önergeleri okutuyorum:

Yüksek Başkanlığa

31 nci madde 2 nci bent yerine «Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Mehmet Göker

Yüksek Başkanlığa

31 nci maddenin 6 nci bendinin çıkarılması arz olunur.

Kars
Kemal Kaya

BAŞKAN — Bu önergeleri tekrar okutup reylerinize arz edeceğim :

(Mehmet Göker'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Bu önergeye Komisyon katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi reylerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edildi.

Diğer önergeyi de tekrar okutuyorum:

(Kemal Kaya'nın önergesi, tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — İştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Komisyon iştirak etmiyor, önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Reddedilmiştir.

Maddeyi evvelce kabul edilen önerge gereğince yani tadil edilmiş şekli ile tekrar okuyorum.

Üçüncü bölümün görevleri

Madde 31. — Üçüncü bölümün görevleri şunlardır :

1. İşten el çektirmek,
2. Hâkimler hakkında kovuşturulma izni vermek,
3. Disiplin cezası vermek,
4. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
5. Bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması, veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi hususlarının uygun olup olmadığına karar vermek,
6. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
7. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

BAŞKAN — Okunan maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurul ve genel görevleri

Madde 32. — Genel Kurul 18 üyeden meydana gelir.

Kurulun genel görevleri şunlardır :

1. Bölümlerin kararlarına karşı kanuna dayanılarak yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,
2. Başkanlıkta bölümler arasında veya bölümlerin kendi aralarında çıkacak uyuşmazlıkları çözmek,

3. Yüksek Hâkimler Kuruluna ilişkin yönetmelikleri yapmak ve gerektiğinde bunları değiştirmek,

4. Hâkimlerin atanması, bunlara yetki ve izin verilmesi gibi konuları, meslekin icaplarına uygun ve ilgililerin haklarını koruyacak şekilde plânlara bağlamak,

5. Mesleke kabul etmek, birinci sınıf hâkimliğe ayırmak, yükseltmek ve bununla ilgili düşünce bildirmek, hâkimleri denetlemek gibi Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerde veya bu işler dolayısiyle hâkimlerin şahıslarını ilgilendiren konularda, kanunlara uygun ve onların uygulanmasına yardımcı kural niteliğinde kararlar vermek,

6. Yüksek Hâkimler Kurulunun görevine giren ve fakat bölümlerin görevleri arasında gösterilmiyen bir iş hakkında hangi bölümün karar vereceğini veya Genel Kurul tarafından karar verilmek üzere hazırlık işlerini tamamlıyacağını tâyin etmek,

7. Bölümlerden birine gelen işler mütat çalışmalar ile karşılanamıyacak kadar olursa, bu işlerden bir kısmını diğer bir bölüme vermek,

8. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak.

BAŞKAN — Sayın Ali Cüceoğlu, söz istiyor musunuz?

ALİ CÜCEOĞLU (Giresun) — Önerge hazırlıyamadım efendim, vazgeçtim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı? (Var sesleri) Buyurun, efendim.

SIDDIK AYDAR (Bingöl) — Muhterem arkadaşlarım; hâkim değilim ama öğretmenim. Bir noktayı yüksek ittılaınıza arz etmek isterim.

32 nci maddenin 5 nci bendinde «Mesleke kabul etme, 1 nci sınıf hâkimliğe ayırma» deniliyor. Bu ayırma kelimesinin «geçirme» olması iktiza eder. Çünkü burada bir yükselme hali var. Yükselme hali olduğu için bunu 1 nci sınıf hâkimliğe geçirme şeklinde kullanılması daha iyi olur kanaatindeyim.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlarım, ayırma tâbiri Anayasanın tâbiridir ve 143 ncü maddede mündemiçtir. Bu hususta Muhterem arkadaşımızın beyanları yersizdir kanaatindeyim.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurulun özel görevleri

Madde 33. — Genel Kurulun özel görevleri, aşağıda yazılı konularda bölümlerin verdikleri kararları, dayanakları ve gerekçeleriyle birlikte inceliyerek onamak yahut kısmen veya tamamen değiştirilerek yeni bir karar vermek yahut da belli yönlerden işlemin tamamlanması veya incelemenin genişletilmesi için ilgili bölüme geri çevirmektir.

1. Hâkimlik meslekine kabul,
2. Atama,
3. Nakletme,
4. Birinci sınıf hâkimliğe ayırma,
5. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
6. Bir mahkeme veya bir kadroyu kaldırmak veya bir mahkemenin yargı çevresini değiştirmek,
7. Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek.

BAŞKAN — Madde hakkında bir önerge var okuyoruz.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının Adalet Komisyonu tarafından değiştirilen 33 ncü maddesindeki, «değiştirilerek» kelimesinin «değiştirerek» şeklinde düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Maddeyi bu tashihiyle tekrar okuyoruz.

Genel Kurulun özel görevleri

Madde 33. — Genel Kurulun özel görevleri, aşağıda yazılı konularda bölümlerin verdikleri kararları, dayanakları ve gerekçeleriyle birlikte inceliyerek onamak yahut kısmen veya tamamen değiştirerek yeni bir karar vermek yahut da belli yönlerden işlemin tamamlanması veya incelemenin genişletilmesi için ilgili bölüme geri çevirmektir :

1. Hâkimlik meslekine kabul,
2. Atama,
3. Nakletme,

4. Birinci sınıf hâkimliğe ayırma,

5. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,

6. Bir mahkeme veya bir kadroyu kaldırmak veya bir mahkemenin yargı çevresini değiştirmek,

7. Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek.

BAŞKAN — Maddeyi oya sunuyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

Toplantı ve karar yeter sayıları

Madde 34. — Genel Kurul ve bölümleri, tamsayılariyle toplanırlar ve salt çoğunlukla karar verirler. Oylarda eşitlik halinde, Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Şu kadar ki, Genel Kurulun bir olayda, kural niteliğini taşıyan karar veya plânına aykırı bir karar verebilmesi, üçte iki çoğunluğun aynı oyda birleşmesine bağlıdır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İşlerin yönetimi ve gizliliği

Madde 35. — Genel Kurulun işlerini Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, bölümlerin işlerini kendi başkanları yönetir. Bölümlerin vereceği kararlara hazırlık olmak üzere üyeler arasında iş bölümü yapılır.

Gerek Başkanlıkta, gerek bölümlerde hazırlık çalışmalarına yardımcı olarak yeter sayıda raportör ve başkanlık emrinde bir genel sekreter ile bir kalem, bölümlerin her biri emrinde de birer kalem bulunur. Kalemlerde yeteri kadar memur ve hizmetli çalışır.

Yüksek Hâkimler Kurulunda yapılan işlemler ve bunlarla ilgili görüşmeler ve yazılar gizlidir.

Kurul adına beyanda bulunmak yetkisi, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı ile onun uygun göreceği bölüm başkanlarından birine veya genel sekretere aittir.

Evrak örneklerinin verilmesi, ilgisine göre Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının veya bölüm başkanlarının iznine bağlıdır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yedek üyeler ve asıl üyelere vekillik

Madde 36. — Yüksek Hâkimler Kurulu yedek üyelerinin görevleri şunlardır :

1. Asıl üyeliklerden biri açılırsa yenisi göreve başlayıncaya kadar veya asıl üyelerden birinin engeli halinde Genel Kurul veya bir bölüme katılmak,

2. Bunun dışında Genel Kurul kararı ile bölümlerden birinin veya başkanlığın hazırlık çalışmalarında yardımcı olmak,

Yedek üyelerin vekillik etme sıraları ve usulü, Başkan tarafından belli edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Kısım

Görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması

Birinci Bölüm

Hâkimlerin özlük işleri

Hâkimlerin meslekine kabulde takdir serbestliği

Madde 37. — Yüksek Hâkimler Kurulu, bir kimsenin hâkimlik meslekine kabul edilip edilmemesini ikinci fıkrada yazılı esaslara göre takdir eder.

Bir kimsenin hâkimlik meslekine kabulüne karar verilebilmesi meslekin gerektirdiği ahlâk, seciye, yeterlik ve verimliliğe sahip bulunmasına bağlıdır.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Matbaa hatası vardır. «Meslekine» kelimesi «mesleğine» olacaktır. Bu şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

BAŞKAN — «meslekine»tâbirlerinin «mesleğine» olarak düzeltilmesini komisyon teklif etmiş bulunmaktadır. Maddeyi düzeltilmiş şekliyle oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Yargıtay Üyeliğine seçme usulü

Madde 38. — Yargıtay Üyeliği açıldığında yeni üye birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından Yüksek Hakimler Kurulunca aşağıdaki maddeler hükümlerine göre seçilir.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Komisyon kurulması

Madde 39. — Yüksek Hâkimler Kurulunun üç bölümünden ikişerden altı üye, bölüm başkanlarından birinin başkanlığında toplanarak Yargıtay Üyeliği seçiminin hazırlık işlemlerini yürütürler.

Üyeler ve Başkan, Genel Kurulda ad çekilerek belli edilir.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Liste düzenlenmesi

Madde 40. — Yukardaki madde gereğince kurulan komisyon, birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin yaş, tahsil, atama veya geçici yetki ile yaptığı görevler, disipline ve cezaî kovuşturmaya ait işlemlerde sonuçları, yabancı dil bilgisi, eserleri gibi gerekli görülen özelliklerini kapsıyan özetli, alfabe sırasına göre listeler düzenler.

Bu listeler seçim gününden en az bir hafta önce Genel Kurul üyelerine dağıtılır.

Listeler gizli tutulur.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Oylama usulü

Madde 41. — Yargıtay Üyesi, 40 ncı maddeye göre düzenlenen listede adları yazılı hâkimler arasından Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla seçilir.

Oylarda eşitlik halinde ad çekme yoluna gidilir.

Birden ziyade üye seçilmesi gereken hallerde her üye seçimi için ayrı oylama yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Denetleme

Madde 42. — Hâkimlerin denetimi, Yüksek Hâkimler Kurulunca görevlendirilecek üst dereceli bir hâkim eliyle ve aşağıdaki maddeler hükümlerine göre yapılır.

Kurul, lüzumu halinde kendi üyelerinden üst dereceli bir hâkimi de görevlendirebilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şikâyet ve ihbarlar

Madde 43. — Hâkimlerle hâkim yardımcılarının görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları veya sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal veya eylemleri şikâyet veya ihbar edilir yahut da Yüksek Hâkimler Kurulu cereyan eden işlemlerden bunları öğrenirse, ilgili hâkim veya hâkim yardımcısı hakkında soruşturma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder.

Şikâyet veya ihbar, soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmez veya gerçek kimlik veya doğru adres gösterilerek yapılmazsa, soruşturmaya yer olmadığına karar verilir.

Soruşturma, hâkim ve hâkim yardımcıları hakkında görevlendirilecek üst dereceli bir hâkim tarafından yapılır.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık soruşturması ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır. Bu halde durum, yetkili merci tarafından hemen ve doğrudan doğruya Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yargıtay Birinci Başkanı ile Cumhuriyet Başsavcısı haklarında soruşturma

Madde 44. — Yargıtay Birinci Başkanı ile Cumhuriyet Başsavcısı haklarındaki soruşturma 43 ncü maddenin 3 ncü fıkrası gereğince Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üst dereceli hâkimin yetkileri

Madde 45. — Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından görevlendirilenler, lüzum gördükleri kimseleri andla dinler, gerekirse arama yapar, sübût delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve müesseselerden doğrudan doğruya toplar. Bu görevlilerce yukarda yazılı yetkilerine dayanılarak yapılacak bütün işlemlerde, Devlet organları ve müesseseleri ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, yönetilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine yetirmek zorundadırlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Soruşturmanın sonucu

Madde 46. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümü, görevlendirilmiş hâkimin düşüncesini de kapsıyan soruşturma evrakını inceler, gerekirse soruşturmanın derinleştirilmesine veya genişletilmesine karar verir. Bu bölüm, delil durumuna yükletilen eylemin niteliğine göre evrakın işlemden kaldırılmasına veya ceza veya disiplin yönünden bir işlem yapılması gerektiği kanısına varırsa, dosyanın görevli bölüme gönderilmesine karar verir.

Bir suçtan dolayı yapılacak ceza kovuşturması disiplin işlemi uygulanmasına engel teşkil etmez.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanının yetkisi

Madde 47. — Adalet Bakanı, sadece kendisine ulaşan kanuna aykırı davranış iddiasının şekline göre gerekli gördüğü hallerde bir hâkim, hâkim yardımcısı hakkında disiplin işlemi yapılması için Yüksek Hâkimler Kuruluna başvurabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

Dâva dosyasının gönderilmesi

Madde 48. — Hâkim veya hâkim yardımcısı hakkındaki ceza dâvasına ait dosya hüküm veya kararın kesinleşmesinden sonra görülüp geri çevrilmek üzere Yüksek Hâkimler Kuruluna gönderilir. Yüksek Hâkimler Kurulu gerekli disiplin işlemini yapar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

Disiplin işleminin sonucu

Madde 49. — Disiplin işlemine başlanması halinde Yüksek Hâkimler Kurulu ilgilinin ayrıca savunmasını alıp evrak üzerinde inceleme yaparak bir disiplin cezası uygulanmasına veya buna yer olmadığına karar verir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Madde ile ilgili bir önerge var, okuyoruz :

Yüksek Başkanlığa

49 ncu maddeye aşağıdaki fıkranın 2 nci fıkra olarak ilâvesini arz ve teklif ederim :

«Savunmanın hazırlanması için gerekli süreler Yüksek Hâkimler Kurulunca hazırlanarak yönetmelikte belirtilir.»

İstanbul	Ankara
Coşkun Kırca	Abdülhak Kemal Yörük

BAŞKAN — Komisyon.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Efendim, komisyon olarak katılmıyoruz. Bu husus, Hâkimler Kanununa ait bir husustur. Orada bu incelenir efendim.

BAŞKAN — Efendim, komisyon katılmıyor. Okunan önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İtiraz

Madde 50. — İhtar ve aylık kesmenin dışındaki disiplin cezalarına karşı Genel Kurula itiraz edilebilir. İhtar ve aylık kesme cezalarının bir defa daha incelenmesi kararı veren bölümden istenebilir.

İtirazın dilekçe ile ileri sürülmesi ve dilekçede itirazın dayandığı bütün maddi ve hukuki sebeplerin gayet açık ve eksiksiz olarak ayrı ayrı gösterilmesi ve itiraz edenin elinde bulunan belgelerin asıl veya tasdikli örneklerinin dilekçeye eklenmesi ve elinde bulunmıyanların nerede olduklarının açık ve kesin şekilde dilekçede belirtilmesi şarttır.

Kurul, açıklama istemek veya eksikleri tamamlatmak zorunda değildir.

İtiraz evrak üzerinde incelenir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun, komisyon.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Sayın arkadaşlar, ihtar ve aylık kesme cezası aleyhine, aynı bölümde tekrar inceleme istenebilecek. Aynı bölümün vermiş olduğu bu karar kesindir. Bu bölüm kararı hakkında idari kaza yoliyle Danıştaya müracaat etmek mümkündür. Bunu zapta geçirmekte fayda olduğu için söz almış bulunuyorum.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi aynen oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Duruşma

Madde 51. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümünden verilen, bir hâkimin meslekten çıkarılması veya meslekte kalmasının caiz olmadığı hakkındaki kararın 33 ncü madde gereğince Genel Kurul tarafından incelenmesinden önce, bölüm kararı, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı tarafından ilgili hâkime tebliğ olunur.

İlgili hâkim, tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde bölüm kararına karşı savunmasını bir dilekçe ile yapar. Yukarıki maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları hükümleri bu halde de uygulanır.

İlgili hâkim savunmasına ilişkin dilekçesinde talebettiği veya Genel Kurul tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, duruşma icrası suretiyle yapılır. Duruşmada raportörlük görevini, disiplin işlerine karar veren bölümün başkanı veya uygun göreceği o bölüm üyelerinden biri yapar.

İlgili, kendisini vekâletnamesini derhal ibraz eden bir avukat ile de temsil ettirebilir.

Duruşmaya raportörünün izahatı ile başlanır. Raportörün, duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ederek dosyaya koymuş olması şarttır. Bundan sonra ilgili ve varsa vekili savunmalarını yaparlar.

BAŞKAN — Değiştirge vardır. Okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının 51 nci maddesinde Adalet Komisyonunca yapılan değişiklik, komisyon raporunda açıklandığı üzere, «duruşmasında» kelimesinin yerine, «duruşmada» yazılmasından ibarettir. Bu itibarla Hükümet tasarısında mevcudolan ve tabı hatası olarak metne ilâve edilmiyen 5 nci fıkranın sonuna «Son söz ilgili hâkimindir.» cümlesinin ve 6 ncı fıkra olarak da «Tebligata rağmen ilgilinin kendisi veya avukatı, her ne sebeple olursa olsun duruşmaya gelmezse, inceleme evrak üzerinde yapılır.» cümlesinin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Denizli Milletvekili
Hüdai Oral

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Bir tabı hatasıdır. Komisyon olarak iştirak ediyoruz.

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Maddeyi yeni şekliyle okutup oyunuza sunacağım.

Duruşma

Madde 51. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümünden verilen, bir hâkimin meslekten çıkarılması veya meslekte kalmasının caiz olmadığı hakkındaki kararın 33 ncü madde gereğince Genel Kurul tarafından incelenmesinden önce, bölüm kararı, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı tarafından ilgili hâkime tebliğ olunur.

İlgili hâkim, tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde bölüm kararına karşı savunmasını bir dilekçe ile yapar. Yukarıki maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları hükümleri bu halde de uygulanır.

İlgili hâkim savunmasına ilişkin dilekçesinde talebettiği veya Genel Kurul tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, duruşma icrası suretiyle yapılır. Duruşmada raportörlük görevini, disiplin işlerine karar veren bölümün başkanı veya uygun göreceği o bölüm üyelerinden biri yapar.

İlgili, kendisini vekâletnamesini derhal ibraz eden bir avukat ile de temsil ettirebilir.

Duruşmaya raportörünün izahatı ile başlanır. Raportörün, duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ederek dosyaya koymuş olması şarttır. Bundan sonra ilgili ve varsa vekili savunmalarını yaparlar.

Son söz ilgili hâkimindir.

Tebligata rağmen ilgilinin kendisi veya avukatı her ne sebeple olursa olsun duruşmaya gelmezse, inceleme evrak üzerinde yapılır.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Durumun takdiri

Madde 52. — Genel Kurul ve bölümler, gerek delillerin toplanmasında, gerekse disiplin cezalarının uygulanmasına ve itirazların incelenmesine ilişkin kararlarında; hâkimlik meslekinin şeref ve itibarını kuvvetle korumak ve kamu yararını her düşüncenin üstünde tutmak ilkelerini ve ilgili hâkim ve hâkim yardımcısının leh ve aleyhindeki delillerin serbestçe takdirinden edinilen vicdan kanısını esas alır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İşten elçektirme

Madde 53. — Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından, hakkında soruşturma yapılmasına karar verilen hâkim veya hâkim yardımcısının görevinde devamının soruşturmanın selâmetine yahut yargı erkinin nüfuz ve itibarına zarar vereceğine kanaat getirilirse, geçici bir tedbir olarak işten el çektirilebilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci bölüm
Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerinin özlük işleri

Üyelerin hukukî durumu

Madde 54. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeliklerine Devlet memuriyetinden seçilenlerin geldikleri memuriyetlerle ilgileri kesilmez. Bunların Yüksek Hâkimler Kurulunda geçirdikleri süreler kendi meslek ve görevlerinde geçmiş sayılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerine uygulanacak hükümler

Madde 55. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Başkan ve Üyeleri, Yargıtay hâkimlerine ilişkin, Genel Sekreter ve raportörleri diğer hâkimler hakkındaki hükümlere tâbidirler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve Üyeleri hakkındaki soruşturma

Madde 56. — Yüksek Hâkimler Kurulu Bölüm Başkanı ve Üyelerinin görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçlardan dolayı haklarındaki soruşturma, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı; Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı hakkında Yargıtay Birinci Başkanı tarafından yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçilme ve atanma yasağı

Madde 57. — Kurul Başkan ve üyelerinin görevlerinin devamı süresince Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından başka bir göreve seçilmeleri veya atanmaları caiz değildir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Genel Sekreter ve Raportörlerin atanması

Madde 58. — Genel Sekreter ve Raportörler, Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunanlar arasından Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının teklifi üzerine atanırlar.

Raportörlerin görev yerlerini, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı belli eder.

Genel Sekreter ve Raportörlerin hâkimlik veya savcılık mesleklerinde bir göreve atanmaları halinde, Yüksek Hâkimler Kurulundaki görevlerinde kazanmış oldukları haklar göz önünde tutulur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Yönetim Kurulu

Madde 59. — Yüksek Hâkimler Kurulu memur ve hizmetlilerin özlük işlerini yürütmek üzere Başkan Yardımcısının başkanlığında, yedek üyeler arasından adçekme ile ayrılacak bir yedek üye ve Genel Sekreterin katılmasiyle bir Yönetim Kurulu kurulur. Bu Kurulun vereceği disiplin cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının başkanlığında Bölüm Başkanları ile asıl üyeler arasından adçekme ile ayrılacak bir üyeden teşekkül edecek Üst Kurula itiraz edilebilir.

Bu Kurullar üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile karar verirler.

Adçekmeler, Genel Kurul önünde yapılır ve bir tutanakla tesbit edilir. Adı çekilen üye, görev süresince Kurula katılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Memur ve hizmetlilerin atanmaları

Madde 60. — Yüksek Hâkimler Kurulu memur ve hizmetlileri, 59 ncu madde gereğince kurulan Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından atanırlar.

Bunların görev yerleri de aynı usulle belli edilir.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Üyelerin aylıkları

Madde 61. — Bu kanun gereğince Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilen Yargıtay Başkan ve üyeleriyle birinci sınıfa ayrılmış hâkimler eski aylıklarını almaya devam ederler.

Sırası gelenlere Hâkimler Kanunu hükümlerine göre kadro tahsis edilir ve aylık yükseltme işlemleri yapılır.

Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisi tarafından seçilen üyelerden genel veya katma bütçeli daire ve müesseselerden aylık veya ücret alanlar hakkında birinci fıkra hükmü uygulanır. Serbest meslek sahiplerinden seçilenlere baremin üçüncü derecesi üzerinden aylık verilir.

BAŞKAN — Efendim; daha evvel iki arkadaşımızın 45, 61, 69, 70 nci maddelere ait değiştirge önergesi vardır. 45 nci madde Heyeti Umumiyenin oyundan geçip kabul olunduğu için, bu hususta bir muamele yapılmıyacaktır.

61 nci maddeye taallûk eden önergeleri okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 61, 69, 70 nci maddelerinin Bütçe Komisyonu değiştirişi şeklinde oya konulmasını arz ve teklif ederiz.

Balıkesir	İstanbul
Cihat Bilgehan	Reşit Ülker

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tasarının 61 nci maddesinin görüşülmesinde Bütçe Komisyonu metninin esas tutulmasını ve bu metnin, 3 ncü fıkrasındaki «serbest meslek sahiplerinden» ibaresinin «Bunların dışındakiler arasından» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Komisyon takrirlere iştirak ediyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — İştirak ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor, önergeleri oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonu maddesinin esas alınması kabul edilmiştir. Ancak bu maddede değişiklik yapılması hakkında Hüdai Oral arkadaşımızın önergesinde bir de tadil teklifi mevcuttur. Bu sebeple arkadaşımızın önergesini tekrar okuyoruz.

(Hüdai Oral'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonu maddesini bu değiştirgeye göre okuyoruz.

Üyelerin aylıkları

Madde 61. — Bu kanun gereğince Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilen Yargıtay Başkan ve üyeleriyle birinci sınıfa ayrılmış hâkimler eski aylıklarını almaya devam ederler.

Sırası gelenlere Hâkimler Kanunu hükümlerine göre kadro tahsis edilir ve aylık yükseltme işlemleri yapılır.

Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisi tarafından seçilen üyelerden genel veya katma bütçeli daire ve müesseselerden aylık veya ücret alanlar hakkında birinci fıkra hükmü uygulanır. Bunların dışındakiler arasından seçilenlere baremin üçüncü derecesi üzerinden aylık verilir. (4598 sayılı Kanun hükümleri dairesinde kazanılmış haklar mahfuzdur.)

BAŞKAN —Maddeyi değiştirilmiş şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Ödenekler

Madde 62. — Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üyelerine bu görevleri süresince maaşlarından başka 5017 sayılı Kanunda ya-

zılı hükümlere göre ayda 800 lira, Genel Sekreter ve raportörlere de hâkimlik derecelerine denk ödenek verilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü - Bölüm
Çeşitli hükümler

Kararların tebliği

Madde 63. — Yüksek Hâkimler Kurulu :

1. Hâkim ve hâkim yardımcılarının özlük işleri hakkında verdiği kararları kendilerine,

2. Müraacatların sonuçlarının ilgilisine,

3. Bu kanun hükümlerine göre Adalet Bakanının isteği üzerine verilen kararları Adalet Bakanlığına,

Tebliğ eder.

Ancak, birinci bentte yazılı olanlara, savunmaları alınmış olmadıkça, haklarındaki şikâyet ve ihbar üzerine verilen kararlar tebliğ edilmez.

Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerde uyarmak amaciyle ilgililere tebligat yapmak yetkisi saklıdır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Madde hakkında verilmiş bir önerge var, okuyoruz.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının Adalet Komisyonu tarafından değiştirilen 63 ncü maddesinin 2 nci bendindeki «sonuçlarının» kelimesinin «sonuçlarını» olması, birinci fıkranın tertip tarzının bir icabıdır. Buna göre düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor. Teklifi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi bu şekilde değişiklikle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurula başvurma

Madde 64. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölümlerinden verilen kararlardan ancak 50 nci madde mucibince itirazı kabil olanlar aleyhinde 63 ncü maddenin 1 ve 3 ncü bentlerinde yazılı ilgililerin, kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde Genel Kurula itiraz hakları vardır.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı yukarıki fıkra gereğince yapılan başvurma üzerine itiraz edilen karara katılmış olmıyan üyelerden birini raportör seçer ve itirazı Genel Kurul gündemine alır.

Genel Kurulun itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdiği kararları kesindir; hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi Genel Kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler, Genel Kurula bildirilmeden Başkan tarafından reddolunur.

Şu kadar ki, bölümlerden ve Genel Kuruldan verilen kesin kararlar aleyhine Danıştaya başvurma yetkisi saklıdır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.... Kabul edilmiştir.

İşe bakmaktan yasaklılık, çekinme ve ret

Madde 65. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve Başkan Yardımcısı ile bölüm başkanları, asıl ve yedek üyeleri, raportörleri ve soruşturma için görevlendirilen üst dereceli hâkim, aşağıdaki hallerde karara katılmaktan, inceleme ve soruşturma yapmaktan ve her hangi bir şekilde işe bakmaktan yasaklıdırlar :

1. İş kendisi ile ilgili ise,

2. İlginin, evlilik bağı kalmasa bile karı veya kocası, nesepten veya sebepten usul veya füruu veya onunla evlât edinme bağı veyahut ilgili ile aralarında üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) nesepten veya kendisiyle hısımlık meydana getiren evlilik sona ermiş olsa dahi ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) sebepten civar hısımlığı olursa,

3. İlgilinin vekilliğini, vasiliğini veya kayyımlığını yapmış veya aynı işte tanık olarak dinlenmiş, bilirkişilik, hâkimlik veya Cumhuriyet savcılığı yapmış veyahut daha önce işin incelenmesi veya soruşturması ile görevlendirilmiş ise,

4. İlgili ile aralarında, bakılan işe esas olan olaydan önce açılmış bir dâva varsa,

Birinci fıkrada yazılı kimseler, ilgili ile aralarındaki bir düşmanlık ve genel olarak tarafsızlıklarından şüpheyi gerektiren önemli bir sebep bulunması halinde, işi görmekten kendiliklerinden çekilebilecekleri gibi, ilgili tarafından da reddolunabilirler. Reddin inceleme başlamadan veya ret sebebi daha sonra meydana gelmiş ise öğrenilmesinden başlıyarak on beş gün içinde ve her halde karar verilmeden önce yapılması lâzımdır. Ret isteği, reddi istenilen Başkan, üye veya raportörün bağlı olduğu bölüm veya Genel Kurul, bunların dışında kalan hallerde ilgili bölüm tarafından, kendisi katılmaksızın karara bağlanır.

Ret isteği üzerine bölümlerin verdiği kararlara esasla birlikte 64 ncü madde gereğince itiraz olunabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.... Kabul edilmiştir.

(«Ekseriyet yok sesleri») («Yoklama yapılsın» sesleri.)

Filhakika çoğunluğun kalmadığı müşahade edilmektedir. Yeniden yoklama yapalım efendim.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, müzakereye devam ediyoruz.

Atanma kararlarının tasdiki

Madde 66. — Yüksek Hâkimler Kurulunun, hâkim yardımcıları ile hâkimlere kadro tahsisine ve bunların nakil ve tâyinlerine ve Yargıtay üyelerinin seçimine ait kararları Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ile Cumhurbaşkanının tasdikine sunulur.

Yargıtay Başkanlarının seçimine ait kararlar da aynı hükme tâbidir.

Adalet Bakanlığına verildi tarihten başlıyarak en geç iki ay içinde onandığı bildirilmiyen kararlar onanmış sayılır.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Giderler

Madde 67. — Yüksek Hâkimler Kurulu ve Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun giderleri Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yayınlanması gereken kararlar

Madde 68. — Yüksek Hâkimler Kurulunun kural niteliğini taşıyan kararları ve plânları Genel Kurulun yayınlanmasında fayda gördüğü diğer kararlarla düzenliyeceği yönetmelikler Resmî Gazetede yayınlanır.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

69 ncu maddeyi; Cihat Bilgehan arkadaşımızın 61 nci madde okunup kabul edilen önergesi dolayısiyle, Bütçe Komisyonunun metni olarak okuyoruz.

Dördüncü Kısım
İntikal hükümleri

Birinci Bölüm
Savcıların özlük işleri

Yüksek Savcılar Kurulu

Madde 69. — Savcılar Kurulu, Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında iki Cumhuriyet İkinci Başsavcısı ve altı Yargıtay Cumhuriyet savcısı, Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Ceza ve Tevkif evleri, Ceza ve Zatişleri Genel müdürlerinden teşekkül eder. Kurulun gerektiğinde Başsavcılığa ve bakanlığa mensup üye noksanını tamamlamak üzere Yargıtay Cumhuriyet savcılarından dört de yedek üyesi bulunur.

Bu kurula Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcıları iki yıl süre ile ve ad çekme suretiyle seçilir.

İzinli veya hasta olmak gibi sebeplerle Genel Kurul toplantılarında bulunmıyan Cumhuriyet Başsavcısının yerine en kıdemli Cumhuriyet İkinci Başsavcısı Kurula Başkanlık eder.

Cumhuriyet Başsavcısı, Yüksek Savcılar Kurulu Genel Kurul ve bölümlerinin işlerinde Cumhuriyet Başsavcısı yardımcılarından tensib edeceklerini çalıştırır.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Efendim; Bütçe Komisyonu metnini müzakere ediyoruz. Bu metindeki bâzı matbaa hataları var, tashihi icabediyor.

Madde başındaki (Savcılar Kurulu) ibaresi (Yüksek Savcılar Kurulu) olarak değişecek ve 3 ncü fıkranın sonundaki (bulunmıyan) kelimesi (bulunamıyan) şeklinde düzeltilecektir. Ayrıca (Cumhuriyet Savcıları) diye geçen kelimeler büyük harfle yazılacaktır.

BAŞKAN — Adalet Komisyonunun tashihlerini dinlediniz.

Maddeyi bu tashihlere göre yeniden okuyoruz.

Dördüncü Kısım
İntikal hükümleri

Birinci Bölüm
Savcıların özlük işleri

Yüksek Savcılar Kurulu

Madde 69. — Yüksek Savcılar Kurulu, Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında iki Cumhuriyet İkinci Başsavcısı ve altı Yargıtay Cumhuriyet Savcısı, Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Ceza ve Tevkif evleri, Ceza ve Zatişleri Genel Müdürlerinden teşekkül eder. Kurulun gerektiğinde Başsavcılığa ve bakanlığa mensup üye noksanını tamamlamak üzere Yargıtay Cumhuriyet Savcılarından dört de yedek üyesi bulunur.

Bu kurula Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcıları iki yıl süre ile ve ad çekme suretiyle seçilir.

İzinli veya hasta olmak gibi sebeplerle Genel Kurul toplantılarında bulunamıyan Cumhuriyet Başsavcısının yerine en kıdemli Cumhuriyet İkinci Başsavcısı Kurula Başkanlık eder.

Cumhuriyet Başsavcısı, Yüksek Savcılar Kurulu Genel Kurul ve bölümlerinin işlerinde Cumhuriyet Başsavcısı yardımcılarından tensibedeceklerini çalıştırır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

70 nci maddeye geçiyoruz. Bu maddeyi de, evvelce verilip kabul edilen önerge gereğince Bütçe Komisyonu metni olarak okuyoruz.

Bölümler

Madde 70. — Yüksek Savcılar Kurulu iki bölüme ayrılır.

Bölümlerin her biri Kurula katılan bir Cumhuriyet İkinci Başsavcısının başkanlığında iki Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ile Bakanlık adına katılacak iki üyeden teşekkül eder.

Bölüm Başkanının engeli halinde, kendisine o bölümdeki en yaşlı Yargıtay Cumhuriyet Savcısı vekillik eder.

Yüksek Savcılar Kurulu üyesi olan Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının kimlerin hangi bölüme katılacakları adçekme suretiyle belli edilir.

Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Zatişleri Genel Müdürü birinci bölüme, Ceza ve Tevkif evleri ve Ceza İşleri Genel Müdürleri de ikinci bölüme katılırlar.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci bölümün görevleri

Madde 71. — Birinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Savcılık mesleğine kabul etmek,
2. Her türlü yükseltme ve birinci sınıfa ayırma işlemlerini yapmak,
3. Kadro dağıtmak,
4. Savcılık mesleğinde kalmanın caiz olmadığına karar vermek.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci bölümün görevleri

Madde 72. — İkinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Savcı yardımcıları ve savcılar hakkında disiplin cezası vermek,
2. Savcı yardımcıları ve savcılar hakkında gerektiğinde işten elçektirme kararı vermek.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurulun görevleri

Madde 73. — Yüksek Savcılar Genel Kurulunun görevleri şunlardır :

1. Bölümlerin kararlarına karşı yapılacak itirazları incelemek,
2. Açılan Yargıtay Cumhuriyet Savcılıkları için bu kanun hükümlerine göre aday göstermek,
3. Adalet Bakanlığının isteği üzerine savcılık mesleği ile ilgili konularda mütalâa beyan etmek.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Toplantı ve karar yeter sayıları

Madde 74. — Genel Kurul ve bölümler tamsayıları ile toplanırlar ve salt çoğunlukla karar verirler.

Bölümlerin ve Genel Kurulun kararları Adalet Bakanlığınca ilgililere tebliğ olunur.

Bölümlerin ihtar ve aylık kesme dışındaki kararlarına karşı Bakanlık ve ilgililer tarafından tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde itiraz olunabilir.

Genel Kurul kararları kesindir; hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi Genel Kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler Genel Kurula bildirilmeden Kurul Başkanı tarafından reddedilir. Kesinleşen kararlar Adalet Bakanlığınca yerine getirilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Uygulanacak hükümler

Madde 75. — Yüksek Savcılar Genel Kurulu ile bölümlerin; savcı yardımcıları ve savcılar hakkındaki görevlerini ifade, bu kanunun hâkimlere dair olan mesleğe kabulü, bölüm kararlarına itiraza, duruşma icrasına, durumun takdirine, işe bakmaktan yasaklılık, çekilme ve redde ilişkin hükümleri de uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında bir değiştirge var, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının Adalet Komisyonu tarafından değiştirilen 75 nci maddesi yanlış yazılmış olduğundan, bu madde metnindeki «İfade», «mesleke kabulü» ve «çekilme» kelimeleri yerine sırası ile «ifada», «mesleğe kabule» ve «çekinme» kelimelerinin ikamesi suretiyle metnin düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Efendim, değiştirge teklifini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bu değişiklikle maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı

Madde 76. — Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının savcılık vakar ve şerefine, şahsi hayhiyetlerine dokunan veya görev icaplarına uymıyan ihtiyari fiil ve hareketlerinden dolayı Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile her bölüm namına adçekme yolu ile seçilecek birer Yargıtay Cumhuriyet Savcısından kurulacak Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı tarafından haklarında Hâkimler Kanununun Yargıtay İkinci Başkanları ile üyelerine ilişkin disiplin hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Savcılık mesleğine atama

Madde 77. — Cumhuriyet Savcı yardımcıları, Cumhuriyet Başsavcı yardımcıları ve Cumhuriyet savcıları, Bakanlık Müsteşarının Başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı ve Genel müdürlerden müteşekkil Kurulun mütalâası alındıktan sonra, Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarının atanmasında Cumhuriyet Başsavcısının inhası göz önünde tutulur.

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına ve Cumhuriyet İkinci Başsavcılığına atanma

Madde 78. — Açılan Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına, birinci sınıfa ayrılmış Cumhuriyet savcıları ve meslekten sayılanlar arasından Yüksek Savcılar Kurulunca; Cumhuriyet İkinci Başsavcılığına da, Yargıtay Cumhuriyet savcıları arasından, Cumhuriyet Başsavcısının başkanlığında toplanacak Cumhuriyet İkinci Başsavcılarından teşekkül eden kurulca üye tamsayılarının salt çoğunluğu ve gizli oyla seçilecek üç adaydan biri Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

BAŞKAN — Bir değiştirge var, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu Kanun tasarısının Adalet Komisyonu tarafından değiştirilen 78 nci maddesinde redaksiyon hatası vardır. Bunun izalesi için, «Cumhuriyet savcıları ve meslekten sayılanlar» ibaresi yerine her hangi bir tereddüde de mahal kalmaması için, «Cumhuriyet savcıları ve bu meslekten sayılanlar» ibaresinin ikamesi suretiyle metnin değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Denizli
Hüdaî Oral

BAŞKAN — Değiştirgeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Değişik maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Başsavcısının seçimi

Madde 79. — Cumhuriyet Başsavcısı, Cumhuriyet İkinci Başsavcıları arasından Yargıtay Büyük Genel Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Meddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Savcılık teminatı

Madde 80. — Savcılık mesleğinin her sınıf ve derecesinde bulunanlar, bu kanundaki hükümler dışında :

1. Kadronun daraltılması veya kaldırılması sebeplerine müstenidolsa bile maaş ve ödeneklerden yoksun kılınamaz;

2. Bakanlık emrine alınamaz;

3. Yaş haddi veya mâlûliyet hali dışında kendileri istemedikçe emekliye sevk olunamaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Meddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Teklif yapılması

Madde 81. — Kadronun daraltılması veya kaldırılması sebebiyle görevsiz kalanlara, daraltma ve kaldırma zamanında açık bulunan, yahut ilk açılacak olan aylık ve derecesine eşit savcılık görevi teklif olunur.

Savcı veya savcı yardımcısı, birinci ve ikinci teklifi reddedebilir. Üçüncü teklifi kabul etmiyenlerin aylığı ve meslekle ilgisi kesilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Meddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Soruşturma

Madde 82. — Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçlarından ve sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal ve hareketlerinden dolayı haklarında soruşturma yapılması, Adalet Bakanının vereceği izin üzerine görevlendireceği üst Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Meddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Soruşturmanın sonucu

Madde 83. — Soruşturma evrakı Bakanlık Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne tevdi olunur. İnceleme sonunda yazılacak mütalâa üzerine kovuşturma yapılmasına veya disiplin cezası tâyinine lüzum olup olmadığı Bakanlıkça takdir olunarak, evrak kanuni mercilere tevdi olunur veya muameleden kaldırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Meddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kovuşturma

Madde 84. — Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcıları hakkında Bakanlıkça kovuşturma yapılmasına lüzum görüldüğü takdirde, evrak Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet Başsavcısı beş gün içinde iddianamesini tanzim ederek, evrakı son soruşturmanın açılmasına veya yargılamanın men'ine karar verilmek üzere Yargıtay Ceza Daireleri Başkanlarından en kıdemlisine verir.

İddianamenin bir örneği, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümleri dairesinde, hakkında kovuşturma yapılan kimseye tebliğ edilir. Bu tebliğ üzerine ilgili, kanunda yazılı süre içerisinde bâzı delillerin toplanmasını ister veya kabule değer bir talepte bulunursa nazara alınır ve gerekirse soruşturma Başkan tarafından derinleştirilir. Son soruşturma Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinde yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?..

Yok. Meddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

İtiraz mercileri

Madde 85. — Yukarıki maddede yazılı mercilerin tutuklama veya salıvermeye veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına dair olan kararlarına karşı Cumhuriyet Başsavcısı veya sanık tarafından genel hükümlere göre itiraz olunur.

Bu itiraz, ilk soruşturmayı yapan Başkanın kararı aleyhinde ise Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinde; Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinin kararı aleyhinde ise Yargıtay Genel Kurulunda incelenir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Şahsi suçlar

Madde 86. — Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının şahsi suçlarından dolayı ilk ve son soruşturma 84 ncü maddede yazılı merciler tarafından genel hükümler dairesinde yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Suçüstü halleri

Madde 87. — Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık soruşturması ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır.

Bu hallerde durum, yetkili merci tarafından hemen ve doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına bildirilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

İşten el çektirme

Madde 88. — Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının görevlerinde devamlarının yargı erkinin nüfuz ve itibarına yahut haklarındaki soruşturmanın selâmetine halel vereceği anlaşılırsa, Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı kararı ile işten el çektirilirler.

İşten el çektirilenler hakkında Hâkimler Kanunu hükümleri gereğince işlem yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici yetki

Madde 89. — Gerekli hallerde Cumhuriyet Savcı Yardımcıları ile Cumhuriyet Başsavcı Yardımcılarına ve Cumhuriyet Savcılarına Adalet Bakanlığı geçici yetki verebilir.

Kendi yargı çevreleri dışında geçici olarak görevlendirilenler o yerde dört aydan fazla çalıştırılamazlar.

Ancak, görevi başında bulunmıyan Cumhuriyet Savcısı veya Cumhuriyet Savcı Yardımcısının uzun sürecek bir hastalığı bahis konusu ise, bu süre uzatılabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

İkinci Bölüm
Özel hükümler

Adaylık

Madde 90. — Kanun hükümleri dairesinde adaylığa kabul etmek, hâkimlik ve savcılık mesleklerinin yardımcılık sınıflarına atanmalarına kadar geçen süre içinde yetiştirmek, haklarında disiplin cezası uygulamak, adaylığa son vermek ve sair özlük işlerini yürütmek Adalet Bakanlığına aittir.

Yardımcılık sınıfına geçeceklerin istekleri, adaylık devresinde görülen istidatları ve teşkilâtın ihtiyacı göz önünde tutularak hâkimlik ve savcılık mesleklerinden hangisine alınacakları, Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurullarının ilgili bölümleri arasında birlikte kararlaştırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Meslekler arasında eşitlik

Madde 91. — Hâkimlik ve savcılık meslekleri ve bu mesleklerde geçirilen süreler, sınıf ve dereceler bakımından eşit sayılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler.... Kabul edilmiştir.

Bir meslekten diğerine geçme

Madde 92. — Bir kimsenin hâkimlik görevinden savcılık görevine geçmesi, kendi isteği ve Yüksek Hâkimler Kurulunun muvafakati üzerine Adalet Bakanının kabulüne; savcılık görevinden hâkimlik görevine geçmesi, yine kendi isteği ve Adalet Bakanının muvafakati üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunun kabulüne bağlıdır.

Şu kadar ki, önemli bir sakınca bulunmadıkça muvafakat ve kabulden imtina olunamaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen... Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer mesleğe atanma

Madde 93. — Hâkimlik mesleğinde bulunan bir kimsenin savcılık mesleğinde veya savcılık mesleğinde bulunan bir kimsenin hâkimlik mesleğinde hizmet icaplarına göre daha ziyade muvaffak olacağı anlaşılırsa, bu kanun hükümlerine göre yetkili merciler tarafından diğer meslek içinde sınıf ve derecesine eşit bir göreve rızasına bakılmaksızın atanması yapılabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Bakanlık hizmetlerine atanma

Madde 94. — Hâkimlik veya savcılık meslek-lerinde bulunanlar, hizmet icaplarına göre Adalet Bakanı tarafından Bakanlık hizmetlerine atanabilirler.

Şu kadar ki, bakanlık hizmetlerine atanmada ilgililerin muvafakati ve hâkimlik mesleğinde olanlar hakkında ayrıca Yüksek Hâkimler Kurulunun kabulü şarttır.

92 nci maddenin ikinci fıkrası hükmü bu halde de uygulanır.

Hâkimlik ve savcılık mesleklerinden bakanlık hizmetlerine alınanların bu hizmetlerde geçirecekleri süreler savcılık mesleğinde geçmiş sayılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Bakanlık hizmetlerinden hâkimlik veya savcılık mesleklerine geçme

Madde 95. — Hâkimlik ve savcılık meslekle-rinden bakanlık hizmetlerine alınanlar, Adalet Bakanının veya kendilerinin istekleri üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunca hâkimlik mesleği içinde veya Adalet Bakanı tarafından doğrudan doğruya savcılık mesleğinde bir göreve, bakanlık hizmetlerinde iktisabettikleri haklar nazara alınmak suretiyle atanabilirler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Zorunluk halleri

Madde 96. — Yangın, yer sarsıntısı, seylâp ve heyelân gibi âfetler neticesi zaruret hâsıl olursa, bir mahal mahkeme veya adalet dairesine ait dâva ve işleri diğer bir mahal mahkeme veya adalet dairesinde geçici olarak gördürmeye Adalet Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen... Olmadığına göre maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Kazanılan haklar

Madde 97. — Birinci sınıf hâkimlik veya savcılıktan gelen Bakanlık müsteşarı; Yargıtay İkinci Başkanlığı veya Cumhuriyet Başsavcılığı için yapılacak seçime katılmak ve seçilme hakkını haizdir.

Birinci sınıftan sayılan ve üçüncü dereceden maaş alan Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Genel Müdürler 78 nci maddedeki usule bağlı kalmaksızın Cumhuriyet İkinci Başsavcılığına Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanırlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Değiştirilen hükümler

Savcılık meslekine ait cetvelin değiştirilmesi

Madde 98. — Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine ilişkin (2) sayılı cetvel, bağlı (1) sayılı listede gösterildiği şekilde değiştirilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi cetvelleriyle birlikte oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Ödenek cetveline unvan eklenmesi

Madde 99. — Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanunun 7168 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddesine bağlı cetvelin ikinci de-

recesine (Cumhuriyet İkinci Başsavcılığı) ve üçüncü derecesine (Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı) unvanları eklenmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, 100 ncü maddenin çeşitli maddeleri var. Bunları ayrı ayrı oylarınıza arz edeceğim.

Yargıtay Teşkilât Kanununun değiştirilmesi

Madde 100. — Temyiz Mahkemesi Teşkilâtına dair 1221 sayılı Kanunun değişik 1, 2, 3 ve 4 ncü maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiş ve bu kanuna bir geçici madde eklenmiştir.

Madde 1. — Yargıtay 9 Hukuk, 7 Ceza, 1 Ticaret ve 1 İcra İflâs dairesinden kurulu olup, dairelerden her birinin görevi, bu kanun ve Hukuk ve Ceza Yargılama Usulü kanunları ve İcra ve İflâs Kanunu ve özel kanunlarla belli edilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Birinci maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Yargıtay dairelerinin her biri, bir başkan ve dört üyeden terekkübeder. Her dairede yeteri kadar yedek üye bulunur. Daire başkanlarının üstünde bir Birinci Başkan vardır. Bunlardan başka, bir Cumhuriyet Başsavcısı ile yeteri kadar Cumhuriyet İkinci Başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ve Cumhuriyet Başsavcı Yardımcısı bulunur. Başsavcılık teşkilâtı, Yargıtay Ceza daireleri sayısına göre bölümlere ayrılır. Bölümlerin her biri, bir Cumhuriyet İkinci Başsavcısının başkanlığında dört Yargıtay Cumhuriyet Savcısından terekkübeder. Her bölümde gerektiği kadar yedek Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ve Cumhuriyet Başsavcısı vardır.

Başsavcılık görevlerinin nasıl ifa edileceği Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında Cumhuriyet İkinci Başsavcıları tarafından düzenlenecek bir yönetmelikte gösterilir.

Bu yönetmelik ve aynı usule göre yönetmelikte yapılacak değişiklikler Resmî Gazetede yayınlanır.

Cumhuriyet İkinci Başsavcılarının Başkanlık ücretleri ve Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının görevlendirilecekleri bölümlerin tâyini ve tebdili Cumhuriyet Başsavcısının mütalâası alındıktan sonra Adalet Bakanı tarafından yapılır.

BAŞKAN — Efendim, bu madde hakkında bir değiştirge var, okutuyorum :

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının Adalet Komisyonu tarafından değiştirilen 100 ncü maddesinin (Madde 2) kısmındaki 1 nci fıkranın «Her bölümde gerektiği kadar yedek Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ve Cumhuriyet Başsavcısı vardır.» Cümlesindeki «Cumhuriyet Başsavcısı» kelimelerinin yerine «Cumhuriyet Başsavcı Yardımcısı» kelimelerinin ve 4 ncü fıkradaki «ücretleri» kelimesinin yerine de «edecekleri» kelimesinin yazılması gerektiği aşikârdır. Metnin buna göre düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi bu değiştirgeyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde Hukuk dairelerinden

Birincisi : Gayrimenkule ilişkin aynî haklara ait Asliye mahkemelerinden verilip de İkinci, Beşinci, Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Hukuk ve İcra İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

İkincisi : Şahıs, aile ve miras hukukuna ait Sulh ve Asliye mahkemelerinden verilip de Altıncı ve Sekizinci Hukuk Dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Üçüncüsü : Sulh mahkemelerinden verilip de İkinci, Beşinci, Altıncı Sekizinci ve Dokuzuncu Hukuk ve Ticaret ve İcra ve İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Dördüncüsü : Asliye mahkemelerinden verilip de menkullere ilişkin aynî haklara ve Borçlar Kanununa aidolup Dokuzuncu Hukuk, Ticaret ve İcra İflâs dairelerinin görevi dışında kalan hüküm ve kararlarla, dâvanın nakli, hâkim reddi, hukuk, ticaret ve icra işlerine ait yargı yeri be-

lirtilmesi konularını ve Asliye mahkemelerinden verilen ve diğer dairelerin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Beşincisi : 4784 sayılı Kanunun 17 nci maddesi hükmü saklı kalmak üzere, gayrimenkule ilişkin aynî haklara ait sulh mahkemelerinden verilip de Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Hukuk ve İcra ve İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları ve kamulaştırmadan doğan dâvalara ait Sulh ve Asliye mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

Altıncısı : Tesise ilişkin hüküm ve kararlarla Sulh ve Asliye mahkemelerinden verilip de kaynaklara özel veya genel sulara, şuf'a, iştira ve vefa haklarına, paydaşlar veya mirasçılar arasında menkul veya gayrimenkul taksim ve şüyuun giderilmesi dâvalarına ve Sulh ve Asliye ve Ticaret mahkemelerinden verilip de kira bağıtından doğan tahliye dâvalarına tahliye ile birlikte görülen kira karşılığı ve tazminat dâvalarına, nişan bozmadan doğan hediyelerin geri alınması ve tazminat dâvalarına, nüfus kütüğü ve yaş kayıtlarının düzeltilmesi, öz ve soyadının değiştirilmesi hüküm ve kararları,

Yedincisi : 2613 sayılı Kadastro ve Tapu Tahrir Kanununun 27 nci maddesinde yazılı uyuşmazlık hakkında Sulh ve Asliye mahkemeleriyle 5572 sayılı Kanuna dayanılarak görevlendirilen asliye hâkimleri tarafından verilen hüküm ve kararları ve 5602 sayılı Tapulama Kanunu ile kurulmuş olan gezici arazi kadastro mahkemeleri tarafından verilen hüküm ve kararları,

Sekişincincisi : Zilyedliğe dayanılarak gayrimenkulün aynî hakkında açılan dâvalara ilişkin Sulh ve Asliye mahkemelerince verilen hüküm ve kararlarla, gayrimenkul tescili için açılan dâvaların sonunda Sulh ve Asliye mahkemelerince verilen hüküm ve kararları,

Dokuzuncusu : İş mahkemelerinden verilen hüküm ve kararlarla, İşçi Sigortaları Kurumunun kanuni halef olarak veya İşçi Sigortalarına ilişkin hükümlere dayanarak veya bu hükümlerle ilgili olarak açacağı bütün dâvalarla, adı geçen Kuruma karşı sigortalıların veya üçüncü kişilerin İşçi Sigortaları hükümleri ile ilgili olarak açacağı bütün dâvaları ilişkin Asliye ve Sulh mahkemelerince verilecek hüküm ve kararları, iş mahkemelerinin görevi dışında kalan iş akitleriyle hizmet akitlerinden doğan veya bu akitlerle ilgili bulunan dâvalara ait Asliye ve Sulh mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

Ticaret Dairesi : Türk Ticaret Kanununun 4 ncü maddesinde sayılan ticari dâvalar hakkında Sulh ve Asliye mahkemelerince verilen hüküm ve kararları ve ticari nitelikte olmasa dahi istisna akdinden doğan bütün dâvalar hakkında Asliye mahkemelerinden verilmiş olan hüküm ve kararları,

İcra İflâs Dairesi : İcra hâkimlerince verilen bütün kararlarla, İcra İflâs Kanununun uygulanmasından doğan dâva, itiraz ve şikâyetler dolayısiyle Asliye, Sulh ve Ticaret mahkemelerinden verilen kararları ve Âmme alacaklarının tahsili hakkındaki Kanun hükümlerince açılacak hacizli mala istihkak ve iptal dâvalarına ilişkin Asliye ve Sulh mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

İnceler ve karara bağlar.

Yargıtay Hukuk, Ticaret ve İcra İflâs Daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını Yargıtay Birinci Başkanının Başkanlığı altında Hukuk Daireleri ile Ticaret, İcra ve İflâs Daireleri Başkanlarından teşekkül eden kurul çözer; verilen kararlar kesindir.

Oylarda eşitlik olursa, Birinci Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

BAŞKAN — Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 4. — Ceza Dairelerinden, Birincisi : Ceza Kanununda ölüm, ağır hapis, müebbet sürgün ve beş yıldan fazla hapis ve kamu hizmetlerinden müebbet olarak yasaklılık cezalarını gerektiren ve diğer dairelerin görevlerine girmiyen cürümlere ait hüküm ve kararları,

İkincisi : Sulh mahkemelerinden Ceza Kanununa göre verilen ve diğer dairelerin görevlerine girmiyen suçlara ait hüküm ve kararları,

Üçüncüsü : Orman Kanunu gereğince açılmış ceza dâvaları sonunda verilen hüküm ve kararları ve cezada dâva nakli ve Ceza Kanununun mevkii meriyete vaz'ına mütaallik Kanunun 36 ncı maddesinde yazılı ve Yargıtaya verilmiş yargı yeri belirtme konularını,

Dördüncüsü : Ceza Kanununun 455 nci maddesinde yazılı cürümlerden dolayı asliye ve ağır ceza mahkemelerince verilen hüküm ve kararlarla diğer ceza dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Beşincisi : Ceza Kanununun üçüncü babının birinci, ikinci ve üçüncü fasıllarında, 403 ilâ 410 ncu maddelerinde ve 8 nci babında yazılı suçlara ilişkin hüküm ve kararları,

Altıncısı : Ceza Kanununun 6 ncı babını 3 ve 4 ncü fasıllarında ve 10 ncu babı ile 5917 sayılı Kanunda yazılı suçlara ait hüküm ve kararları,

Yedincisi : Memurların kaçakçılık hükümlerine göre cezalandırılan veya cezası artırılan suçlarına ilişkin hüküm ve kararlar, özel kanunlarda yazılı olup da Üçüncü ve Altıncı Ceza Dairelerinin, görevi dışında kalan suçlara ilişkin hüküm ve kararları,

İnceler ve karara bağlar.

Yargılamaları Yargıtaya ait olan hâkim ve memurların dâvaları, eylemin niteliğine göre benzeri eylemlere ilişkin hüküm ve kararların inceleme yeri olan Daireye ve bu Dairelerden çıkacak kararların Temyiz yolu ile incelenmesi, Ceza Genel Kuruluna aittir. Şu kadar ki, asıl dâvayı gören Daire Kurulu Genel Kurula katılamaz.

Ceza Genel Kurulunda toplama yeter sayısı sağlanmazsa, hukuk bölümünden üye alınabilir.

Hüküm veren daire, Genel Kurulun kararına karşı ısrar edebilir; ancak, ısrar üzerine Genel Kurulca verilecek ikinci karara uymak zorundadır.

Yargıtay Ceza Daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını, Birinci Başkanın Başkanlığı altında Ceza Daireleri Başkanlarından meydana gelen kurul çözer. Verilen kararlar kesindir.

Oylarda eşitlik olursa, Birinci Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

BAŞKAN — Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Geçici Madde — Bu kanunla kurulan yeni dairelerin görevine giren işlerden yeni dairelerin gerçekten çalışmaya başlaması gününe kadar eski dairelere gelmiş olanlar o dairelerce incelenip karara bağlanacağı gibi, bu işlere ait tavzih ve karar düzeltme istekleri de yine eski dairelerce incelenip karara bağlanır.

BAŞKAN — Söz istiyen yok. Geçici maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

100 ncü maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yeni kadrolar

Madde 101. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı bölümünden, ilişik (2) sayılı cetvelde derece, unvan ve sayıları yazılı kadrolar çıkarılmış ve yerine bağlı (3) sayılı cetvelde unvan, derece ve sayıları yazılı kadrolar eklenmiştir.

BAŞKAN — Veli Uyar, buyurun.

VELİ UYAR (Yozgat) — Muhterem arkadaşlarım, Yüksek Hâkimler Kurulu tasarısına ekli cetvele doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına bağlı cetvel ithal edilmiştir. 245 hâkim kadrosu, 550 kâtip kadrosu, 60 tane icra memuru kadrosu alınmaktadır. Bunun lüzum ve zarureti nedir? Adalet Bakanlığı teşkilât kanununa eklenemez mi? Niçin orada getirilmemiştir? Buraya 800 kadro ilâvesi benim anlayışıma pek uygun değildir. Onun malî portesinin büyük olması lâzımgelir. Bugünkü bütçe muvacehesinde, fazla kadroların daha âdilâne surette tesbit edilmesi lâzımgelirdi kanaatindeyim.

BAŞKAN — Sayın Bakan.

ADALET BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (C. Senatosu Üyesi) — Çok muhterem arkadaşlarım; Anayasa adaletin Türk Milleti adına müstakil mahkemeler eliyle kullanılacağını ifade eder. Bu, dünya tarihinde Türk adaleti diye anılan, misallerle ve altın harflerle bu ibareyi kendi tarihine yazmış ve hâkketmiş olan hâkimlerimizin kadrolarına taallûk eden bir husustur. Bütçe mülâhazaları Anayasanın teminatı altında çalışacak olan Yüksek Hâkimler Kurulunun tatmin edilmesi maksadiyle bu kanunu getirmiş bulunuyoruz. Bunun malî portesi, 10 aylık tutarı 12 milyon küsur lira, senelik tutarı 14 milyon 862 küsur bin liradan ibaret. Heyeti Celilenizin Türk adaletine 14 milyon lira portesi olan bir kadroyu esirgemiyeceğinizden emin olduğumuz için bu maddeyi getirmiş bulunmaktayız.

Şurasını da arz etmek isterim : Muhterem Veli Bey, «Arz edilen kadrolar Adliye Vekâleti Teşkilât Kanuniyle gelemez mi idi?» bu-

yurdular. Bir Yüksek Hâkimler Kurulu ihdas ediyoruz ve Türk hâkimlerinin bütün özlük işlerini, nakil, tâyin, tahlif, terfi ve birinci sınıfa çıkarılmalarını Yükcek Hâkimler Kuruluna tevdi ediyoruz. Ama, bütçe müzakereleri sırasında Heyeti Celilenize arz ettiğim gibi bugün kadrosuzluk yüzünden 3 - 4 senedir terfi bekliyen, birinci sınıfa ayrılamıyan hâkimlerin yekûnunun oldukça yüksek olduğu malûmunuzdur. Bir heyet teşkil ederek özlük işlerini tevdi ettiğimiz Yüksek Hâkimler Kuruluna hakiki imkânı vermezsek bu vazife yapılamaz ve bu teşkilâtı da lâfzen kurmuş olurız. Hakiki mânasında bir teşkilât olmaz. Diğer kanunlarla getirmiş olsaydık - esbabı mucibe lâyihasında da arz ve izah edildiği gibi - 10 tane kanunun tadilini icabettiren kanunlar serisiyle gelmek mecburiyetinde kalacaktır. Defalarca huzurunuzu işgal etmemek için bu kanunla getirmiş bulunuyoruz. Bu itibarla Türk hâkimlerinin terfi ve terfihleri hususunda bu kanunu eklediğimiz kadroları esirgemeksizin verirseniz Yüksek Hâkimler Kuruluna hakiki hüviyeti ve hakiki mânasiyle çalışmak imkânını bahşetmiş olursunuz. Bu kadroları kabul buyurarak adaletten ve adaleti tevzie memur Türk hâkiminden bu lûtfu esirgememenizi istirham edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Ali Dizman.

ALİ DİZMAN (Tokat) — Pek muhterem arkadaşlarım; Sayın Vekil Bey, alışılmış ve bugüne kadar işitmekte devam edegeldiğimiz üslûpla, hâdiseye başka bir süs vermek yoluna gidiyorlar. Bu Meclis hiçbir zaman hâkimlerimize verilecek bir hakkı reddetmek kasit ve niyetinde değildir. Eğer buraya eskiden olduğu gibi, 35, 40, 50 gibi kadrolarla değil de yeni haklarla 80, 90, 100 lira gibi kadro ile gelselerdi, elbette ki, benden evvel, isabetli olarak mvzua parmak basan arkadaşım da, ben de bu kürsüye gelmiyecektik. Burada görülen kadrolar, mevcut tıkanıklığı gidermek için ihdas edilmiş kadrolar değildir, yeni konan kadrolardır.

Biz her türlü âmme hizmetlerinin iyi bir şekilde yürümesini geniş kadro ile mümkün gördüğümüz içindir ki, bugün iktisadi kalkınmaya engel olan içinden çıkılmaz bir personel mevzuu ile karşı karşıyayız. Buna mukabil memurlarımız da sefalet içinde.

Adalette iktisat belki olmaz, fakat iktisada, tasarrufa dayanmıyan her hangi bir müessese, mutlak surette payidar olmaz. Adalet Bakanlığı bu zihniyet içerisinde bütün kadroları hazırlamak mecburiyetindeydi. Teklif kabul edilmediği için tenzil edilen kadrolar hakkında bir fikir sahibi olmadan burada oturmaktayım. Bu itibarla takribî bir rakamla 10-15 kadro tenzil ediliyor, 50-60 kadro isteniyor. Eğer adalet cihazı ıslah edilmek isteniyorsa bunlara yeni bir şekil veriniz, bunların süratle işlemesini temin ediniz, hâkimlere bâzı mevzularda kesin karar verebilmek imkânını tanıyınız. Bugün bir hâkim bin lira para alır ama, 100 liralık bir dâvaya kesin olarak bakamaz. Bir Türk hâkimine aldığı maaş kadar dâvaya bakma salâhiyetini tanımıyoruz.

Temyiz Mahkemesini günden güne genişletmek suretiyle daha fazla çalışma imkânı vereceğinizi mi sanıyorsunuz? Temyiz Mahkemesini beş misli dahi genişletsenz bugünkü durumdan kurtaramazsınız. Biliyorsunuz Temyiz Mahkemesine dâvalar sel gibi akar. Bu müesseseye malî imkân sağladığınız ve malî takate dayandığınız takdirde isabet vardır. Bunun aksi olduğu takdirde neticeye ulaşmamıza imkân yoktur, daha aksi bir neticeye ulaşmamız mukadderdir.

Umarım ki, bu maddeyi yeniden incelemek üzere komisyon veya Hükümet geri alır.

Biz bir tadil teklifi vermek durumunda bile değiliz. Zira iş çok aceleye gelmiştir.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Bakan.

ADALET BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (C. Sen. Üyesi) — Çok muhterem arkadaşlarım, demin ifadeye çalıştığım hususlar, umumiyet itibariyle Anayasanın tanıdığı birtakım teminatları, dilimin döndüğü kadar ifade etmekten ibarettir. Muhterem arkadaşım, kadro çokluğunun niçin tercih edildiğini sordular ve mahkemelerdeki süratin temini cihetine tevessül edilmeksizin kadro artırmakla bu işlerin karşılanmasının mümkün olamıyacağına işaret buyurdular.

Muhterem arkadaşlarım, bütçe konuşması sırasında da bu mevzuların teknik kısımlarına temas etmiştik. Halen 89 yerde münferit sulh hâkimliği vardır. Münferit sulh hâkimleriyle tevzi ettiğimiz adalet, yarım bir adalet tevziinden ibarettir. 289 yerde asliye mahkemesi halinde çalışmakta olan mahkemelerimiz maatteessüf yine

bir hâkimle çalışmaktadır. Bunların yekûnu küçümsenmiyecek bir rakama baliğ olmaktadır. Lûtfedip reylerinize iktiran eder, kesinleşirse vermiş olduğunuz büyük kadrolardaki terfiler sağlanacak ve uzun zaman terfi bekliyen hâkimlerimizin bir üst dereceye intikali suretiyle aşağıdan yukarıya bir terfi temin edilmiş olacaktır. Tek hâkimle idare edilen yerlerimiz çift hâkimli olmak imkânına sahibolacaklardır. Bunun haricinde Teşkilât Kanunumuzun yaşı bugünkü nüfusumuzun adlî meselelerini karşılıyacak bir vaziyette bulunmamaktadır. Birtakım vilâyet ve kazalarımızda maalesef mürettep Ağır Ceza mahkemeleri mevcuttur. Mürettep Ağır Ceza Mahkemesinden maksat ve maksud, orada çalışan hâkimleri bir araya getirerek, ayrıca bir Ağır Ceza Mahkemesi şeklinde çalıştırmaktır. Yani bu hâkimler, asıl vazifelerini yaptıkları mahkemelerin hâkimliğinden başka Mürettep Ağır Ceza mahkemelerinde de çalışacaklardır. Bu, ağır ceza işlerinde hakiki bir adalet tevzii mânasına gelmez. O itibarla birtakım il ve kazalarımızda iş miktarı hacim itibariyle, yeniden mahkemeler ihdasını zaruri kılacak hale gelmiştir. Buralarda ihdas edilecek mahkemeler için hâkim ve kadro lâzımdır. Mürettep Ağır Ceza mahkemelerini müstakil hale getirmeye, münferit sulh mahkemelerini asliye teşkilâtına ifrağ etmeye, bunları da hakiki hüviyet ve kuruluşlariyle işler bir hale getirmeye mecburuz. Bu itibarla adalette, iktisatla iktisadi kalkınma olmaz. Adaletin tam olduğu yerde iktisadi kalkınma daha kolay ve daha rahat olur. Bu itibarla bu kadrolarla huzurunuza geldik. İşlerin çabuklaştırılması, Yüksek Hâkimler Kurulunun işleyişiyle ve bütün usul kanunlarının göreceği tadille mümkün olacaktır. En kısa zamanda huzurunuza işlerin çabuk yürütülmesi ve süratle intacı zaviyesinden mevzuatımızda yapılması gerekli olan değişikliklerle geleceğiz.

Bugünkü iksisadi şartlar altında bir sulh mahkemesinin bin liraya kadar dâvalara bakması, para kıymeti, iktisadi vaziyet zaviyesinden göz önünde tutulabilir. Bugün mürafaaya esas teşkil eden iki bin liralık dâvaların daha yüksek seviyeye çıkarılarak Temyiz Mahkemesi işlerinin daha süratle görülmesi imkânı hâsıl olabilir. Ceza dâvalarında birtakım âmillerin kanuni ve idari yollarla kaldırılması suretiyle taliklerin bir buçuk iki ay sonraya olmasiyle değil, bu taliklerin tevalisine sebebiyet vermemekle daha kısa zamanda adalet elde edilebilir.

Bütün bunların üzerinde Adliye Vekâleti hassasiyetle ve en ince teferruatına kadar durmaktadır. Buna inanmanızı istirham edeceğim.

Dâvaların süratlendirilmesi ayrı zaviyeden, hâkimlik mesleğinin cazip bir hale getirilip kıymetli elemanlardan mahrum edilmemesi ayrı zaviyeden mütalâa edilmelidir. Böyle olursa daha isabetli olur ve daha iyi neticeye varmış oluruz.

Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Bütçe Komisyonu.

BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI ÖMER FARUK SANAÇ (Elâzığ) — Çok muhterem arkadaşlarım, Yüksek Heyetiniz adına Bütçe Encümeninde kadro mevzuunda tetkikatta bulunan heyetimiz, Yüksek Heyetin gösterdiği hassasiyeti bütün şümuliyle aynı derecede hissetmiş ve bütün kadroları tetkik ederken meseleleri bütçe mülâhazasiyle hakikaten derinliğine tetkik etmiştir. Mesele, bir malî porte olmaktan ziyade bir hizmet ifası mahiyetindedir. Burada Yüksek Heyetinizin, Türk adaletinin, Türk hâkimlerinin adalet cihazının Sayın Bakanın vuzuhla ifade ettikleri gibi, lâyıkı veçhile çalışmasını temin için beklemekte olduğu kadroları ve bunun yanında teşkilâtın genişletilmesine mâtuf bir çalışmayı, biz de Hükümetin görüşü şeklinde müspet mütalâa ettik ve bu itibarla kabul etmiş bulunuyoruz. Burada meselenin kadro bakımından ve usul bakımından üzerinde duran arkadaşlarımız meselede sadece bir teknik aksaklık olduğunu ileri sürdüler ve bir teknik aksaklık şeklinde temas etmiş oldular. Hakikat halde kanunun bünyesinde biz encümen olarak bir aksaklık görmemekteyiz. Bunun dışında usul bakımından Yüksek Heyetinize Adalet ve Bütçe komisyonlarının da iştiraki ile kabul ederek gönderdikleri maddede her hangi bir değişiklik yapmaya mâtuf bir teklifde bulunmadığına göre Riyasetin meseleyi oya arz etmesinde fayda umarız. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

BAŞKAN — Sayın Halil Özmen. (Vazgeçti, sesleri)

Sayın Kemal Bağcıoğlu.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Çok muhterem arkadaşlarım, Adalet Bakanından önce

konuşan ve maddenin aleyhinde bulunan kıymetli iki arkadaşımızın görüşlerine maalesef ben de iştirak etmiyeceğim. Sayın Bakanın ve Sayın Bütçe Komisyonu Başkanının çok yerinde ifade etmiş olduğu gibi, bu madde bugün kabul etmek durumunda bulunduğumuz kanunun ruhunu teşkil etmektedir. Bu kadrolar bulunmadıkça ve Yüksek Hâkimler Kuruluna böyle bir imkân tanınmadıkça, bu Hâkimler Kurulunun vazifesini tam mânasiyle yapmasına imkân bulunmıyacağı aşikârdır. Kaldı ki, arkadaşlarımızdan birisinin işaret etmiş olduğu mahzur da yoktur, demiştik. Eğer bu cetvelde yüksek kadrolar alınmış olsaydı, böylece terfileri imkân dâhiline getiren meselâ, 100 - 125 - 150 liralık kadrolarla huzurumuza gelselerdi, belki de kabulde bir mahzur görmiyecektik. Ama daha küçük kadrolar getiren bu cetvel yerinde değildir, diyorlar. İşaret ettikleri kanun teklifine merbut 3 sayılı cetveli tetkik ettiğimiz zaman görüyoruz ki; 1 500 liralık 95 aded, 1 250 liralık 80 aded, 1 100 liralık da 70 aded kadro istenmektedir. Bunlar yüksek değil de nedir? Böylece yüksek kadroların daha fazla yer işgal etmiş olduğu aşikârdır. Şu halde arkadaşımızın işaret etmiş olduğu mevzu da yok demektir. Hâkimlik mesleği itibariyle adaletin tevzii yönünden ve hâkimlik mesleğinin kıymeti babında Adliye Vekilinin söylediği sözlere bütün kalbimle iştirak ediyorum. Hattâ Muhterem Vekil biraz da az konuştular. Bu mevzuda ne kadar konuşsa yeridir. Hiçbir mesleği hakir görmek caiz değildir ama, adaletin tevzii bakımından hâkimlik mesleği bütün diğer mesleklerden bir başka hususiyet taşımaktadır.

Adaletin tevzii çok mühim bir keyfiyettir arkadaşlar. Bu bakımdan, adalette süratin ehemmiyeti aşikârdır. Sürat ise, bir kadro ile bahis mevzuudur. Sayın Bakan çok yerinde olarak işaret ettiler, sulh mahkemesi vardır. Bunları asliye mahkemelerine ifrağ etmelidir. Mürettep ağır ceza mahkemelerini, müstakil ağır ceza mahkemeleri haline getirmelidir. Bu itibarla, bir mürettep ağır ceza hâkimi bugün ağır ceza hâkimliği yapar, çıkar, ertesi gün asliye hâkimi olarak aynı vilâyette vazife görür. Böyle bir hâkimin dosyayı tetkikte ne dere müşkülâta mâruz kaldığı aşikârdır. Onun için böyle vilâyetlerimizde, kazalarımızda mürettep ağır ceza mahkemelerinin müstakil ceza mahkemeleri haline ifrağı, sulh mahkemelerinin asliye mahkemesi haline ifrağı lâzımdır. Bunun için Yüksek Hâkimler Kuruluna imkân bahşetmek demek olan bu cetvelleri kabul etmez de bu maddeyi reddedersek kanunun sanki tümünü reddetmiş durumunda kalacağımıza ve Yüksek Heyetinizin hiçbir zaman böyle bir yola gitmiyeceğine dair de içimde bir inanç taşıdığımı ifade ederek sözlerime son veriyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Bu konuşmalardan sonra 101 nci maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Noterlik Kanununun 60 ncı maddesinin değiştirilmesi

Madde 102. — 3456 sayılı Noterlik Kanununun 4166 sayılı Kanunla değişen 60 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 60. — 59 ncu maddede yazılı disiplin cezaları Adalet Bakanı tarafından verilir. Bunlardan ihtar cezası kesindir. Diğer disiplin cezalarına tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Yargıtay Hukuk Daireleri başkanlarından en kıdemlisinin başkanlığında Yargıtay üyeleri arasından iki ve Yargıtay Cumhuriyet savcıları arasından bir olmak üzere adçekme yolu ile seçilecek üç üye ve en kıdemli Ankara Noterinin katılmasiyle teşekkül edecek Noterler Disiplin İtiraz Kuruluna itiraz olunabilir. Bu kurul, itiraz edilen kararı aynen veya verilen disiplin cezasını değiştirerek onaylıyabileceği gibi belli yönlerden soruşturmanın ikmali veya genişletilmesi için evrakı Adalet Bakanlığına iade edebilir.

Noterler Disiplin İtiraz Kurulunun vereceği kararlar kesindir.

Geçici hükümler

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun göreve başlaması

Geçici madde 1. — Bu kanunun yayınlandığı tarihten itibaren bir hafta içinde Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu görevine başlar.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul olundu.

Üyelerin yenilenmesi

Geçici madde 2. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerinin yenilenmesi hak-

kındaki 6 ncı maddenin üçüncü fıkrası hükmünün uygulanmasını sağlamak amaciyle, Yüksek Hâkimler Kurulunun ilk toplantısından itibaren iki yılın bitmesinden beş ay önce, üçü Yargıtay Genel Kurulunca, üçü birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerce ve üçü de Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosu tarafından seçilmiş asıl üyelerden olmak üzere dokuz asıl üye ve biri Yargıtay, biri birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerle Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu tarafından seçilmiş yedek üyelerden olmak üzere iki yedek üye için adçekmeye başvurulur.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı hakkında adçekme işlemi uygulanmaz. Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, adları çekilenleri, 23 ncü madde gereğince işlem yapılmak üzere Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu Başkanlığına bildirir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun ilk toplantısından itibaren iki yılın bittiği tarihte adları çekilenlerin görev süreleri sona erer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Devir ve teslim ve işlerin geçici olarak yürütülmesi

Geçici madde 3. — Adalet Bakanlığı tarafından Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerle ilgili olarak, defter ve sicil-ler ilk toplantısından itibaren en geç iki ay içinde Yüksek Hâkimler Kuruluna devir ve teslim edilir.

Bu süre içinde işlerin nasıl yürütüleceği, Yüksek Hâkimler Kurulu ile Adalet Bakanlığı arasında kararlaştırılır.

Yüksek Hâkimler Kurulu fiilen görevine başlayıncaya kadar hâkimlerin özlük işleri Adalet Bakanlığınca yürütülür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bir komisyon teklifi vardır. Geçici 4 ve 5 nci maddelerin çıkarılmasını istiyorlar. Teklifi okutuyorum :

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bütçe tekniği bakımından tasarıya bağlı cetvellerde gerekli değişiklikler Bütçe Komisyonu tarafından yapılmış ve geçici 4 ve 5 nci madde-ler çıkarılmıştır. Aynen iştirak ederiz.

Adalet Komisyonu Sözcüsü
Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Teklifi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bu vaziyete göre Adalet Komisyonunun 6 ncı maddesini dördüncü madde olarak okuyoruz :

Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına atama

Geçici madde 4. — Bu kanunun yayınlandığı tarihten başlıyarak en geç bir ay içinde 78 nci maddedeki usule bağlı olmaksızın Yargıtay Cumhuriyet Savcılıklarına birinci sınıfa ayrılmış olanlar arasından Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

97 nci madde hükmü mahfuzdur.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul olundu.

Geçici yetkinin devamı

Geçici madde 5. — 367 sayılı Kanun hükümlerine göre bakanlık merkez dairelerinde çalışmak üzere yetkili kılınmış olan hâkimlerin bu yetkileri, Bakanlık Merkez Teşkilâtı Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, Yargıtay dairelerinde ve Başsavcılıkta yetki ile çalışmakta olan hâkim ve hâkim yardımcılarının yetkileri de yeni Hâkimler Kanununun yürürlüğe girmesine kadar devam eder.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul olundu.

Teminat

Geçici madde 6. — Adalet Bakanlığı Merkez Teşkilât Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, bu kanunun 80 nci maddesi hükümleri bakanlık hizmetlerinde çalışanlar hakkında da uygulanır.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Kesinleşmemiş işlere ait evrakın devri

Geçici madde 7. — Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulunun görevlerine başladıkları tarihte Hâkimler Kanunu hükümlerine göre Ayırma Meclisleri ile İnzibat ve İtiraz Kurullarının görevlerine giren ve he-

nüz karara bağlanmamış veya bağlanmış olup da kesinleşmemiş bulunan işler, bu kanun hükümleri dairesinde yetkili kurullar tarafından incelenerek karara bağlanır.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Kazanılmış haklar

Geçici madde 8. — Bu kanunun yayımı tarihinde, hâkimlik veya savcılık sınıflarından sayılan görevlerden bakanlık hizmetlerine alınmış olanların Hâkimler Kanununa göre iktisabetmiş oldukları haklar saklıdır.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Son hükümler

Kaldırılan hükümler

Madde 103. — Hâkimler Kanununun ve diğer kanunların bu kanuna uymıyan hükümleri kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul olundu.

Yürürlük tarihi

Madde 104. — Bu kanunun ikinci kısmının birinci bölümündeki maddelerle 67, 77, 80, 81, 89, 91, 96 - 101 ve geçici 1, 4 - 8 ve 10 ncu maddeleri yayınlandığı tarihte,

Diğer hükümleri Yüksek Hâkimler Kurulunun fiilen göreve başladığı tarihte yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Komisyonun bir değiştirişi var.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının 104 ncü maddesinin görüşülmesinde, geçici 3 ncü maddenin son fıkrası hükmüne muvazi olan Bütçe Komisyonunun tanzim ettiği metnin esas tutulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Sözcüsü
Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — Değiştirgeyi kabul edenler... Etmiyenler... Değiştirge kabul olundu.

Yürürlük tarihi

Madde 104. — Bu kanunun ikinci kısmının birinci bölümündeki 67, 77, 80, 81, 89, 91, 96, 101 ve geçici 1, 3 ncü maddenin son fıkrası, 4 - 6 ve 8 nci maddeleri yayınlandığı tarihte,

Diğer hükümleri Yüksek Hâkimler Kurulunun fiilen göreve başladığı tarihte yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Bu maddeyi kabul edilen değiştirge ile oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Kanunu yürütecek makam

Madde 105. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul olundu.

Şimdi, İçtüzüğün 109 ncu maddesi gereğince 98 nci maddede bir değişiklik yapacağız. Okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

98 nci maddeye bağlı (1) sayılı cetvelin, Bütçe Komisyonunca tanzim edilmiş olan (1) sayılı cetvel metnine göre düzeltilmesini teklif ederim.

Adalet Komisyonu Sözcüsü
Denizli
Hüdai Oral

BAŞKAN — 98 nci maddeyi okuyoruz.

(Madde 98 tekrar okundu.)

BAŞKAN — Tashihi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul olundu.

Efendim, son olarak, kanun tasarısının tümü üzerinde konuşmak üzere bir lehte, bir aleyhte olmak üzere iki arkadaşa söz vereceğim. Söz istiyen var mı? Söz istiyen yok. O halde kanun tasarısının heyeti umumisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun kabulü dolayısiyle Sayın Bakan söz istiyorlar. Buyurun,

ADALET BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (C. Senatosu Üyesi) — Muhterem arkadaşlar, bağımsızlıklarını ve yargı yetkisini Anayasadan alan hâkimlerimizin lâyık oldukları ve uzun yıllardır bekledikleri hakiki teminatlarını, kabul buyurduğunuz Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu ile tahakkuk ettirmiş bulunuyorsunuz.

Anayasamızın 137 nci maddesiyle savcılar hakkında emrolunan teminat sağlayıcı hüküm-

leri de intikal maddeleriyle tesis lûtfunu esirgemediniz.

Hiçbir organ, makam ve merciden veya şahıslardan hiçbir suretle emir, talimat almıyacak olan, müstakil ve hakikî teminatına kavuşmuş olan Türk hâkimleri ve savcıları Anayasasının ve bu kanunun ışığı altında Türk Milleti namına yargı erkini kullanırlarken ve vazifelerini ifa ederlerken, fertlerin ve kamunun haklarını aynı derecede tutacak ve aynı hassasiyetle koruyacak ilmî kifayet ve ahlâki salâbete malik Türk Hâkimleri ve Cumhuriyet Savcıları adına millet kürsüsünden Millet Meclisinin sayın üyelerine şükranlarımı arzı vazife bilirim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, bu suretle Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısı Yüksek Meclisimizce kabul edilmiştir.

Gündemin diğer maddelerinin müzakeresi için vaktimiz kalmamıştır. 16 Nisan 1962 Pazartesi günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati: 18,55

Dönem : 1
Toplantı: 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 64

Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı ve Adalet ve Bütçe komisyonları raporları (1/149)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71/1719/798

6 . 3 . 1962

Millet Meclisi Başkanlığına

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 6 . 3 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı» gerekçesi ve ilişikleriyle birlikte bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İsmet İnönü

Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısının

GEREKÇESİ

Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı, 9 . 7 . 1961 tarihinde Türk milleti tarafından kabul edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 143 ncü maddesinin 5 nci fıkrası ile geçici 7 nci maddesi gereğince hazırlanmış bulunmaktadır.

A) Tasarının temel ilkeleri :

Tasarı hazırlanırken, Yüksek Hâkimler Kurulunun hukuki hüviyeti, kuruluş tarzı, görev ve yetkilerinin kapsamı, savcıların durumu ve Yüksek Hâkimler Kurulu teşkilinin zaruri sonuçları ayrı ayrı incelenmiş ve bu suretle beş temel ilke tesbit edilerek tasarı, bu ilkelere göre kaleme alınmıştır.

I - Yüksek Hâkimler Kurulunun hukuki hüviyeti :

Filhakika Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısı hazırlanırken her şeyden evvel bu Kurulun hukuki hüviyetinin, bir başka deyişle mahiyetinin tesbiti zarureti ile karşılaşılmış ve bu konudaki incelemenin mesnedini teşkil eden Anayasamızın 143 ve 144 ncü maddelerinin hukuk açısından kıymetlendirilmesinde, bunların gerekçesinden, Meclis görüşmelerinden ve Mukayeseli Hukuktan istifadeler sağlanmıştır.

Yeni Anayasamızın zikri geçen iki maddesi; mevzuatımız, özellikle 5997 sayılı eski Teşkilâtı Esasiye Kanunumuz bakımından önemli bir yenilik teşkil ettiği gibi, ileri Garp memleketlerinin müşabih teşekküllerine esas olan hükümler muvacehesinde de, yargı erkinin bağımsızlığını korumaya daha fazla elverişli mütekâmil bir mahiyet arz etmektedir.

Nitekim Anayasamızın «Cumhuriyetin Temel Kuruluşu» başlıklı 3 ncü kısmının «Yargı» başlıklı 3 ncü bölümünün ilk maddesini teşkil eden 132 nci maddeye ait gerekçede, «Anayasa tasarısının kabul ettiği temel prensiplerden birisi yargı görevinin bağımsızlığıdır» dendikten sonra, «hâkimlerin özlük işlerinin» de «bu temel prensipten hareket edilerek düzenlendiği» ifade edilmekte (Ana-

yasa Komisyonu raporu - Temsilciler Meclisi, S.Sayısı : 35, Sh. 45), aynı bölümdeki 143 ncü maddenin gerekçesinde «hâkimlik teminatının sağlanması için, hâkimlerin özlük işleri hakkında kararlar alma yetkisinin yürütme organından alınarak yargı organı içinde teşkil edilecek bir kurula verilmesi prensibinden hareket edildiği» ve 144 ncü maddenin gerekçesinde de «Yüksek Hâkimler Kurulunun, hâkimlik teminatının sağlanması amaciyle kurulduğu ve hâkimlerin bütün özlük işlerinde karar verme yetkisinin yalnız bu Kurula tanındığı» belirtilmiş (Anayasa Komisyonu raporu, Sh. 48) bulunmaktadır. Esasen Yüksek Hâkimler Kurulunun mahiyeti, mezkûr Anayasa Komisyonu raporunun daha başlangıcında (Sh. 6) tebarüz ettirilmiş ve bu meyanda «Hukuk Devletinin temel unsuru, bütün Devlet faaliyetlerinin hukuk kurallarına uygun olmasıdır. Bu uygunluğu sağlıyacak makamlar yargı organlarıdır. Tasarı bütün Devlet faaliyetlerini kaideler hiyerarşisi içinde kazai murakabeye tâbi tutulmuş bulunmaktadır» dendikten sonra «kazai denetimi yapacak organların bağımsızlığı, bu denetimin ciddiyet ve müessiriyetinin şartı» olduğu, «bu bakımdan hâkimler ve mahkemeler üzerinde her çeşit tesirleri bertaraf edici hükümlerin tasarıya konulmuş, mahkemeler yürütme ve yasama organı karşısında tamamiyle bağımsız hale getirilmiş, hâkimlerin her türlü haklarının teminat altına alınmış ve bu maksatla bir Yüksek Hâkimler Şûrası kurulmuş» bulunduğu açıklanmıştır.

Halbuki en yeni Anayasalardan 28 . 9 . 1958 tarihinde halkoyuna sunularak kabul edilmiş olan Fransız Anayasasının 64 ve 65 nci maddelerine göre Fransız Hâkimler Yüksek Konseyi daha ziyade istişari bir mahiyette kurulmuş ve ancak atanmalarda Yüksek Hâkimler için teklif yapmak, diğer hâkimler için mütalâa bildirmek gibi istişari görevleri haiz ve üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından atanan ve onun başkanlığında toplanan, İkinci Başkanı Adalet Bakanı olan bir Kuruldur.

Buna mukabil bizim Yüksek Hâkimler Kurulumuzun kuruluşuna daha fazla benzerlik arz eden İtalyan Hâkimler Yüksek Kuruluna, 1 . 1 . 1948 tarihinde yürürlüğe giren İtalyan Anayasasının 104 ncü maddesi gereğince, yine Cumhurbaşkanı Başkanlık etmekte, Yargıtay Birinci Başkanı ile Başsavcı tabiî üyeler olarak katılmakta ve Kurulun diğer üyelerinden üçte ikisi hâkimler tarafından muhtelif sınıf hâkimler arasından ve üçte biri Parlâmento tarafından Üniversite hukuk profesörleri ile 15 sene meslekî faaliyette bulunan avukatlar arasından seçilmektedir. Ayrıca aynı Anayasanın 110 ncu maddesinde, Adalet Bakanının, Hâkimler Yüksek Kurulunun yetkisi içine giren hususlar dışında olmak şartiyle de olsa, adalet teşkilâtına ve faaliyetine nezaret edeceği hükme bağlanmış bulunmaktadır.

24.5.1949 tarihinde yürürlüğe giren Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasasında, Yüksek Hâkimler Kurulu mahiyetinde bir teşekküle yer verilmemiştir. Ancak 14.9.1961 tarihinde yayınlanan ve 1.7.1962 tarihinde yürürlüğe girecek olan yeni Alman Hâkimler Kanununda hâkimlerin temsiline dair hükümler vaz'edilmiş; Federal mahkemeler nezdinde ve eyaletlerde Hâkimler Şûraları ile Başkanlık Şûralarının teşkili yoluna gidilmiş ise de; bunlar, hâkimlerin genel ve sosyal işlerine ve bâzı ahvalde hâkimlerin atanması muamelelerine iştirak eden, yani esas itibariyle bizim kabul ettiğimiz mânada müstakillen karar organı mahiyetinde olmıyan kurullardır (Alman Hâkimler Kanunu, mad. 49-60; 72-75).

Yeni Anayasamızın hazırlanmasında esas alınan İstanbul projesinde Cumhurbaşkanın Yüksek Hâkimler Kurulunun tabiî başkanı olduğu hükme bağlandığı halde (madde 169), Kurucu Meclis bu esası benimsememiş ve ayrıca Anayasanın 143 ncü maddesinin son fıkrasında, yürütme organına mensubolan Adalet Bakanının «Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına katılabileceği» fakat «oylamaya katılamıyacağı» hükmü vaz'edilmiştir. Bundan başka Yüksek Hâkimler Kurulunun teşkilinde ne Cumhurbaşkanının üye tâyini yetkisi tanınmış, ne de yürütme organına her hangi bir suretle buna iştirak imkânı verilmiştir. Hattâ İtalyan Anayasasının 110 ncu maddesinde olduğu gibi Anayasamızda, Adalet Bakanına Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri dışında hâkimler üzerinde nezaret hakkı veren bir hüküm dahi sevk edilmemistir. Aksine olarak 144 ncü maddenin son fıkrasında hâkimlerin denetiminin belli konular için Yüksek Hâkimler Kurulunca

görevlendirilecek üst derecedeki hâkimler eliyle yapılacağı açıklanmıştır. Bu hükümdeki «belli konuları», Yüksek Hâkimler Kuruluna - her hangi bir kimse veya bir merci tarafından - bildirilen disiplin kovuşturmasını gerektiren bir eylem veya bir suçtan başka türlü anlamaya imkân yoktur. Bu arada Adalet Bakanı da her hangi bir kimse veya merci gibi, «gerekli gördüğü hallerde», bir hâkim hakkında disiplin kovuşturması açılması için Yüksek Hâkimler Kuruluna başvurulabilecektir. Demek ki, bu hükümle Adalet Bakanına bir görev yükletilmiş değildir. Anayasanın 144 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasındaki «Adalet Bakanı, gerekli gördüğü hallerde bir hâkim hakkında disiplin kovuşturması açılması için Yüksek Hâkimler Kuruluna başvurabilir» şeklindeki hükmü, aksi şekilde anlamak, Adalet Bakanına disiplin kovuşturması açılıp açılmamasını takdir etmek, bu amaca ulaşabilmek için de soruşturma ve inceleme yaptırmak yetkisini tanımak ve sonucu itibariyle de hâkimler üzerinde nezaret ve murakabe, yani denetleme hakkını kabul etmek demek olur. Bunun Anayasanın metnine ve Yüksek Hâkimler Kurulunun teşkilindeki amaca aykırılığı aşikârdır. Mamafih Anayasanın 144 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası hükmü olmasaydı dahi, Adalet Bakanının Kurula başvurabileceği şüphesiz idi. Bu hükmü ileride bir tereddüde, yanlış anlamaya engel olmak için, Adalet Bakanının yetkisini sınırlayan bir hüküm niteliğinde kabul etmek gerekir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun «görev ve yetkileri» ni gösteren mezkûr 144 ncü maddenin ilk fıkrasında «hâkimlerin bütün özlük işleri hakkında karar verme yetkisi Yüksek Hâkimler Kurulunundur» denmiştir. Hâkimlerin özlük işlerinin neler olduğu Anayasanın 134 ncü maddesinde kısmen sayılmak ve «diğer özlük işleri» denmek suretiyle gösterilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun hukuki hüviyetini tesbit ederken bu konuda önemli olan, «144 ncü maddenin ilk fıkrasında zikri geçen «karar verme» nin hukuki mahiyetini tâyin etmektir. Filhakika madde hükmünün esasını teşkil eden «karar verme», istişari veya inha niteliğinde değil, izharı ile birlikte hukuki sonuçlarını doğuran bir karar vermedir. Bir başka deyişle, bir Anayasa organı olan Yüksek Hâkimler Kurulu inhisarî mahiyette olan görevlerine giren işlerde bir karar verince bu kararın uygulanması doğrudan doğruya Anayasaya dayanır. Aksi görüş, Anayasanın, mahkemelerin bağımsızlığı esasına ve bunun teminatını teşkil eden hâkimlerin özlük işleri için Yüksek Hâkimler Kurulu teşkilindeki amacına ve nihayet yasama, yürütme ve yargının ayrılması ilkesine aykırı olur. Esasen, idarenin mahkemeler ve hâkimler üzerinde ne doğrudan doğruya ne de dolayısiyle hiçbir etkiye sahibolmaması düşüncesiyledir ki, Yüksek Hâkimler Kurulu kurulması yoluna gidilmiştir.

Nitekim Anayasanın 133 ncü maddesinin gerekçesinde, «134 ncü maddede işaret edilen ve hâkimlik meslekini ve hâkimlerin özlük işlerini düzenliyecek olan kanundaki bütün konularda karar verme yetkisinin yalnız ve yalnız Yüksek Hâkimler Kuruluna verildiği», «bu suretle yürütme organının hâkimlerin atanması, meslekte yükseltilmeleri, görev yerlerinin değiştirilmesi veya görevlerine kanunda belli edilen hallerde son verilmesi konularında veya hâkimin meslek hayatiyle ilgili sair konularda her hangi bir tasarrufta bulunabilme yolunun kapatıldığı» açıkça ifade edilmiştir. (Anayasa Komisyonu raporu, Temsilciler Meclisi S. Sayısı 35, Sh. 46).

Anayasamızın ilgili maddelerinin metinlerine ve bunların gerekçelerine dayanan mâruz izahatımız, hukuki hüviyeti bakımından Yüksek Hâkimler Kurulunun, Garp'taki emsaline nazaran daha ileri ve mütekâmil bir görüşü temsil ettiğini ve hattâ yasama ve yürütme organları karşısında tamamiyle bağımsız olduğunu tebarüz ettirmeye kifayet etmektedir.

Ancak burada Yüksek Hâkimler Kurulunun, yürütme organı, özellikle Adalet Bakanlığı ile olan münasebetlerini de kısaca incelemek mecburiyeti ile karşılaşıyoruz. Zira, Anayasanın 143 üncü maddesinin Temsilciler Meclisinde görüşülmesi sırasında Anayasa Komisyonu sözcüsü, bir soruya cevaben bu konuda «Yüksek Hâkimler Kurulunun tasarrufları idari bir tasarruf şeklindedir ve Bakanlığın titri altında olacaktır. Binaenaleyh, tam mânasiyle idari tasarruf mahiyetindedir ve kaza murakabesine tâbidir» demiş ve diğer bir soruya cevaben de «meselâ bugün Yüksek Hâkimler Kurulu teşkilâtı bizde yok, ama Ayırma Meclisleri var. Ayırma Meclislerinin yapmış olduğu tasarruf ve muameleler doğrudan doğruya Adalet Bakanlığının

titri altında bulunmaktadır. Bir husumet mevcut olursa, Adalet Bakanlığı merci olarak gözükmektedir. Yüksek Hâkimler Kurulu var diye Adalet Bakanlığı ortadan kalkmış değildir. Binaenaleyh bu işte, idari kaza yolu ile husumet, yine Adalet Bakanlığına müteveccih olacaktır» (T. C. Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi, B. 53, 25 . 4 . 1961, O. 1, Cilt 4, Sh. 185) şeklinde Yüksek Hâkimler Kurulu ile Adalet Bakanlığının münasebetlerine temas etmiştir.

Her ne kadar bu izahat esas itibariyle, aşikâr olan Yüksek Hâkimler Kurulu kararlarının idari tasarruf mahiyetine ve binnetice bu kararlar aleyhinde idari kaza yoluna gidilebileceğine taallûk etmekte ise de aynı zamanda kurulun tasarruflarının Bakanlığın titri altında olacağını da ifade etmektedir. Binaenaleyh, — komisyon sözcüsünün ifadesine göre — idari kaza yolunda husumet, Adalet Bakanlığına müteveccih olacak; yani Yüksek Hâkimler Kurulu, Adalet Bakanlığı tarafından temsil edilecektir.

Nitekim, Yüksek Hâkimler Kuruluna ait kadrolar, — tasarıya ilişik cetvellerin incelenmesinden de anlaşılacağı veçhile — Adalet Bakanlığı kadroları arasında ve gerekli giderler de Bütçenin Adalet Bakanlığı kısmında yer almıştır. Bütçe yönünden ita âmiri de Adalet Bakanıdır.

Bu sebeplerle Yüksek Hâkimler Kurulunun, sonucu itibariyle Bütçeden sarfiyat yapılmasını gerektiren — kadro tahsisine, nakle, atamaya, Yargıtay üyeliğine seçmeye ilişkin — kararlarının, Adalet Bakanı ve Başbakanın teklifi ile Cumhurbaşkanının tasdikine sunulması yolunda 66 ncı maddenin sevkı iktiza etmiştir.

Her ne kadar Anayasanın 98 nci maddesinin 2 nci fıkrasında «Cumhurbaşkanının bütün kararları, Başbakan ve ilgili bakanlarca imza olunur. Bu kararlardan Başbakan ile ilgili Bakan sorumludur» denmekte ve sorumun yetkiyi tazammun etmesi itibariyle Yüksek Hâkimler Kurulunun bütçe ile ilgili kararlarının yürütme organı tarafından denetlenebileceği ve reddedilebileceği sonucu ortaya çıkmakta ise de; Kurulun Anayasaya dayanan yürütme organı, hattâ yasama organı karşısındaki bağımsızlığı bakımından buradaki tasdiki, sadece bir ittıla şeklinde anlamak, daha doğru olacaktır.

II - Yüksek Hâkimler Kurulunun kuruluş tarzı :

Anayasamızın 143 ncü maddesinin ilk fıkrası mucibince, Yüksek Hâkimler Kurulunun 18 asıl ve 5 yedek üyeden teşekkül ettiği; bunlardan 6 asıl ve 2 yedek üyenin Yargıtay Genel Kurulunca, 6 asıl ve 1 yedek üyenin birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerce kendi aralarından; 3 asıl ve 1 yedek üyenin Millet Meclisince, 3 asıl ve bir yedek üyenin de Cumhuriyet Senatosunca yüksek mahkemelerde hâkimlik etmiş veya bunlara üye olma şartlarını kazanmış kimseler arasından seçileceği malûmdur.

Ancak, bu konuda bilhassa birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin kendi aralarında yapacakları seçimin ne şekilde cereyan etmesi gerekeceği hususu üzerinde durulmuş ve tasarının bu seçimle ilgili hükümlerinin hazırlanmasında muhtelif ihtimaller nazara alınarak en uygun hal şekilleri buulnmaya çalışılmıştır.

Birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin toplu bir halde bulunmadıkları, yurdun muhtelif şehirlerinde vazife gördükleri düşünülürse, bunların kendi aralarında yapacakları seçim için iki hal tarzı hatıra gelebilir : Birincisi, birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin bulundukları yerde oylarını kullanmaları; ikinci hal tarzı da bunların Ankara'ya gelerek seçime katılmalarıdır. Her iki hal şeklinin de kendine mahsus fayda ve mahzurlarının bulunduğu aşikârdır.

Anayasanın 143 ncü maddesinin Temsilciler Meclisinde görüşülmesi sırasında, birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin kendi aralarında yapacakları seçim için Ankara'da toplanmalarının bizim mahkemelerimizin kuruluşu ve coğrafî şartlar, teknik sebepler yüzünden aksamasının mümkün olduğu hususu üzerinde durulmuş ve Anayasa Komisyonu sözcüsü cevaben, birinsi sınıfa ayrılmış hâkimlerin Ankara'da toplanmalarının sayıları bakımından büyük bir külfet teşkil etmiyeceğini; 4 yılda bir toplanacaklarını, büyük bir müşkülât bulunmadığını, kendi mukadderatları ile ilgili bir kurulu seçmek için bu kadar fedakârlığa katlanacaklarını ifade et-

miş (Temsilciler M. Tutanak D., cilt 4; Sh. 184 - 185) ve madde, bu mülâhazalar da göz önünde bulundurularak aynen kabul olunmuştur.

Bu sebeple tasarıda, birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin kendi aralarında yapacakları seçim için Ankara'da toplanmaları esası kabul edilerek ilgili hükümler hazırlanmış ve bölümler hakkındaki izahat sırasında etraflı bir şekilde temas edileceği gibi Yargıtayın ve Yasama Meclislerinin yapacakları seçimlere ve seçimlerin yönetim ve denetimine ilişkin hususlar, 5 — 23 ncü maddelerde tanzim edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun organları ve çalışma usulleri hakkındaki hükümler, tasarının 2 nci kısmının 2 nci bölümünde ve görevlilerinin özlük işleri ile ilgili hükümler de 3 ncü kısmın 2 nci bölümünde yer almıştır.

III - Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerinin kapsamı

Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri, Anayasanın 144 ncü maddesinde gösterilmiş olmakla beraber, bu Kurulun özlük işleri hakkında karar vereceği «hâkimler» in mevzuatımız muvacehesinde kimler olduğunun tesbiti, bir başka deyişle Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerinin şahıs itibariyle tâyini, tasarının Anayasaya uygun ve diğer mevzuat hükümleri ile ahenkli bir surette hazırlanabilmesi ve güdülen amaçların tahakkuk ettirilebilmesi için lüzumlu görülmüştür. Bu bakımdan «Hâkim» unvanını taşıyanlarla hâkimlik meslekinin diğer mensuplarını ve bu meslekle ilgisi bulunanları ayrı ayrı gruplar halinde ele alarak, Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerinin şümulüne dâhil olup olmadıklarını incelemek faydalı olacaktır.

a) Hâkim adayları.

Anayasamız, Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerini tâyin ederken «hâkimler» in özlük işlerinden bahsettiğine göre, hâkim adaylarının «Hâkim» sayılamıyacağı ve sonuç olarak da özlük işlerinin bu Kurulun görev ve yetkilerinin şümulüne dâhil olmıyacağı, aşikârdır. Esasen yürürlükteki Hâkimler Kanununun 4791 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesinin ilk fıkrasında, «adayların hâkimlik ve savcılık sınıf ve derecelerine dâhil olmadıkları» ifade edilmiştir.

Bununla beraber, Yüksek Hâkimler Kurulunun hâkimlerin özlük işleriyle görevli olmasına göre, iyi hâkim yetiştirebilmek amacı ile hâkim adaylarının özlük işlerinin de bu Kurula verilmesinin faydalar sağlıyabileceği düşünülmüştür.

Ancak, aşağıda (IV) sebepleri, tafsilâtı ile açıklanacağı üzere, Yüksek Hâkimler Kuruluna bir Anayasa organı olması itibariyle, hususi kanunla Anayasanın gösterdiklerinden başka bir görev yükletilemiyeceği sonucuna varılmıştır.

Bu sebeplerle adayların özlük işleri şimdiye kadar olduğu gibi Adalet Bakanlığı tarafından yürütülecek, bunların hâkimlik meslekine kabullerine, Yüksek Hâkimler Kurulu karar verecektir.

b) Hâkim yardımcıları ve hâkimler.

Hâkimler Kanununun, 23 . 7 . 1960 tarih ve 27 sayılı Kanunla değişik 17 nci maddesinde «Hâkimlik meslekinin sınıfları, dereceleri ve aylıkları bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir» denmekte ve Hâkimler Kanununa bağlı (1) sayılı cetvelde de hâkimlik mesleki mensupları tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla mezkûr cetvelde yardımcı, üçüncü ve ikinci sınıf hâkim olarak unvanları yazılı hâkimlik mesleki mensuplarının hepsinin özlük işleri, Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerine ve kendileri de Anayasanın 144 ncü maddesinin ilk fıkrasındaki mânada «Hâkim» mefhumunun şümulüne dâhildirler. Ancak Yargıtay Üye Yardımcılığı unvanı da bu cetvelde yazılı ise de 23 . 7 . 1960 tarih ve 28 sayılı Yargıtay Üye Yardımcıları hakkındaki muahhar ve özel Kanunun 1 nci maddesinin 2 nci fıkrasında «Üye yardımcıları, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından doğrudan doğruya Adalet Bakanlığınca tâyin olunur. Bunların bu görevde geçirecekleri zaman hâkimlikte ve Cumhuriyet Savcılığında geçirilmiş sayılır ve haklarında Hâkimler Kanunu hükümleri uygulanır» denmek suretiyle bir bakıma, üye yardımcılarının menşelerine göre hâkimlik veya savcılık meslekinden sayılmaları gerektiği ifade edilmiş olmaktadır. Fakat hükmün son cümlesinde «haklarında Hâkimler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı» esası vaz'edil-

miş ve Hâkimler Kanununa bağlı (1) sayılı cetvelde de bunlar, hâkimlik mesleki mensupları sayılmış olmaları itibariyle Yargıtay Üye Yardımcılarının da «Hâkimler» meyanında kabul edilmesi iktiza etmektedir.

c) Yargıtay üyeleri ve başkanları.

Hâkimler Kanununa bağlı (1) sayılı cetvelde «birinci sınıf hâkimlik» olarak, Yargıtay Üyeliği, Yargıtay İkinci Başkanlığı ve Yargıtay Birinci Başkanlığı gösterilmiştir. Esasen Yargıtay üyeleri ile başkanlarının, Adalet cihazı içinde hâkimliğin en üst kademesini teşkil ettiklerinde şüphe yoktur. Binaenaleyh Anayasanın gerek 132 nci maddesinde «Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar», 133 ncü maddesinde «Hâkimler azlolunamaz» ve 134 ncü maddesinde «Hâkimler 65 yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler», «Hâkimler, kanunda belirtilenlerden başka genel ve özel hiçbir görev alamaklar», denirken, gerekse yine 134 ncü maddenin ilk fıkrasında hâkimlerin özlük işlerinin nasıl düzenleneceği hükme bağlanırken hâkimler arasında bir tefrik aypılmadığı gibi 144 ncü maddenin ilk fıkrasında da «Hâkimlerin bütün özlük işleri hakkında karar verme yetkisi Yüksek Hâkimler Kurulunundur.» denirken, Yargıtay üyeleri ile başkanları bu hükmün şümulü dışında bırakılmamış ve bunlar hakkında 139 ncu maddenin ikinci fıkrasından başka özel bir hüküm sevk edilmemiştir. Bu fıkra hükmü de sadece Yargıtay üyeleri ile başkanlarının ve C. Başsavcısının seçimleri usulüne taallûk etmektedir.

Anayasanın gerekçesinin (Genel Esaslar) kısmında yargı yetkisi ile ilgili olarak «Yargıtayla Yüksek Hâkimler Kurulu arasında bir bağ tesis edildiği», Danıştayın bağımsızlığının ve teminatının ise farklı esaslara bağlandığı (Anayasa K. raporu Sh. 6); 140 ncı maddenin gerekçesinde - Yargıtayın da dâhil bulunduğu - «Adliye mahkemeleri hâkimlerinin özlük işleri hakkında karar vermeye Yüksek Hâkimler Kurulunun salâhiyetli olduğu» ve 139 ncu maddenin gerekçesinde de «Adliye mahkemelerinin en yüksek kademesi olan Yargıtayın kuruluşunun kanunla düzenleneceği» ifade edildikten sonra, «Yargıtay hâkimlerinin tâbi oldukları statünün esas itibariyle diğer hâkimlerle beraber tasarının diğer maddelerinde gösterildiği», «Ancak göreve tâyinlerinde bir fark gözetilmiş ve bunların Yüksek Hâkimler Kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçilmesinin kabul edilmiş» olduğu tebarüz ettirilmiştir. (Anayasa K. raporu, Sh. 47).

Mâruz izahattan da anlaşılacağı veçhile Yargıtay üyeleri ile başkanlarının özlük işlerinin de Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri içine gireceği tabiîdir.

Ancak, Yargıtay üyeleri ile başkanlarının mevzuatımız yönünden özel bir durumlarının bulunduğu bilinen bir gerçektir. Nitekim Anayasamız da 139 ncu maddesinin 2 nci fıkrasında bunların atanmalarının seçimle yapılacağını ifade etmek suretiyle özel bir hüküm kabul etmiştir. Ayrıca yürürlükteki Hâkimler Kanunumuzu incelediğimiz zaman görüyoruz ki, bu kanunun 96 ncı maddesinde Yargıtay İkinci başkanlariyle Yargıtay üyelerinin disiplin işlemleri hakkında görevli olmak üzere bir Haysiyet Divanı kurulmuştur. Bu Divan, Yargıtay Birinci Başkanının başkanlığı altında C. Başsavcısı ile daire başkanlarından ve her daire namına adçekme ile seçilecek birer üyeden teşekkül etmektedir. Halen Yargıtayda 16 daire bulunduğuna göre Divanın 34 kişiden teşekkül etmesi gerekmektedir. Halbuki Yüksek Hâkimler Kurulu 18 kişiden ibaret bulunmakta ve bunların 12 si Yargıtay dışından gelmektedir. Bu sebeple Yüksek Hâkimler Kurulunun, Yargıtay hâkimleri için mevcut sistemden daha fazla bir teminat teşkil etmediği aşikârdır. Zira Yargıtay hâkımlerinin teminatı bakımından Anayasamızın mevcut sistemden daha geri gitmek istemediği de muhakkaktır.

Bütün bu mülâhazalar nazara alınarak sonuçta :

1. Yargıtay hâkimlerinin soruşturması,
2. Bunlara disiplin cezası verilmesi,

hususlarının Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerinin dışında bırakılmasının daha doğru olacağı kanısına varılmıştır. Mamafih Yargıtay hâkimleri hakkında kovuşturma izni vermek, Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunun görevleri arasında kalmakta ve bunların diğer bütün özlük işleri de bu Kurulun görev ve yetkileri içine girmektedir.

ç) Hâkimlik meslekinin diğer mensupları

Yürürlükteki Hâkimler Kanununun 4791 sayılı Kanunla değişik 74 ncü maddesi, hâkimlik ve savcılık mesleklerinden veya bu meslekten sayılan görevlerden Adalet Bakanlığı hizmetlerine, Ceza ve Tevkif Evleri müdürlüklerine alınanların bu memuriyetlerde geçirdikleri sürelerin hâkimlikte geçmiş sayılmasını ve bunlardan bakanlık müsteşarı, teftiş kurulu başkanı ve üçüncü dereceden maaş alan genel müdürlerin hâkimlik veya savcılık görevlerinden birine atanmaları halinde Bakanlık hizmetlerinde iktisabeyledikleri hakların nazara alınmasını âmir bulunmaktadır.

Bu itibarla tasarının 94 ncü maddesinin son fıkrasında, gerektirici sebepleri ilerde açıklanacağı üzere hâkimlik ve savcılık mesleklerinden Bakanlık hizmetlerine alınanların bu hizmetlerde geçirecekleri süreler savcılık meslekinde geçmiş sayıldığı için, hukukun temel kurallarından biri olan müktesep hakların korunması prensibine göre, bunların Bakanlık hizmetlerinde kazandıkları hakların mahfuz tutulması zaruri görülmüş ve tasarıda, bu amaçla lüzumlu hükümler sevk olunmuştur.

Bu sebeple hâkimlikten sayılan Bakanlık hizmetlerinde, bu tasarının kanuniyet iktisabedip yayınlandığı tarihte Hâkimler Kanunu hükümlerine göre birinci sınıf hâkimliğe namzet olmuş bulunanlar, Yüksek Hâkimler Kurulunun aralarından Yargıtay üyelerini seçeceği birinci sınıfa ayrılmış hâkimler listesine dâhil edilecekler ve birinci sınıf hâkimlik yani Yargıtay hâkimliğinden gelen Bakanlık müsteşarı da, esasen yürürlükteki Hâkimler Kanununun 3885 sayılı Kanunla değişik 65 nci maddesi dahi «Birinci sınıf hâkimlikten Bakanlık hizmetine alınanların iktisabettikleri haklar mahfuzdur.» hükmünü ihtiva ettiği için Yargıtay İkinci Başkanlığı ile Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelikleri için Yargıtayda yapılacak seçimlere katılmak ve seçilmek hakkını haiz bulunacaktır.

Hâkimlik ve savcılık mesleklerinden Bakanlık hizmetlerine alınanların bu hizmetlerde geçirecekleri süreler bundan böyle hâkimlikte değil, savcılıkta geçmiş sayılacağı için, bunların özlük işleri, Yargıtay üyeliğine seçilebilme müktesep hakkı müstesna olmak üzere, Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri içine girmiyecektir.

IV - Savcıların durumu :

Anayasamızın 137 nci maddesinin 2 nci fıkrası, Cumhuriyet Başsavcısının yüksek mahkemeler hakkındaki hükümlere tâbi olduğu esasını vazettiği için; özlük işleri bakımından C. Başsavcısı hakkında Yargıtay üyeleri ve başkanları gibi işlem yapılacaktır. Binaenaleyh C. Başsavcısının özlük işleri, Yargıtay hâkimleri için yukarda zikredilen istisnalar dışında Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri içinde bulunmaktadır.

Fakat savcılık meslekinin diğer mensuplarının,Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerinin şahıs itibariyle şümulüne girip girmiyeceği meselesi, tasarının hazırlanmasında etraflı bir incelemeye tâbi tutulan önemli bir konu olmuştur.

Bir bakıma, şimdiye kadar hâkimlerle savcıların mesleke giriş, atanma, terfi, izin, disiplin suçlarından dolayı kovuşturma gibi yönlerden özlük işlerinde hiçbir ayırıma tâbi tutulmadığı ve hâkimlerin C. Savcısı ve C. savcılarının da hâkim olmalarının her zaman mümkün bulunduğu ve yürürlükteki değişik 2556 sayılı Kanunun, «Hâkimler Kanunu» adını taşımasına rağmen hâkimlerle C. Savcılarının özlük işlerini, her iki meslekе şâmil bir şekilde tanzim ettiği ve Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerini gösteren Anayasanın 144 ncü maddesinin ilk fıkrası hükmünün sınırlandırıcı bir nitelikte olmadığı ileri sürülerek savcılık mesleki mensuplarının özlük işlerinin de Yüksek Hâkimler Kuruluna verilebileceği düşünülebilir.

Tasarı hazırlanırken bu düşünce üzerinde bütün ihtimalleri ile birlikte durulmuş olmasına rağmen, kabule şayan görülememiştir.

a) Evvelâ işin prensibinin halli zarureti karşısında mesele, Anayasa açısından incelenmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun bir Anayasa organı olduğu malûmdur. Bu kurulun görev ve yetkileri de Anayasanın 144 ncü maddesinde gösterilmiştir.

Filhakika mezkûr maddenin ilk fıkrasında «Hâkimlerin bütün özlük işleri hakkında karar verme yetkisi Yüksek Hâkimler Kurulunundur» denmiş ise de; bu hüküm Kurulun en önemli görevini göstermek amacı ile sevk edilmiştir. Kurulun görevleri elbette bundan ibaret değildir. Aynı maddenin usule mütaallik ikinci ve üçüncü fıkraları geçilirse 4 ncü ve 5 nci fıkralarının da bu kurula görev ve yetki tahmil ettiği görülecektir.

Fakat 144 ncü madde heyeti umumiyesi ile Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerini tâyin ve tahdidetmiştir. Esasen (Yüksek Hâkimler Kurulu) başlığı altındaki 143 ncü maddenin kenar başlığı «kuruluş», zikri geçen 144 ncü maddenin kenar başlığı (görev ve yetkileri) dir.

Kaldı ki Anayasanın İstanbul'da hazırlanan ilk projesinin 167 nci maddesinde sayılmak suretiyle «görevlidir» denmiş ve mütaakıp 168 ve 169 ncu maddelerde seçim süresi ve kuruluşu hükümlere bağlanmış olduğu halde, Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonunda kuruluş öne yani 143 ncü maddeye alınmış ve Kurulun «görev ve yetkileri» ne ait 144 ncü maddede özlük işleri İstanbul projesinin 167 nci maddesinde olduğu gibi sayılmamış, hâkimlerin özlük işleri 134 ncü maddede gösterilmiş ve hattâ bu maddenin ilk fıkrasının sonunda «ve diğer özlük işleri» denmek suretiyle tahditten de kaçınılmıştır. Şu halde Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonunda yapılan, sadece kanun tekniği bakımından daha uygun bir şekilde maddelerin kaleme alınmasından ibarettir.

Nitekim - ilgili kısımları yukarda arz edilmiş bulunan - Anayasa Komisyonunun raporunda, yani maddelerin gerekçelerinde bu görüşe aykırı bir düşünceye raslanmamış; aksine olarak Yüksek Hâkimler Kurulunun teşkilindeki amaçlar, her hangi bir tereddüde meydan vermiyecek şekilde açıklanmıştır.

Bu sebeple Yüksek Hâkimler Kuruluna Anayasada tâyin ve tahdidedilen görevlerin dışında, gerek savcılara ilişkin, gerekse diğer her hangi bir munzam görevin hususi bir kanunla verilemiyeceği aşikârdır. Anayasa böyle bir açık kapı bırakmak istemeydi, Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerinin kanunla tâyin edileceğini ifade veya «kanunla verilecek diğer görevler» den bahsederdi Anayasa daha da ileriye giderek 149 ncu maddesinde «kendi varlık ve (görevlerini) ilgilendiren alanlarda» kanunların ve içtüzüklerin Anayasaya aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesinde iptal dâvası açmak yetkisini Yüksek Hâkimler Kuruluna tanımıştır.

b) Anayasa savcıların özlük işlerinin Yüksek Hâkimler Kurulunda görülmesi görüşünü kabul etse idi, 144 ncü maddenin ilk fıkrasında yalnız «Hâkimler» sözü kullanılmaz, «Hâkimler ve savcılar» ibaresi yazılırdı.

Halbuki Anayasada, Hâkimlik ve savcılık mesleklerinin ayrı oldukları esasından hareket edilerek 137 nci maddenin ilk fıkrasında «kanunla C. Savcılarının ve Kanun sözcülerinin özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında teminat sağlayıcı hükümler konması» direktifi verilmiş ve fakat aynı maddenin 2 nci fıkrasında yalnız C. Başsavcısı için bir istisna vaz'edilerek onun yüksek mahkemeler hâkimleri hakkındaki hükümlere bağlı olacağı belirtilmiştir.

Demek ki, istisna, savcılar içinde yalnız C. Başsavcısına ait bulunmaktadır.

c) Nihayet Anayasamız, savcıları mahkemenin rüknü addederek bunların durumunu, «Yargı» bölümüne ithal etmiş ise de savcıların özlük işlerini 137 nci maddede, hâkimlerin özlük işlerini de 144 ncü ve diğer maddelerde ayrı ayrı tanzim etmiştir.

Nitekim Alman ve Fransız Anayasalarında hâkimler hakkında hükümler bulunduğu halde savcılara ait her hangi bir hükme yer verilmemiştir. İtalyan Anayasasında ise, 107 nci maddenin son fıkrası olarak savcılık makamlarının Adalet Teşkilât Kanununun kendileri hakkında tesis ettiği teminat hükümlerinden faydalanacakları hükmü vaz'edilmiştir; yani Anayasamızın 137 nci maddesinin ilk fıkrasına müşabih bir esas kabul edilmiş demektir.

Federal Almanya Cumhuriyetinde savcılar, memur sayılmaktadır. Hattâ Alman Mahkemeler Teşkilâtı Kanununun 148 nci maddesi «Federal Başsavcı ve Federal savcılar memurdurlar» hükmünü muhtevidir. 1.7.1962 tarihinde yürürlüğe girecek olan yeni Alman Hâkimler Kanunu 122 nci maddesinde, - esasen eskiden beri olduğu gibi - savcı olarak ancak Hâkim olabilme ehliyetini haiz bulunanların atanabileceği ve hizmet bakımından savcılıkla hâkimliğin eşit bulunduğu kabul edil-

miş ve savcılar hakkında teminat sağlayıcı hükümler de vaz'edilmiştir. Fakat savcılar - Alman Mahkemeler Teşkilâtı Kanununun (GVG) 151 nci maddesinde ifade edildiği gibi - hâkimlik görevi ifa edemezler ve bunlara hâkimler üzerinde bir nezaret vazifesi de tevdi edilemez.

Görülüyor ki hâkim veya savcı olabilmekte aynı vasıfları aramak başka şeydir; hâkim veya savcı olduktan sonra bunların fonksiyonları bakımından tâbi olacakları statüyü ayırmak başka şeydir.

ç) Şüphesiz savcılara da, Anayasanın 137 nci maddesinin ilk fıkrasında emredildiği gibi, özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında teminat sağlayıcı hükümler konması gerekir. Lâkin hâkimlere tanınan teminatla savcılara tanınan teminat aynı olamaz. Zira savcıların görev bakımından yürütme organı ile olan münasebetleri, hâkimlerinkine benzemez. Garp hukukunda da bu, genel olarak böyle kabul edilmiştir.

Anayasamızın 7 nci maddesine göre yargı görevi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır. Bu itibarla da hâkimlerle savcıların görevlerinin mahiyeti farklıdır; birinciler karar yerinde, yani tarafsız, ikinciler iddia yerinde, yani taraf durumundadırlar. Nitekim Almanya'da savcı, Devletin müdafii (Staatsanwalt); avukat hakkın müdafii (Rechtsanwalt) tâbiri ile ifade edilir. Fransızcada olduğu gibi (Procureur de la république) bizde de Cumhuriyet Savcısı C. Müddeiumumisi, yani Cumhuriyetin umumi müddeisi, savunucusu) denmiştir. İngilizcede bunun karşılığı, (Public Prosecutor) dur.

Diğer taraftan savcıların, hâkim statüsünde bulunmamaları itibariyle memur statüsünde oldukları da iddia edilemez. Zira bunlar hâkimlerle aynı niteliği taşımakta, yargı faaliyetlerine iştirak etmekte ve mahkemenin rüknü olarak vazife görmektedirler.

Yukarda izah edilen sebeplere binaen savcıların özlük lerini, Yüksek Hâkimler Kuruluna gördürme imkânı olmadığından bunların özlük işlerini de Anayasanın 137 nci maddesinin ilk fıkrasındaki emri veçhile yeniden tanzim etmek mecburiyeti ile karşılaşılmış bulunulmaktadır.

V - Yüksek Hâkimler Kurulu teşkilinin zaruri sonuçları

a) Yüksek Savcılar Kurulu teşkili

Anayasamızın 137 nci maddesinin ilk fıkrasında, Cumhuriyet savcılarının özlük işlerinde de teminat sağlayıcı hükümler konmasını emrettiği malûmdur.

Bu maddenin gerekçesinde, «bu madde ile savcıların teminat sağlayıcı bir statüye sahip kılınmaları esası tanzim edlmiştir» dendikten sonra, bu esasın yargı görevinin yerine getirilmesinde lüzumlu bulunduğu ifade edilmiştir (Anayasa Komisyonu raporu, Temsilciler Meclisi S. Sayısı : 35, Sh. 47).

Gerek Anayasanın mâruz emri sebebiyle, gerekse yürürlükteki Hâkimler Kanunu hükümlerine göre hâkimlik ve savcılık meslekleri mensuplarının terfi ve disiplin işleri gibi muayyen özlük işleri ile görevli Ayırma Meclisleri ile İnzibat ve İtiraz Meclislerinin, Yüksek Hâkimler Kurulu muvacehesinde hukuki bakımdan mevcudiyetlerini idame ettirmeleri mümkün bulunmadığından, savcılık mesleki mensuplarının özlük işlerinde teminat sağlanmak üzere Yüksek Hâkimler Kuruluna kısmen müşabih Yüksek Savcılar Kurulunun teşkili zaruri görülmüştür.

Savcılık mesleki mensuplarının özlük işlerinde esas itibariyle yine Adalet Bakanlığı görevli kalmakla beraber, ileride ilgili maddeler hakkındaki izahatla daha iyi anlaşılacağı veçhile, Yüksek Savcılar Kuruluna tanınan görev ve yetkiler ve bu tasarı ile ihdas edilen savcılık teminatı halen yürürlükte bulunan hükümlerin temin ettiğinden çok ileri ve Anayasanın 137 nci madde ile güttüğü amaçları tamamiyle sağlayıcı bir mahiyettedir.

b) Yargıtay C. savcılıkları ve C. ikinci başsavcılıkları ihdası

Anayasamız hâkimlik ve savcılık mesleklerini ayırmış olduğu için Yüksek Hâkimler Kurulu gibi bir de Yüksek Savcılar Kurulu teşkili zarureti ile karşılaşınca, bu kurulun nasıl kurulması gerekeceği meselesini de halletmek icabetmiştir.

Filhakika yürürlükteki Hâkimler Kanununa bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerin tetkikinden anlaşılacağı veçhile Yargıtay üyeleri, Yargıtay İkinci Başkanları ve Yargıtay Birinci Başkanı, birinci

sınıf hâkimler oldukları halde, savcılık meslekinde birinci sınıf savcı olarak C. Başsavcısı yani bir kişi bulunmaktadır.

Buna mukabil Garp mevzuatını incelediğimiz zaman görüyoruz ki, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunumuzun mehazı olan kanunun uygulandığı Almanya'da, Federal Başsavcının yanında, Federal savcılar da vazife görmektedirler. Alman Mahkemeler Teşkilâtı Kanununun 149 ncu maddesine göre, gerek Federal Başsavcı, gerekse Federal Savcılar Eyaletler Meclisinin muvafakatini aldıktan sonra Federal Adalet Bakanının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadırlar. Federal Savcılar, bizdeki Yargıtay üyeleri mesabesindeki Federal Hâkimlerin derecesindedir. Bundan başka Başsavcılık teşkilâtında bizdeki C. Başsavcı Yardımcılarına müşabih yardımcılar da bulunmaktadır.

Memleketimizde İstinaf Mahkemelerinin olmayışı ve bu sebeple Yargıtayın hem olay, hem de içtihat mahkemesi durumunda bulunduğu düşünülür ve Yargıtay nezdindeki C. Başsavcılığına gerek Yargıtaya gelen bütün ceza dosyalarını inceliyerek bir tebliğname ile Yargıtayın ilgili mercilerine tevdi etmek, ceza dairelerinden verilen kararlara karşı itiraz ve tashihi karar yollarına başvurmak gibi görevler yükliyen Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun, gerekse hukuk mahkemelerinden verilen kararlar aleyhinde muayyen aşrtlar tahtında kanun nef'ine bozma talebinde bulunmak görevini tahmil eden Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu gibi özel kanunların verdiği işlerin tenevvüü ve her birinin önemi nazara alınırsa, C. Başsavcılığını, takviye etmek ve yeniden teşkilâtlandırmak lüzumu kendiliğinden anlaşılır.

Halbuki Hâkimler Kanununa bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı olduğu üzere, C. Başsavcı Yardımcılığı 700 (eski 50) liradan başlamakta ve 1 100 (eski 80) lirada nihayete ermekte ve bundan sonra Yargıtay Birinci Başkanı derecesinde olan 2 000 (eski 150) lira kadrolu C. Başsavcısı gelmekte ve arada da bir tane C. Başsavcılığı Başyardımcılığı bulunmaktadır. Başsavcılıktaki bugünkü durumu Yargıtayla kıyas edersek, Yargıtayın üyeleri ile İkinci Başkanlarının bulunmaması ve bir Birinci Başkanla üye yardımcıları tarafından idare edilmesi haline benzemektedir. Esasen tatbikatta Başsavcılığın, birinci sınıfa ayrılmış hattâ 100 lira kadrolu hâkimlere yetki verilmesi suretiyle takviyesi cihetine gidilmekte ve Başsavcı Yardımcıları kadrosuzluk yüzünden terfi edememekte ve bunları hâkimlik sınıfına geçirip kadro almalarını temin ettikten sonra yetki ile yine yerlerinde çalıştırmak gibi hal tarzlarına tevessül edilmektedir.

Kaldı ki, Yargıtaydaki 16 daireden ancak altısı ceza ilşeri ile meşgul olduğundan, hukuk sahasında çalışan hâkimlerden ceza sahasında çalışan hâkim ve C. Savcılarının adedi çok daha fazla olması itibariyle bunların içinden de o nisbette fazla Yargıtay üyesi tâyin etmek mecburiyeti ile karşılaşılınca, ceza sahasında yetişmiş bir hâkim veya savcının Yargıtay üyesi olarak hukuk dairelerinde görev aldığı tekerrür eden hallerden olmuştur.

Hâkimlik ve savcılık meslekleri ayrıldığına göre, C. Savcılarının kendi meslekleri içinde yükselmeleri imkânını da sağlamak icabetmektedir.

Mâruz sebepler dolayısiyle C. Başsavcılığında Yargıtay Üyeliği derecesinde Yargıtay C. Savcılığı ve Yargıtay İkinci Başkanlığı derecesinde de Cumhuriyet İkinci Başsavcılığı ihdas etmek zaruri ve faydalı görülmüştür.

Bu suretle :

1. Yüksek Savcılar Kurulunda birinci sınıf savcıların görev alması imkânı doğacağından savcılık mesleki mensupları kendi mesleklerine ait özlük ilşerinin idaresine iştirak edebilecekler,
2. Başsavcılık işleri, daha rasyonel ve daha müsmir bir şekilde görülecek,
3. Başsavcılıktan Yargıtaya intikal eden işler daha iyi tetkik edilebileceğinden Yargıtayın yükü o nisbette hafifliyecek,
4. Başsavcılık Yargıtay nezdindeki süzgeç görevini daha mükemmel yapabileceğinden bundan Türk hukuku ve adalet fayda görecek,
5. Savcılık mesleki mensuplarının kendi meslekleri içinde en yukarı kademelere kadar terfi etmeleri mümkün olacak,

6. Adalet cihazında ihtisaslaşma yoluna gidilecek ve bunun feyizleri adalet meslekinde tesir lerini gösterecektir.

Başsavcılık teşkilâtının Yargıtay Ceza Daireleri sayısına göre bölümlere ayrılması, hizmetin icaplarına uygun düşecektir.

c) Yargıtaya iki Daire eklenmesi;

Başsavcılık teşkilâtının mâruz şekilde bölümlere ayrılmasının gerekli bulunması, esasen üzerinde durulan Yargıtay Ceza ve Hukuk Daireleri daha etraflı bir inceleme yapılmasını gerekli kılmıştır.

Gerçekten adalet işlerimizden halkımızın başlıca şikâyeti, mahkemelerce ve Yargıtayca işlerin tez elden incelenip karara bağlanamaması sebebiyle uzun zaman sürüncemede kalmasındandır. Mahkemelerce ve Yargıtayca işlerin tez elden sonuçlandırılmaması, birçok sebeplere dayanmakla beraber, bu sebeplerin en önemlilerinden birisi, artan iş sayısına göre kadroların yetersizliğidir. Zaman zaman çıkarılan kanunlala Yargıtay kadrolarının artırılması ve Yargıtaya daire eklenmesi yoluna gidilmişse de, bu artışlar ihtiyacı karşılayacak genişlikte olmadığı cihetle Yargıtayın normal şekilde değilse bile normale yakın bir şekilde çalışması dahi sağlanamamıştır.

Yargıtaya 1950 yılında 108 174 yeni iş gelmiş olmasına karşılık; 1961 yılında 155 282 yeni iş gelmiştir. 113 ve 134 sayılı kanunlarla kabul edilen genel affın ceza dâvalarının miktarı üzerinde hâlâ devam eden tesiri nazara alınır ve 1961 yılında 38 033 ü bulan yıllık devir adedinin zaruri olarak her yıl biraz daha artması hesaba katılırsa, Yargıtayın yıllık iş hacmının 200 000 e yaklaştığı kolaylıkla anlaşılır.

Buna karşılık Yargıtayın 1950 yılında Birinci Başkan, İkinci başkanlar ve üyeleri toplamı 74 olduğu halde, hâlen 110 dur. Bu miktarın hiç olmazsa artan iş oranında fazlalaşması ve 150 yi bulması gerekirdi.

Karşılaştırma yapmak için bir misal olarak hemen ifade edelim ki, Alman Yargıtayının (Bundesgerichtshof) 1953 yılındaki devirle birlikte iş toplamı 7 301 dir. Bunlardan 4 961 i 1953 yılında çıkarılmış, artanı 1954 yılına devredilmiştir. 7 301 işten 4 736 sı cezaya, 2 565 i hukuka ve devredilen işlerin 914 ü cezaya, 1 426 sı hukuka aittir. 1953 yılında Alman Yargıtayında, 1 Birinci Başkan, 10 Daire Başkanı ve 75 Federal Hâkim çalışmıştır. Almanya'da İstinaf Mahkemeleri bulunduğu için, dâvalar genel olarak süzülmüş olarak Yargıtaya gelmektedir.

Verilen rakamlar, Alman Yargıtayının, içtihat mahkemesi olmak görevini, nasıl bir titizlikle yerine getirmeye çalıştığını göstermektedir.

Yargıtayımızın 110 birinci sınıf hâkim mevcudundan 8 inin 4 yıl süre ile Yüksek Hâkimler Kurulunda çalışacağı, 6 sının Yüksek Seçim Kuruluna katılacağı ve hâlen 10 tanesinin de Yüksek Adalet Divanı ile Yüksek Soruşturma Kurulunda görevli bulunduğu göz önünde tutulursa, durumun önemi daha iyi anlaşılır.

Bu bakımlardan ve ileride ilgili madde dolayısiyle belirtilecek sebepler dolayısiyle Yargıtaya biri hukuk, diğeri ceza dairesi olmak üzere iki daire ile Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilecek olanların yerlerini boş tutmak gerektiğinden 8 Yargıtay üyeliği kadrosunun eklenmesinde zaruret bulunmaktadır.

ç) Adliye Teşkilâtının takviyesi :

Yukarda da ifade edildiği gibi adliye teşkilâtının kadroları, her yıl biraz daha kabaran iş sayısı oranında artırılamamıştır.

Hal böyle olmasına rağmen, seçim işlerinden başka kanunla, seçmen kütüklerinin tanziminde de hâkimler görevlendirilmiştir.

Halbuki bugün 98 kazadaki adlî teşkilât, sulh mahkemesinden ve tek hâkimden ibarettir. 289 kazada ise, tek hâkimli asliye mahkemesi bulunmaktadır

İş miktarına gelince, 1962 yılına devredilen iş sayısı, 1950 yılına devredilenden 445 091 fazladır. Görülüyor ki, devir miktarı küçümsenmesi asla mümkün olmıyan bir seviyeye yük-

selmiştir. Buna mukabil bu süre içinde, 1950 deki 2 484 hâkimlik ve savcılık kadrosuna ancak 1 126 kadro eklenebilmiş ve yekûnu 3 610 a baliğ olmuştur.

Diğer taraftan kadrosuzluk yüzünden, halen 255 hâkim ve C. Savcısı terfi edemez duruma gelmiş ve Ayırma Meclisince mesleke alınmalarına karar verilen avukatlarla eski hâkimlerin tâyinlerine de imkân bulunamamıştır.

Adalet cihazının kanunen kendisine verilen görevleri bihakkın yerine getirebilmesi için ilçelerdeki sulh mahkemelerinin asliye mahkemesine, tek hâkimli asliye mahkemelerinin çift hâkimli asliye mahkemesine ifrağı ve 31 yerdeki mürettep ağır ceza mahkemesinin de müstakil hale getirilmesi ve aynı zamanda iş durumları itibariyle zaruret bulunan büyük merkezlerdeki müstakil ağır ceza mahkemeleriyle diğer mahkemelere yenilerinin ilâvesi suretiyle adliye teşkilâtının genişletilmesi ve yeni elemanlarla takviyesi mecburi bir hal almıştır.

Bu sebeplerle hâkimlik ve savcılık kadrolarının artırılmasına mübrem ihtiyaç vardır.

Mahkemelerin artan iş hacmı karşısında hâkim ve savcı kadrolarının takviyesine muvazi olarak kâtip kadrolarının da artırılması lüzumlu bulunmaktadır. Bilhassa seçim kanunları ile işle boğulan hâkimlere yardımcı olmak ve onların nezareti altında çalışmak üzere kazalarda birer, vilâyetlerde ikişer ve Yüksek Seçim Kurulu nezdinde dört kâtipli seçim bürolarının kurulması iktiza etmektedir. Yeni kadrolar sayesinde terfi edememiş durumda bulunan 252 başkâtip ve zabıt kâtibinin de terfileri mümkün olacaktır.

Ceza mahkemeleri kararlarının infaz merciinin savcılıklar ve hukuk mahkemeleri kararlarının icra merciinin de icra memurlukları olduğu malûmdur. Bir mahkeme, kararını ne kadar adalete uygun bir şekilde verirse versin, infaz veya icra edilemedikçe bir kıymet ifade etmiyeceği bedihidir.

Hemen ilâve edelim ki, icra dairelerimizde 1961 yılına devredilen iş miktarı 511 066 dır. Rakamın bu kadar yüksek bir miktara baliğ olmasının en önemli sebebi, yine kadro kifayetsizliğidir. Zira 1950 yılında gelen ve devredilen işin 1960 yılında bir misli artmasına mukabil, 1950 yılındaki 356 icra memurluğu kadrosu 150 ilâvesi ile ancak 506 ya çıkarılabilmiştir.

Bu tasarı ile alınması düşünülen yeni icra memurluğu kadrolarına münasipleri atanmak suretiyle birçok yerlerde müstakil icra dairelerinin kurulması temin edilmiş ve işi çok olan mahallerdeki mevcut icra dairelerine de yenileri ilâve edilerek takviyeleri cihetine gidilmiş olacaktır.

VI - Sonuç :

Yüksek Hâkimler Kurulu teşkil edilirken, bunun zaruri sonuçları üzerinde durup, meseleleri birlikte mütalâa ederek, iktiza eden tedbirlerine tevessül etmek, amaca varmanın birinci şartı olarak kabul edilmiştir.

Anayasanın açık hükümleri karşısında bir taraftan hâkimlerin özlük işlerinde teminat sağlayıcı hükümler tesis edilirken, diğer taraftan savcıların da durumunu ele almamak ve onların özlük işlerini de teminata bağlamak yolunda ki Anayasanın emrini yerine getirmemek mümkün olamazdı.

Üzerinde birleşilen gaye, memleketimizde Hukuk Devleti esaslarını yerleştirmek, kazai murakabeyi üstün ve işler bir halde tutmak ve yargı organına lâyık olduğu mevkii temin etmek olmasına göre, bu gayeye ulaşılmasında görev alan elemanların, kâfi bir miktarda olmaları, yani her derecesinde hâkim, savcı, kâtip ve icra memuru kadrolarının takviyesi zaruri görülmüştür.

Tasarının hazırlanmasına esas olan ve birbirine bağlı temel prensipleri bu suretle tesbit ettikten sonra, çeşitli meselelerin aynı kanun tasarısına konu edilip edilemiyeceği, tanzim tekniği bakımından düşünülebilir.

Fakat derhal ifade edelim ki, arz edilen meselelerin halli için 10 a yakın kanun tasarısının hazırlanıp, bir arada yasama organına sevk edilmesi gerekirdi. Bu takdirde tasarılardan birinin kanuniyet iktisabetmemesi, diğerlerindeki hükümleri aksatırdı. Hattâ değil yalnız bir ka-

nunun çıkmaması, birinin evvel diğerinin sonra çıkması, o kadar da değil, hepsi de aynı günde çıksa bile kanun numaralarının aralıksız birbirini takibetmesi halinde dahi, mukaddem - muahhar kanun meseleleri ortaya çıkabilirdi.

Mevzuatımızda çeşitli kanunların konuları olan meselelerin aynı kanun içinde hükümlere bağlandığının misalleri vardır. Meselâ, Türk Ticaret Kanununun meriyet ve tatbik şekli hakkındaki 6763 sayılı Kanunla Medeni Kanun, Borçlar Kanunu, İcra ve İflâs Kanunu, Denizde can ve mal koruma hakkında Kanun, Ceza Kanunu, Ceza muhakemeleri usulü Kanunu, Temyiz Mahkemesi teşkilâtına dair Kanun, Hukuk usulü muhakemeleri Kanunu olmak üzere sekiz kanunun mütaaddit maddeleri değiştirilmiştir.

Bu şekildeki tanzim tarzının Garp mevzuatında da misalleri vardır. En yeni kanunlardan biri olan ve 14.9.1961 tarihinde yayınlanan Alman Hâkimler Kanununun «İntikal hükümleri» başlığı altında bulunan 87 - 103 ncü maddelerinde 17 kanunun bâzı hükümleri yerine yeni hükümler sevk olunmuştur.

«Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı» başlığını taşıyan bu tasarıda da biri diğerinin sonucu olan meseleler, Anayasaya uygun ve diğer mevzuatımızla âhenkli ve memleket gerçeklerinin ve adalet meslekinin icaplarına cevap veren yeni hükümlerle tanzim edilmiştir.

B) Tasarının kısımları :

Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı, (Genel esaslar), (Kuruluş), (Görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması) ve (İntikal hükümleri) başlıklı dört kısım ile (Geçici hükümler) ve son hükümlerden ibaret bulunmaktadır.

I - Genel esaslar :

Tasarının bu kısmındaki 1 nci maddede Yüksek Hâkimler Kurulunun seçimle belli olan 18 asıl ve 5 yedek üyeden teşekkül edeceği ifade olunduktan sonra, 2 nci maddede sırasiyle Anayasanın 144 ncü maddesinin ilk fıkrası ile üçüncü fıkrası ve 147 nci maddenin ikinci fıkrası hükmüne uygun görev ve yetkileri ile «bu kanunda yazılı» diğer görev ve yetkileri gösterilmiştir.

Tasarının 3 ncü maddesi, «Kurulun bağımsız olması» ilkesine uygun bir şekilde kaleme alınmıştır. Bu hüküm, Anayasanın mahkemelerin bağımsızlığına ilişkin 132 nci maddesinin ikinci fıkrasına da uygundur.

Yüksek Hâkimler Kurulunun Adalet Bakanlığı ile münasebetlerini düzenliyen 4 ncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre Adalet Bakanı, Kurul toplantılarına katılabilecek fakat oylama sırasında hazır bulunamıyacaktır. Böylece Anayasanın 143 ncü maddesinin son fıkrası hükmü burada yer almış bulunmaktadır.

II - Kuruluş :

Tasarının bu kısmı, «Üyelerin seçimi» ve «Organlar» başlıklı iki bölüme ayrılmıştır.

Bunlardan 5 ilâ 23 ncü maddelerden ibaret birinci bölüm şu özellikleri taşımaktadır :

a) Bu bölümde, Anayasanın 143 ncü maddesinin ilk üç fıkrası hükümlerinin uygulanması temin edilmiştir.

b) Seçimlerin niteliği Anayasanın hükümlerine uygun olarak gösterilmiş ve Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin seçimlerinde hiçbir gerçek ve tüzel kişi tarafından aday gösterilemiyeceği hükme bağlanarak seçme hakkı bulunanların oyları üzerine her hangi bir etki yapılması imkânını önlemek ve bunlar, vicdan kanıları ve sorumluluk duyguları ile başbaşa bırakılmak istenmiştir.

c) Batı'da meselâ Federal Almanya Cumhuriyetinde Federal hâkimlerin seçilmesinde olduğu gibi Yasama meclislerinin yapacağı seçimlerin dahi kanunla düzenlenmesi yoluna gidilmiş ve bu konuda Danıştay Kanunundaki seçim sistemi esas alınmıştır.

ç) Üye seçimlerinin yürütülmesinde görevli olmak üzere Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu teşkil edilmiş ve bunun kararlarına karşı da Yargıtay Başkanlar Kuruluna itiraz imkânı tanınmıştır.

d) Seçilme yeterliği bulunanların nitelikleri ve Yargıtay ile birinci sınıfa ayrılmış hâkimler tarafından seçilebilme ehliyeti bulunanların küğünün hazırlanması, esaslara bağlanmıştır.

e) Birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin kendi aralarında yapacakları seçimin, teminatlı ve her türlü şüpheden uzak bir şekilde cereyan etmesi sağlanmış ve bu konuda Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki Kanundan faydalanılmıştır.

f) Bu bölümün son maddesinde de, üyeliklerin açılmasında yapılacak işlemler, hükme bağlanmıştır.

24 - 36 ncı maddeleri ihtiva eden ikinci bölümde Yüksek Hâkimler Kurulunun organları gösterilmekte, bunların görev ve yetkileri ayrı ayrı açıklanmış bulunmaktadır.

Bu bölümün ilk maddesini teşkil eden 24 ncü maddeye göre, Kurulun organları şunlardır : 1. Başkan, 2. Bölümler, 3. Genel Kurul.

Başkana işlerinde yardım ve bulunmadığı zaman vekillik etmek üzere bir başkan yardımcılığının ihdası zaruri görülmüştür.

Başkanlık, Kurulun yürütme organı olarak düşünülmüş ve Kurulun bütün yönetim işleri ona verilmiştir. Aynı zamanda başkan bölümlerin kararlarını hukuk kurallarına göre denetleyip, bunlara aykırı kararları Genel Kurula götürebilecektir.

Hâkimlerin özlük işlerinin çeşitliliği bakımından, Yüksek Hâkimler Kurulunda üç bölüm kurulması uygun görülmüş ve verilen görevler itibariyle işlerin daha fazla olacağı düşünüldüğünden birinci bölümün 5, diğer iki bölümün 4 er üye ile birer başkandan teşekkül etmesi ve bölümlerin üyelerinin, seçildikleri membalara göre bölümlere tevziini sağlıyacak şekilde Genel Kurul tarafından seçilmeleri lüzumlu bulunmuştur.

Tasarıda, Yüksek Hâkimler Kurulunun 18 üyeden ibaret Genel Kurulunun genel ve özel görevleri, ayrı maddelerde gösterilmiştir.

Genel Kurulun genel görevleri arasında bulunan «Hâkimlerin atanması, bunlara geçici yetki ve izin verilmesi» ile iki yıllık plânlar yapılması ve hâkimlerin özlük işlerine ilişkin kural niteliğinde kararlar verilmesi, tasarının getirdiği yeni ve çok önemli hükümlerdendir.

Bilindiği üzere bir kanun ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, eğer uygulanmasında gerekli tedbirler alınmazsa, beklenen amacın meydana gelmesi, tesadüfe kalmış olur. Bu sebeple Genel Kurulun iki yıllık plânları ile kural niteliğindeki kararları iyi hazırlanmış ve ihtiyaçları karşılamış olmak şartiyle, yargı erkinin gerçek teminatını ve beklenildiği üzere işlemesini sağlıyacaktır. Çünkü, bir hâkim kanuni hakkı olan yıllık iznini kullanamaz, yıllarca yurdun uzak bir köşesinde unutulur, sırasında kadrosunu alıp yükselemezse, hâkimlik teminatına ilişkin nasıl bir hüküm konursa konsun, o hâkimin türlü etkilerin altında kalması ve adaletin bundan zarar görmesi önlenemez.

Bu amaçla, Yüksek Hâkimler Kurulunun gerekli tedbirleri almak üzere görevlendirilmesi ve lüzumlu yetkilerle teçhizi, zaruri görülmüştür.

Bu bölümde, Kurulda yeter sayıda raportör, memur ve hizmetli bulunacağı da açıklanmış, ayrıca yedek üyelerin görevleri gösterilmiş ve kendilerinin asıl üyelere vekillik etmelerinin usulü ve bunun dışında nasıl çalışacakları hükme bağlanmıştır.

III - Görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması :

Tasarının 37 - 68 nci maddelerini ihtiva eden üçüncü kısmı, hâkimlik mesleki bakımından önemli yenilikleri kapsamaktadır.

Bu kısımdaki hükümler, esas itibariyle, Yüksek Hâkimler Kurulunun uygulıyacağı, usul hükümleri niteliğindedir.

Hâkimlerin kişiliklerine ilişkin olan, meselâ nitelik, teminat, disiplin cezaları gibi konular bu kısma alınmamış, buna mukabil Yüksek Hâkimler Kurulunun, temel olarak bu tasarının ikinci maddesinde ve ayrı ayrı gösterilmek suretiyle İkinci kısmın ikinci bölümünde açıklanan görevlerini ve yetkilerini nasıl yapacağı ve kullanacağı bu kısımda düzenlenmiştir.

Üçüncü kısmın 37 - 53 ncü maddelerinden ibaret birinci bölümü «Hâkimlerin Özlük İşleri» başlığını taşımaktadır.

Bölümün ilk maddesi olan 37 nci maddede hâkimlik meslekine kabul, bu meslekin gerektirdiği yeni şartlara bağlı tutulmuştur. Meslekin gerektirdiği ahlâk, seciye, tarafsızlık, yeterlik ve verimlilik bu şartları teşkil etmektedir.

38 - 41 nci maddelerde, Yargıtay üyeliğine seçilme, bir talih işi olmaktan çıkarılıp, objektif esaslara ve usullere bağlanmak yolu ile bu Yüksek Mahkemeye en ehil olanların seçilmesi amacı güdülmüştür.

Tasarının 42 - 53 ncü maddelerinde, Yüksek Hâkimler Kurulunun denetleme, disiplin ve yargılanmaya ilişkin görev ve yetkileri, Anayasanın 134 ncü maddesi ile 144 ncü maddesinin son fıkrasında konan esaslara göre ve yürürlükteki Hâkimler Kanunu hükümlerine uygun olarak hazırlanmıştır.

Adalet Bakanının, Anayasanın 144 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasına konu olan Kurula başvurma yetkisi, 47 nci maddede nizama bağlanmış bulunmaktadır.

İkinci bölüm, Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerinin özlük ilşerine taallûk etmektedir.

Bu bölümün ilk maddesini teşkil eden 54 ncü maddede, Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeliklerine Devlet memuriyetinden seçilenlerin geldikleri memuriyetlerle ilgilerinin kesilmiyeceği, bunların Yüksek Hâkimler Kurulunda geçirecekleri sürelerin kendi meslek ve görevlerinde geçmiş sayılacağı esası vaz'edilmiştir.

Tasarının 55 nci maddesinde, Kurulun Başkan ve üyelerinin, Yargıtay hâkimlerine ilişikin, Genel Sekreter ve raportörlerinin diğer hâkimler hakkındaki hükümlere tâbi olacağı belirtildikten sonra bunların özlük işleri hakkındaki ayrık hükümlere, mütaakıp maddelerde yer verilmiştir.

Burada açıklanması gereken bir hüküm de Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve üyelerinin görevleri süresince Kurulca başka bir göreve atanamıyacakları yolundaki 57 nci madde hükmüdür. Bu hüküm, birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından gelen üyelerin kendilerini Yargıtay Üyeliğine yükseltmek üzere zemin hazırlıyabilecekleri yollu söylentileri önlemeyi hedef tutmaktadır. Gerçekten Kurul üyeleri hakkında bu şekilde sözlerin söylenebilmesi, Kurulun kararlarının dışardaki değer ve itibarını düşürmek gibi büyük bir sakınca doğurur. Buna karşılık bir üyenin Yargıtaya geçme imkânından 4 yıl için yoksun bırakılması sakıncası da vardır. Fakat bu sakınca diğerine göre daha hafiftir. Esasen kendisine tebligat yapılan birinci sınıfa ayrılmış hâkimin özür dileyerek Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilmesini önlemesi mümkündür. Bir üye, zamanında özür dilememesi sonunda seçilmiş bulunursa, bundan doğacak dört yıllık yoksunluğa da katlanması gerekir.

Genel Sekreter ve raportörlerin, hâkimlik mesleki mensupları arasından atanmalarında zaruret görülmüştür.

Bu bölümde Yüksek Hâkimler Kurulu memur ve hizmetlilerinin özlük işleri de nizama alınmış ve Danıştayda olduğu gibi bir de Yönetim Kurulu teşkil edilmiştir.

Anayasanın 143 ncü maddesinin 5 nci fıkrası mucibince «Başkan ve üyelerin aylık ve ödeneklerinin kanunla düzenlenmesi» gerektiğinden 61 nci maddeye üyelerin aylıkları ve 62 nci maddeye de ödenekler konu teşkil etmiştir. Üyeler geldikleri yere göre farklı aylık alacaklar ise de, ödenek olarak hepsine de 800 er lira verilecektir.

Üçüncü kısmın son bölümünü teşkil eden üçüncü bölüm, çeşitli hükümleri ihtiva etmektedir.

Bu bölümdeki 63 - 68 nci maddelerde sırasiyle Yüksek Hâkimler Kurulu kararlarının tebliği; bu kararlara itiraz sadedinde Genel Kurula başvurma; işe bakmaktan yasaklılık, çekinme ve ret; Yüksek Hâkimler Kurulunun kadro tahhisine, nakle, atamaya, Yargıtay üyeliğine seçilmeye ilişkin kararlarının, Adalet Bakanı ve Başbakanın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından onanması; giderlerin Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanacağı ve nihayet yayınlanması gereken kararlar konuları düzenlenmiştir.

IV - İntikal hükümleri

Tasarının sonuncu kısmını teşkil eden «İntikal hükümleri» 69 ncu maddeden 102 nci maddeye kadar devam etmektedir. Bu kısım, üç bölüme ayrılmıştır.

Birinci bölüm, «savcıların özlük işleri» hakkındadır.

Bu bölümün ilk maddesi olan 69 ncu maddede, Yüksek Savcılar Kurulunun teşekkül tarzı gösterilmiştir. Kurul, 1 başkan ve 12 üyeden meydana gelmektedir. Bunlardan başkan C. Başsavcısş, iki üye C. İkinci Başsavcısı ve altı üye Yargıtay C. Savcısı olmak üzere 9 u C. Başsavcılığından, 4 ü de Bakanlıktandır. Kurulun Yargıtay C. Savcılarından 4 de yedek üyesi bulunacaktır.

Yüksek Savcılar Kurulu, bölümler ve Genel Kurul halinde çalışacağından 70, 71, 72 ve 73 ncü maddelerde nasıl bölümlere ayrılacağı ve bölümlerle Genel Kurulun görevleri açıklanmıştır.

Savcılık meslekine kabul etmek, her türlü yükseltme ve birinci sınıfa ayırma işlemlerini yapmak, kadro dağıtmak, savcılık meslekinde kalmanın caiz olmadığına karar vermek, savcı yardımcıyarı ve savcılar hakkında disiplin cezası uygulamak, ve gerektiğinde bunların işten el çektirilmelerine karar vermek, kurulacak iki bölümün görevlerini teşkil etmektedir.

İlgili maddelerde zikri geçen savcı yardımcılığı mefhumuna Başsavcı yardımcılarının da dâhil bulunduğu şüphesizdir.

Yüksek Savcılar Kurulu Yüksek Hâkimler Kuruluna müşabih bir kuruluşa malik ise de, bölümlerin bütün kararları aleyhine Yüksek Savcılar Genel Kuruluna itiraz edebilme imkânı tanınmıştır. Halbuki bu imkân, Yüksek Hâkimler Kurulu bölümlerinden verilen muayyen kararlar için kabul edilmiştir. Çünkü, Yüksek Hâkimler Kurulu hâkimlerin bütün özlük işleri ile görevleri olduğu halde, Yüksek Savcılar Kurulu, teminat sağlanması gereken ve kanunla tâyin edilmiş konularda görevlidir. C. Başsavcısı müstesna olmak üzere savcılık mesleki mensuplarının özlük işlerini esas itibariyle Adalet Bakanlığı yürütecektir.

Genel Kurul bundan başka, açılan Yargıtay C. Savcılıkları için aday gösterecek ve Adalet Bakanlığının isteği üzerine savcılık mesleki ile ilgili konularda mütalâa beyan edecektir.

74 ncü maddede bu kurulun çalışma şekli, 75 nci maddede bu tasarının hâkimlere ilişkin hükümlerinden hangilerinin Yüksek Savcılar Kurulu tarafından da uygulanacağı gösterilmiştir.

Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay C. Savcılarının disiplin işlerinde görevli olmak üzere 76 ncı maddede Yargıtay Haysiyet Divanına mütenazır olarak Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı kurulması lüzumu mütalâa edilmiştir.

Tasarının 77, 78 ve 79 ncu maddelerinde savcılık meslekine atama usulleri gösterilmiştir.

Her ne kadar Anayasanın 139 ncu maddesinin 2 nci fıkrasında, C. Başsavcısının Yargıtay Büyük Genel Kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçileceği hükmü konmuş ise de; hükmün incelenmesinden de anlaşılacağı gibi C. Başsavcısının kimlerin arasından seçileceği gösterilmemiştir. Bu hükümden maksat, politik tesirlerle yapılacak atamalara mâni olmak ve C. Başsavcısının temsil ettiği makamın önemi bakımından teminat sağlamak üzere seçimini yüksek bir mahkemenin büyük genel kuruluna yaptırmaktır. Savcılık ayrı bir meslek olarak mütalâa edildiğine göre, bu meslekin zirvesini teşkil eden makama, yine savcılık mesleki içinden ve bu meslekin Başsavcıdan sonraki kademesini teşkil eden C. İkinci başsavcıları arasından seçilecek şahsın getirilmesi zaruri görülmüştür. Nitekim, Yargıtay Birinci Başkanı da; Ç. Başsavcısı istisna edilirse, Yargıtay İkinci başkanları arasından seçilmektedir.

Meslek özelliğinin bir icabı ve hiyerarşisinin bir sonucu olarak, C. İkinci Başsavcılıklarına, Yargıtay C. Savcıları arasından; Yargıtay C. Savcılıklarına da savcılık meslekinde birinci sınıfa ayrılmış olanlar içinden atama yapılacaktır. Atama için, savcılık meslekinin en yüksek kurullarının aday gösterme usulü kabul edilmiştir.

Tasarının 80 nci maddesi, savcılık teminatına ilişkindir. Bu madde, mevzuatımızda yeni bir hükümdür. Madde metninin incelenmeninden anlaşılacağı veçhile savcılık teminatı, hâkimlik teminatına mütenazır olmaktadır.

Bu bölümün 82 — 88 nci maddelerinde, C. İkinci Başsavcıları ile Yargıtay C. Savcıları hakkındaki soruşturma, kovuşturma, itiraz merci'eri şahsi suçlar, suçüstü halleri ve işten el çektirme konuları, nizama bağlanmıştır.

89 ncu madde, C. Savcıları ile yardımcılarına gerektiğinde verilecek geçici yetkiden bahsetmektedir.

İkinci bölüm, «özel hükümler» e ilişkindir.

Bölümün ilk maddesi olan 90 ncı maddede, hâkim ve savcı adaylarının özlük işleri ve yetiştirilmesi konusunda Adalet Bakanlığına görev yükletilmiştir.

91 — 93 ncü maddelerde hâkimlik ve savcılık mesleklerinin süre, sınıf ve dereceler bakımından eşit olduğu ifade edilmiş ve bir meslekten diğerine nasıl geçileceği muhtelif ihtimallere göre hükümlere bağlanmıştır.

Hâkimlik ve savcılık mesleklerinden bakanlık hizmetlerine alınma ve bu hizmetlerden hâkimlik ve savcılık mesleklerine geçme usulleri, 94 ve 95 nci maddelere konu olmuştur. 94 ncü maddenin son fıkrası hükmüne göre, hâkimlik ve savcılık mesleklerinden bakanlık hizmetlerine alınanların bu hizmetlerde geçirecekleri süreler, savcılık meslekinde geçmiş sayılacaktır. Halbuki yürürlükteki Hâkimler Kanununa göre bu hizmetlerde geçirilen süreler, hâkimlikte geçmiş sayılmaktadır. İdari kadrolarda geçirilen sürelerin hâkimlik hizmetinden sayılması Anayasanın ruh ve maksadına aykırı görülmüş ve Yüksek Hâkimler Kurulunun yalnız hâkimlerin özlük işleri ile görevli olması sebebiyle hâkimlik ve savcılık mesleklerinden bakanlık hizmetlerine alınanların, ifa ettikleri vazifelerin hususiyeti de nazara alınarak özlük işleri bakımından Adalet Bakanlığına ve kanunla tâyin edilen görevleri yönünden de Yüksek Savcılar Kuruluna tâbi olmaları esası kabul edilmiştir.

96 ncı madde, zorunluk hallerinde Adalet Bakanının yetkisine, 97 nci maddede birinci sınıf hâkimlik veya savcılıktan gelen bakanlık müşteşarı ile birinci sınıftan sayılan ve üçüncü dereceden maaş alan Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ve genel müdürlerin iktisabettikleri haklara taallûk etmektedir.

Üçüncü Bölüm, «değiştirilen hükümler» hakkındadır.

a) C. Başsavcılığında, C. İkinci Başsavcılıkları ile Yargıtay C. Savcılıklarının ihdası sebebiyle Hâkimler Kanununa bağlı (2) sayılı cetvel ile Temyiz Mahkemesi Teşkilâtına dair Kanunun 2 nci maddesi değiştirilmiş ve 5017 sayılı Kanunun 7168 sayılı Kanunla değiştirilen cetveline ilâve yapılmıştır.

Bu sebeplerle tasarının 98, 99 ve 100 ncü maddelerinde gerekli hükümler sevk edilmiştir.

b) Tasarının 100 ncü maddesi ile Temyiz Mahkemesi Teşkilâtına dair 1221 sayılı Kanunun ayrıca, değişik 1, 3 ve 4 ncü maddeleri değiştirilmiş ve 1221 sayılı Kanuna bir geçici madde eklenmiştir.

Evvelce arz edilen sebeplerden dolayı (A/V — c) Yargıtaya biri hukuk, diğeri ceza olmak üzere iki dairenin ilâvesi zaruri görüldüğünden, 1221 sayılı Kanunun Yargıtay dairelerinin sayısını gösteren 1 nci maddesi ile Hukuk dairelerinin görevlerini gösteren 3 ncü ve Ceza dairelerinin görevlerini gösteren 4 ncü maddesi değiştirilmiştir.

Yeni Anayasamızda işçi hak ve meselelerine verilen özel önem ve iş dâvalarının İş Mahkemeleri Kanunu hükmünce, Yargıtay Dairesince, diğer işlerden önce incelenmesinin ve en geç iki ay içinde karara bağlanmasının mecburi olması, İş Kanunu ile işçi sigortaları konusundaki kanunlar hükümlerinin günden güne çeşitlenmesi ve artması yıllar geçtikçe ortaya İş Hukukunu ilgilendiren yeni yeni ve karışık birçok meselelerin çıkması, bu yeni ve karışık meselelerin doğru olarak çözülmesi için iş dâvalarını inceliyen Dördüncü Hukuk Dairesinin görevli olduğu ve kanun bakımından ivedi sayılmıyan diğer işlerin incelenmesinin gecikmesi, iş dâvalarına ait kararları incelemekle göhevli yeni bir daireyi gerekli kılmıştır. Bu daireye henüz iş mahkemelerinin görevine girmiyen Deniz İş Kanunu gibi kanunlara dayanan iş dâvalarına ait kararla her çeşit hizmet akitlerinden doğan dâvaların verilmesi ve İşçi Sigortaları Kanununun Sosyal Sigorta hükümlerine göre açacağı dâvalarla bu hükümlere göre ona karşı açılacak dâvalar da nitelikçe iş dâvalariyle ilgili olduğundan ve İşçi Sigortaları Kurumu Kanunu uyarınca Kuruma ait dâvalar, ivedi işlerden sayıldığından bu dâvalara ait kararların da yeni daireye verilmesi uygun bulunmuştur.

Metindeki (İşçi Sigortaları hükümleriyle ilgili), (bu akitlerle ilgili bulunan) sözleriyle sebepsiz mal edinme dolayısiyle açılacak geri alma dâvaları gibi dâvalar anlatılmak isten-

miştir. Meselâ İşçi Sigortaları Kurumu iş verenden fazla prim almıştır, yahut bir hizmet akti sebebiyle işçiye ödenen para, ödenmesi gerekenden yanlışlıkla fazla ödenmiştir, yahut bir kimse eski bir Sigorta Kanununa göre sigortalı iken sonraki bir kanunla sigortalı olmaktan çıkmış bulunduğundan eskiden ödediği primleri Kurumdan geri istemektedir. Bu gibi dâvalara ait kararlar da yine 9 ncu Hukuk Dairesinde incelenecektir.

Halk arasında evlâtlık denilen hizmetçilerin kendilerini çalıştıranlarla olan münasebetlerine dayanan dâvalar, hukuk uygulamalarında, zımnî hizmet akitlerine dayanan dâvalar sayıldığından (Meselâ hizmetçinin kendisini çalıştırmış olana karşı açacağı çalışma parasına ait dâvalar) bunlara ilişkin kararların da yine 9 ncu Hukuk Dairesinde incelenmesi gerekecektir.

Devletle memur arasındaki hukuki münasebetler, kamu hukukuna bağlıdır; bu bakımdan memurun Devlete karşı açacağı dâvalar, adlî yargının görevine girmez. Fakat bir memur Devlete karşı maaşının ödetilmesi dâvasını yanılarak adlî mahkemede açmış ise, mahkemenin kararı, yeni dairede incelenecektir.

Ceza daireleri bakımından işleri en yüklü daire, özel kanunlarda gösterilen suçlara ait kararları incelemekle görevli bulunan 3 ncü Ceza Dairesidir. O halde, yalnız orman suçlarına ilişkin kararların incelenmesini 3 ncü Ceza Dairesine bırakmak ve diğer özel kanunlara ilişkin suçları inceleme görevini, yeni kurulacak 7 nci Ceza Dairesine vermek ve bu arada dairelerin işleri üzerinde bir dereceye kadar denge sağlamak üzere bâzı değişiklikler yapmak yerinde görülmüştür.

Yeni kurulan dairelerin diğer dairelerden iş devir almaları sonunda faaliyete geçtikleri günden başlıyarak yüklü duruma girmelerinin sakıncalı olduğu, birçok denemelerle anlaşılmıştır. Göreve ilişkin hükümler, usul hükümlerinden olduklarından kanuna geçici bir hüküm konulmazsa, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yeni dairenin görevine giren işlere, eski daireler bakamıyacaklardır. Bir de kanunun yürürlüğe girmesiyle yeni dairelerin gerçekten kurulup çalışmaya başlaması arasında, üç ay kadar bir zaman geçtiği görülmüştür, ki, bu süre içinde de bir hayli iş birikecektir. Bu aksaklıkları önlemek üzere, yeni dairelerin görevine giren işlerden onların gerçekten çalışmaya başladığı güne kadar eski dairelere gelmiş bulunanların ve bunlara ilişkin karar düzeltme veya tavzih isteklerinin yine eski daireler tarafından incelenip karara bağlanması geçici maddeler ile kabul olunmuştur.

c) Tasarının 101 nci maddesi, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı bölümünden, tasarıya ilişik (2) sayılı cetvelde derece, numara ve sayıları yazılı kadroların çıkarılmasını ve yerine yine tasarıya bağlı (3) sayılı cetvelde unvan, derece ve sayıları yazılı kadroların eklenmesini tazammun etmektedir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun teşkili dolayısiyle Adalet Bakanlığının, hâkimlerin özlük işleri ile ilgili görevleri bu Kurula intikal edeceğinden tasarıya ilişkin (2) sayılı cetvelde yazılı kadroların, 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelden çıkarılması uygun görülmüştür.

Buna mukabil Yargıtayda yeni iki daire ihdas edileceğinden (3) sayılı cetvel ile 2 İkinci Başkanlık ve beşerden 10 u bu dairelere aidolmak ve 8 i Yüksek Hâkimler Kurulunun Yargıtaydan seçilecek üyelerin ayrılmalarından hâsıl olacak noksanlığı telâfi etmek amaciyle 18 Yargıtay üyeliği; ihdas edilecek dairelerin kalemlerini teşkil etmek üzere lüzumlu memur kadroları ve Yargıtaya ehliyetli bir hekim tâyin edebilmek için (1 100) liralık bir doktor kadrosu eklenmiştir.

Tasarıya bağlı yine (3) sayılı cetvel ile Yüksek Hâkimler Kuruluna yasama organları tarafından seçilecek 6 asıl ve 2 yedek üye için (1 500) liralık 8 kadro, 1 genel sekreter, 20 raportör ve lüzumlu memur kadroları ve ayrıca, - evvelce arz edilen sebeplerden dolayı (A/V - ç) - ihtiyaçlara asgari derecede tekabül eden hâkim ve savcı, kâtip, icra memuru ve yardımcıları kadroları ilâve edilmiştir.

ç) Tasarının 102 nci maddesi, Noterlik Kanununun 60 ncı maddesinin değiştirilmesini istihdaf etmektedir. Çünkü, mezkûr madde Adalet Bakanlığınca verilen disiplin cezalarına, «Hâkimler Kanununun 94 ncü maddesinde yazılı İnzibat Meclisine» itiraz usulünü koymuş, halbuki bu Meclisin Yüksek Hâkimler Kurulunun teşkili dolayısiyle mevcudiyetini idame etmesine lüzum kalmamış

olduğundan, Noterler Disiplin İtiraz Kurulunun ihdası ve bu kurulun noterler için daha teminatlı bir surette teşkili ve tatbikattan edinilen tecrübelere göre yetkilerinin gösterilmesi zaruri görülmüş ve Noterlik Kanununun 60 ncı maddesi bu amaçları sağlıyacak şekilde kaleme alınmıştır.

Geçici hükümler;

a) Geçici 1 nci madde, Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun, kanunun yayınlandığı tarihten itibaren bir hafta içinde teşekkül ederek görevine başlamasını âmir bulunmaktadır. Çünkü, tasarının 104 ncü maddesine göre, ikinci kısmın «üyelerin seçimi» ne ilişkin birinci bölümü hükümleri, kanunun yayınlandığı tarihte yürürlüğe gireceğinden Yüksek Hâkimler Kurulunun teşekkül edebilmesi için Yüksek Hâkimler Seçim Kurulununhemen hemen faaliyete geçmesi iktiza etmektedir.

b) Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerinin yenilenmesi hakkındaki tasarının 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası hükmünün uygulanmasını sağlamak amacı ile geçici ikinci madde sevk edilmiştir. Bu maddenin hazırlanmasında Anayasanın Cumhuriyet Senatosu üyelerinin yenilenmesine ilişkin geçici 10 ncu maddesinden istifade edilmiştir.

Bu madde mucibince Yüksek Hâkimler Kurulunun ilk toplantısından itibaren iki yıl sonra 9 asıl 2 yedek üye için ad çekmeye başvurulunca geri kalan 9 asıl ve 3 yedek üye 4 senelik süreyi tamamlıyacaklar, ad çekme yolu ile açılan yerlere seçilen üyeler bunlardan iki yıl sonra 4 yıllık sürelerini ikmal etmiş olacaklarından, bu suretle bu minval üzere üyelerin yarısı iki yılda bir yenilenmiş olacaktır.

c) Yüksek Hâkimler Kurulunun ilk toplantısından itibaren, personelin tâyini, yerleşme ve işlerin Adalet Bakanlığından devir alınması için hiç olmazsa iki aylık bir süreye ihtiyaç görüldüğünden, bu süre içinde Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerin nasıl yürütüleceğini düzenlemek amacı ile geçici üçüncü madde vaz'olunmuştur.

ç) Geçici 4 ncü madde, Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun gerektirdiği masraflar için 1962 yılı bütçesine ödenek konmasını ve aktarma yapmak üzere Maliye Bakanına yetki verilmesini istihdaf etmektedir.

d) Bu tasarıya bağlı (3) sayılı cetvel ile Yargıtaya maaşlı bir doktor kadrosu ilâve edildiğinden, 1962 yılı Bütçe Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelin Yargıtay bölümünde bulunan 300 lira ücretli doktor kadrosunun tasarıya ilişik (4) sayılı cetvelle çıkarılmasını ve zikri geçen (D) cetveline «Yüksek Hâkimler Kurulu» başlığı altında hizmetli kadrolarının tasarıya ilişik (5) sayılı cetvelle eklenmesini temin etmek üzere geçici 5 nci madde vaz'olunmuştur.

e) Geçici 6 ncı madde, tasarının 78 nci maddesindeki usule göre aday gösterilmeksizin Yargıtay C. Savcılıklarına atama yapabilme yetkisini Adalet Bakanına vermektedir. Yargıtay C. Savcılıklarına atama yapılmaksızın 78 nci maddedeki usulün işlemesi mümkün olamıyacağından böyle bir yetkinin tanınması, zaruretin bir icabıdır.

f) Geçici 7 nci maddeye göre, 367 sayılı Kanun gereğince bâzı hâkimlere verilmiş olan geçici yetkiler, Adalet Bakanlığı Merkez Teşkilât Kanunu ve yeni Hâkimler Kanunu yürürlüğe girinceye kadar devam edecektir. Aksi takdirde, bunların ayrılması ile işlerin sekteye uğraması mümkün görülmüştür.

g) Adalet Bakanlığı Merkez Teşkilât Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, tasarının 80 nci maddesindeki savcılara tanınan teminat hükümlerinin Bakanlık hizmetlerinde çalışanlar hakkında da uygulanması lüzumlu bulunmuş, geçici 8 nci madde bu amaçla düzenlenmiştir.

h) Geçici 9 ncu madde, Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulunun teşkili dolayısiyle ayırma meclisleri ile İnzibat ve İtiraz Kurullarının görevlerine giren ve henüz karara bağlanmamış veya kesinleşmemiş evrakın devrini tazammun etmektedir.

i) Geçici 10 ncu madde yukarda (A/III-c) izah edilen sebeplerle, Hâkimlikten sayılan Bakanlık hizmetlerinde Hâkimler Kanunu hükümlerine göre iktisabedilmiş olan hakların mahfuz tutulması amacı ile sevk edilmiştir.

Tasarının «Son Hükümler» ini teşkil eden 103 ncü madde, kaldırılan hükümlere, 104 ncü madde yürürlük tarihine taallûk etmekte ve 105 nci maddede kanunu yürütecek makam gösterilmiş bulunmaktadır.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No : 1/149
Karar No : 10

9 . 4 . 1969

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı 6 . 3 . 1962 tarihinde Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı komisyonumuza havale edilmekle Bakanlık temsilcilerinin huzuru ile tetkik ve müzakere olundu :

1. Tasarının gerekçesinde de etraflı şekilde izah ve irae olunduğu veçhile Yüksek Hâkimler Kurulu, her türlü müdahale, tesir ve telkinden uzak yalnız Anayasaya, kanuna, hukuka ve vicdani kanaatlerine göre millet adına yargı görevi ifa eden hâkimlerin bağımsızlıklarını teminat altına alan yeni bir müessesedir.

Devlet ve ferdin bütün faaliyetlerini en yüksek ve mütekâmil hukuk nizamı içinde yargı denetimine tâbi tutacak olan mahkemelerin fonksiyonlarını bihakkin görebilmeleri teminatlı hâkimlerin varlığına bağlıdır. İçtimai huzur ve emniyetin teessüsü, neticesiz siyasi çekişmelerin önlenmesi, demokratik rejimin tam mânası ile tahakkuku, yasama ve yürütme organları karşısında her anlamı ile bağımsız mahkeme ve teminatlı hâkimlerin, görev ve yetkilerini salim yargılama usulleri içinde ifa edebilmeleriyle mümkündür.

Bu sebeplerledir ki, Anayasamızın 132, 133 ncü maddeleri mahkemelerin bağımsızlığı ile hâkimlerin teminatına mütedair kaideleri vaz'ettikten sonra 134 ncü maddesi munhasıran hâkimlik meslekini ele almış ve hâkimlerin nitelikleri, atanmaları, hakları, ödevleri aylık ve ödenekleri meslekte ilerlemeleri, görevlerinin veya görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarılmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve diğer özlük işlerinin yukardaki esaslar dâhilinde bir kanunla düzenlenmesi hükmünü koymuş ve 143, 144 ncü maddeleriyle de hâkimlerin tadadolunan özlük işleri hakkında karar verme yetkisini Yüksek Hâkimler Kuruluna vermiştir.

Böylece Adalet Bakanının hâkimler üzerindeki hukuki netice tevlideden karar niteliğindeki tasarrufları sona ermiştir.

Adalet Bakanının sadece kendisine ulaşan kanuna aykırı davranış iddiasının şekline göre gerekli gördüğü hallerde bir hâkim yardımcısı altında disiplin işlemi yapılması için Yüksek Hâkimler Kuruluna başvurabilmesi Bakana verilmiş bir görev mahiyetinden ziyade adlî cihazla olan yakın münasebetleri dolayısiyle muttali olduğu takip mevzuu hususlar hakkında Yüksek Hâkimler Kurulunun dikkatini çekmekten ibarettir. Bu müracaat tasarının gerekçesinde de belirtildiği gibi Bakanın hâkimler üzerinde mevcut bir nezaret ve murakabe salâhiyetinin neticesi değildir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun idari tasarruf mahiyetindeki kararlarının yargı denetimine tâbi tutulması da hâkimler için ayrıca bir teminattır. İdari kaza yoluna vâkı müracaatlerde husumetin Adalet Bakanlığına müteveccih bulunması Temsilciler Meclisinde kabul edilen bir esastır. Bununla beraber Anayasamızın 149 ncu maddesi Yüksek Hâkimler Kuruluna Adalet Bakanlığı titri olmaksızın kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alanlarda içtüzük ve kanunların Anayasaya aykırılığı iddiasiyle Anayasa Mahkemesine dâva açma hakkı vermektedir.

Adlî otoritenin istiklâlinin kefili olarak kabul edilen Cumhurbaşkanı ve Adalet Bakanının başkanlığında görev ve yetkileri bakımından ancak istişari bir organ vasfında bulunan Fransız Hâkimler Yüksek Konseyi ile Adalet Bakanına, Adalet Teşkilâtı ve faaliyetlerine nezaret hakkı vermekle beraber müstakil hüviyeti haiz bulunan İtalyan Hâkimler Yüksek Kuruluna nisbeten Anayasamızın kabul ettiği esaslar dairesinde sevk edilen Yüksek Hâkimler Kurulunun kuruluş

ve faaliyetleri hakkındaki hükümler mevzu hukukun daha ilerisinde ideal hukuka yaklaşan mütekâmil prensipleri ihtiva etmesi bakımından büyük bir kıymet taşımaktadır.

2. Anayasamızın 137 nci maddesi Cumhuriyet savcılarının ve kanun sözcülerinin özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında kanuna teminat sağlayıcı hükümlerin konulacağını âmir bulunmaktadır. Kanun vâzı bu hükmü ile savcılık ve hâkimliğin iki ayrı meslek olduğunu kabul etmiştir.

Filhakika Devlet adına iddia ve itham komisyonunu ifa eden ve görevlerinin mahiyeti icabı kısmen yürütme organına bağlı bulunan, fikir ve kanaatlerinde tarafsız ve fakat makam itibariyle taraf olan savcılarla millet namına yargılama görevi yapan hâkimlerin teminat sağlayıcı hükümler bakımından statülerinin aynı olamıyacağı izahtan vârestedir. Anayasamızda hâkimler ve savcıların özlük işleri hakkında (134, 137) ayrı ayrı hüküm vaz'edilmesinin sebebi de budur. Burada Adalet Bakanı ile savcılar arasındaki münasebetler üzerinde durmak lâzımdır. Adalet Bakanı yürütme organının temsilcisi olarak adlî cihazın işlemesini siyasi sorumluluğunu taşımaktadır. Savcılar üzerindeki nezaret hakkı bu sorumluluğun neticesidir. Âmmenin huzur ve emniyetini, içtimai nizamın tabiî fonksiyonları bakımından Yasama Meclislerinin yürütme organı ile vâkı münasebetlerinde adlî teşkilâta açılan tek pencere Adalet Bakanlığına bağlı olan savcılık müessesesidir.

Bundan başka savcılar müdafaa makamının karşısında her şeyden evvel belli bir fonksiyona sahiptirler. Yargılamanın hassasiyeti, ferdin teminatı hâkim ve savcı tefrikının bünyesinde mevcuttur. Ceza hukuku sahasında tanınmış İtalyan müellifi Foschını «Savcılık hâkimlik gibi bağımsız hale getirildiği gün değil fakat avukat gibi hâkimlikten tamamen farklı bir meslek haline getirildiği gün fert için teminat en yüksek seviyesine çıkmış olacaktır.» demektedir. (Bk. Nurullah Kunter Ceza Mahkemesi Hukuku) İstanbul Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Profesörü Nurullah Kunter'in işaret ettikleri gibi savcıların tamamen bağımsız hale getirilmeleri halinde Adalet Bakanlığı ile adlî zabıtanın münasebetleri hususu da teemmüle şayandır. Adlî zabıta ifa ettikleri görevi mahiyeti icabı Adalet Bakanlığından ayrılamıyacağına göre Bakanlık ile savcılar arasında vazife anlayışını tefrika imkân olmıyacak dolayısiyle telâfisi gayrimümkün mahzurlar husule gelecektir. Adlî zabıta yoluyla da Bakanlığın müessiriyeti devam edebilecektir.

Bununla beraber savcılar için adlî ve idari görevlerinde ifa ettikleri fonksiyonun ehemmiyetiyle mütenasip teminat sağlayıcı hükümlerle teçhiz edilmeleri görevin emniyet ve huzur içinde yapılabilmesi ve umumi ve hususi menfaat, haklar bakımından ayrıca teminat teşkil edeceği izahtan vârestedir.

Yukarda izah olunduğu veçhile ayrı ayrı fonksiyonları bulunan ve bu sebeple de Anayasada ayrı meslek olarak mütalâa edilen hâkim ve savcıların özlük işleri farklı statülere tâbi tutulmuş ve savcıların özlük işleri Yüksek Savcılar Kuruluna verilmiştir. Bu tefrikı tatbikatta hâkim ve savcılar arasında anlaşmazlık, aykırılık, zıddiyet doğuracağına dair ileri sürülen görüşler basit tatbikat endişeleri olup mevzuu hukukun umumi prensipleri muvacehesinde müstenidattan uzak kalmaktadır. Savcı ve hâkim tefrikının, savcı ile Adalet Bakanlığı arasındaki münasebetlerin bütün teferruatiyle ele alındığı memleketlerde bu arada İtalyan Anayasasında, Adalet Bakanının Hâkimler Yüksek Kurulunun salâhiyetine giren meseleler dışında olmak şartiyle Adalet teşkilâtına ve faaliyetlerine nezaret edeceğine işaret olunması ve Fransız Anayasasında da hâkimlerin tâyin tekliflerini yapabilme ve konseye Başkanlık etme yetkilerinin Adalet Bakanına verilmesi yürütme organı ile münasebetlerin devamı zaruretinin tezahürüdür.

Tasarı ile getirilen sistem Anayasamızın yumuşak kuvvetler ayrılığı esasına, 7, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 143 ve 144 ncü maddeleriyle kabul ettiği mahkemelerin bağımsızlığı, hâkim ve savcıların teminatı ve özlük işleri hakkındaki hükümlere ve nihayet hâkimlik ve savcılık meslekinin ayrı fonksiyonlar ifa etmeleri bakımından farklı hükümlere tâbi tutulmasının içtimai ve ferdî teminat teşkil edeceğine, binnetice savcıların Adalet Bakanlığı ile münasebetlerinin zaruretine mütedair mevzu hukukun umumi prensiplerine uygun görüldüğünden maddeler, üzerinde yapılan tadillerle, ihtiva ettiği umumi esaslar itibariyle kabul edilmiştir.

MADDELER

Madde 1. — Anayasanın 143 ncü maddesine mütenazır olarak getirilen ve Yüksek Hâkimler Kurulunun üye sayısına taallûk eden bu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 2, 3. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Bu madde Adalet Bakanının Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına bizzat katılabileceği ancak oylamaya katılamıyacağı kaydını (Anayasa 143/Son) ihtiva etmektedir. Bakanın oylama sırasında hazır bulunmasının işlemlere ve neticelerine müessir olacağı endişesi Komisyonumuzca vârit görülmemiştir.

Madde 5, 6, 7, 8, 9, 10. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 11. — Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki (veya savcılığından) tâbiri metinden çıkarılmıştır. (Yargıtay Hâkimliğinden) şeklinde redaksiyona tâbi tutulmuştur.

Madde 12. — Üçüncü fıkradaki (itirazcının) kelimesi (itiraz edenin) şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 22. — İkinci fıkradaki (itirazcının) kelimesi (itiraz edenin) şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 23, 24, 25, 26, 27, 28. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 29. — Bu madde ile hâkimlik mesleğine kabul salâhiyeti Yüksek Hâkimler Kuruluna, hâkim namzetliğine kabul ise Adalet Bakanlığına bırakılmıştır. Hâkim adayları Anayasamıza ve mer'i Hâkimler Kanununa göre hâkim sayılmamaktadır. Bu itibarla hâkim adaylarının özlük işleri Adalet Bakanlığınca yürütülecektir.

Madde 30. — Bu maddenin ikinci fıkrasındaki (Yargıtay hâkimleri ayrık olmak üzere) cümlesi kaldırılmıştır. Anayasamızın 139/2 maddesine göre, Yargıtay üyelerini Yüksek Hâkimler Kurulu seçecektir. Bunun tabiî neticesi olarak Yargıtay üyelerinin özlük işleri bu arada haklarında soruşturma ve kovuşturma yapma yetkisi de Yüksek Hâkimler Kuruluna verilmiştir. Maddenin hususiyeti ikinci bölümün, hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçlar ve sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal ve eylemleri hakkında soruşturma yapılmasına dair verdiği kararın Genel Kurulun tetkikine tâbi tutulmamasıdır.

Madde 31. — Bu maddenin üçüncü fıkrasındaki (Yargıtay hâkimleri ayrık olmak üzere) cümlesi yukarda arz edilen sebeplerle metinden çıkarılmıştır. Hâkimler hakkında verilecek kovuşturma izni soruşturmanın aksine olarak genel kurulun tasdikiyle tekemmül edecektir.

Madde 32. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 33. — Yedinci fıkradaki (Yargıtay) kelimesi 30 ncu maddedeki sebeplerle metinden çıkarılmış ve (hâkimleri) (hâkimler) olarak değiştirilmiştir.

Madde 34, 35, 36. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 37. — Bu madde vâkı teklif üzerine değiştirilerek yeniden kaleme alınmıştır. Maddenin yeni şekli aynen şöyledir : (Yüksek Hâkimler Kurulu bir kimsenin hâkimlik meslekine kabul edilip edilmemesini, ikinci fıkrada yazılı esaslara göre takdir eder.) «İkinci fıkra»; (Bir kimsenin hâkimlik meslekine kabulüne karar verilebilmesi meslekin gerektirdiği ahlâk, seciye, yeterlik ve verimliliğe sahip bulunmasına bağlıdır.)

Madde 38, 39, 40, 41, 42, 43. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 44. — Hükümet tasarısındaki; Yargıtay üye ve başkanlarının görevden doğan veya görev sırasındaki işlenen suçlarından dolayı haklarındaki soruşturmanın Yargıtay Birinci Başkanının vereceği izin üzerine görevlendireceği Yargıtay İkinci Başkanı tarafından yapılacağını âmir bulunan bu madde; Yargıtay üyelerinin Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından seçilmesi ve hâkimlerin bütün özlük işlerinin Yüksek Hâkimler Kuruluna verilmesi sebepleriyle soruşturma ve kovuşturmada adlî cihazdaki ahengi tesis için tamamiyle kaldırılmıştır.

Bu madde yerine : Matlabı (Yargıtay Birinci Başkanı ile Cumhuriyet Başsavcısı haklarında soruşturma) olan metni (Yargıtay Birinci Başkanı ile Cumhuriyet Başsavcısı haklarındaki soruşturma 43 ncü maddenin 3 ncü fıkrası gereğince Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından yapılır) şeklinde yeni bir madde haline getirilmiştir.

Hükümet tasarısında yer almıyan bu hükmün yukarda arz edildiği şekilde kabulü sistemin tabiî bir neticesi olarak teemmül edilmiştir.

Madde 45, 46. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 47. — Bu maddenin ikinci fıkrasındaki (43 ncü maddenin ikinci fıkrası bu halde Bakanlıkça uygulanır) cümlesi metinden çıkarılmıştır.

Madde 48, 49. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 50. — Bu maddedeki (itirazcının) kelimesi (itiraz edenin) şeklinde değiştirilmiştir.

Bu maddeye göre üçüncü bölüm tarafından verilecek ihtar ve aylık kesme cezası kesindir. Ancak aynı bölümden tekrar incelenmesi istenebilir. Fakat umumi hükümler dairesinde karar aleyhine Danıştaya müracaat hakkı mahfuzdur.

Madde 51. — Bu maddede redaksiyon bakımından önemsiz tashih yapılarak (duruşmasında) kelimesi (duruşmada) olarak değiştirilmiştir.

Madde 52, 53, 54, 55. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 56. — Bu madde 44 ncü maddeye mütenazır olarak kabul edilmiştir. Ve metin (Yüksek Hâkimler Kurulu bölüm başkanı ve üyelerinin görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçlarından dolayı haklarındaki soruşturma, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı hakkında Yargıtay Birinci Başkanı tarafından yapılır) şekline sokulmuştur.

Madde 57, 58, 59, 60, 61, 62. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 63. — Bu maddenin matlabı (kararların) olarak tashih edilmiş ve ikinci fıkrası da (müracaatlerin sonuçlarının ilgilisine) şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 64. — Bu maddeye son fıkra olarak (şu kadar ki bölümlerden ve Genel Kuruldan verilen kesin kararlar aleyhine Danıştaya başvurma yetkisi saklıdır) şeklinde ilâve yapılmıştır. Bu suretle idari tasarruflar hakkında Devlet Şûrasına müracaat hakkı teyidolunmuştur.

Madde 65, 66, 67. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 68. — Bu madde metnine (plânları) kelimesi ilâve edilmiştir.

Madde 69. — Matlaptaki (genel) kelimesi kaldırılmıştır. Metindeki zat ve ceza kelimeleri yer değiştirmiştir. İkinci fıkra ise (bu kurula Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay C. Savcıları iki yıl süre ile ve adçekme suretiyle seçilir) şekline getirilerek metne vuzuh verilmiştir.

Madde 70. — Bu maddedeki (genel) tâbiri çıkarılmıştır.

Madde 71, 72, 73. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 74. — Bu maddenin üçüncü fıkrası (bölümlerin ihtar ve aylık kesme dışındaki kararlarına karşı) şeklinde tadil edilmiştir. Bu değişiklik hâkimler hakkında 50 nci maddede vaz'edilen hükme mütenazır olarak hazırlanmıştır.

Madde 75. — Bu maddedeki (kabulde takdir serbestliği) metinden çıkarılarak (kabule) şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Madde 76. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 77. — Bu madde (Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır) şeklinde birinci fıkrada değişiklik yapılarak kabul edilmiştir.

Madde 78. — Keza bu maddede de 77 nci maddede olduğu gibi metinde (Adalet Bakanı ve Başbakan müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır) şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Madde 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 97. — Bu madde metninde 77 ve 78 nci maddelerde olduğu gibi (Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır) şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Madde 98, 99. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 100. — Bu maddenin (madde 2) kısmında (her dairede yeteri kadar yedek üye bulunur) ve (her bölümde gerektiği kadar yedek Yargıtay Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet Başsavcısı

vardır) şeklinde değişiklik yapılmış ve ikinci fıkra olarak (bu yönetmelik ve aynı usule göre yönetmelikte yapılacak değişiklikler Resmî Gazetede yayınlanır) ilâvesi yapılmıştır.

Madde 101, 102. — Aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 1, 2. — Aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 3. — Son fıkra olarak (Yüksek Hâkimler Kurulu fiilen görevine başlayıncaya kadar hâkimlerin özlük işleri Adalet Bakanlığınca yürütülür) şeklinde ilâve yapılmıştır.

Geçici madde 4, 5. — Aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 6. — Bu maddede 77 ve 78 nci maddelerde olduğu gibi (Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır) şeklinde tadilât yapılmıştır.

Geçici madde 7, 8, 9, 10. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 103. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 104. — Bu madde (bu kanunun ikinci kısmının birinci bölümündeki maddelerle 67, 77, 80, 81, 89, 91, 96 - 101 ve geçici 1, 4 - 8 ve 10 ncu maddeleri yayınlandığı tarihte, «ikinci fıkra olarak» diğer hükümleri Yüksek Hâkimler Kurulunun fiilen göreve başladığı tarihte yürürlüğe girer) şeklinde değiştirilmiş ve Hükümet tasarısının bu maddeye taallûk eden ikinci ve üçüncü fıkraları kaldırılmıştır.

Madde 105. — Aynen kabul edilmiştir.

Havalesine göre ilgili komisyona tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı İstanbul *İ. H. Tekinel*	Sözcü Denizli *H. Oral*	Üye Erzincan *S. Perinçek*	Üye Erzurum Söz hakkım mahfuzdur. *N. Diler*
Üye İçel M. Arıkan İmzada bulunamadı.	Üye Kars *L. Aküzüm*	Üye Kayseri *A. Aras*	Üye Elâzığ Söz hakkım mahfuzdur. *N. Güray*
Üye Aydın 8 nci maddenin 1 ve 2 nci fıkralarına muhalifim. Diğer bâzı maddeler hakkında söz hakkım mahfuzdur. *Orhan Apaydın*	Üye Maraş *H. F. Evliya*	Üye Uşak *A. R. Akbıyıkoğlu*	Üye Kayseri *M. Göker*

Bütçe Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/149
Karar No. : 26

11 . 4 . 1962

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 6 . 3 . 1962 tarihinde kararlaştırılıp Başbakanlığın 6 . 3 . 1962 tarihli ve 71 - 1719/798 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu Komisyonumuzun 11 . 4 . 1962 tarihli toplantısında Adalet Bakanı ve Maliye Bakanlığı temsilcileri hazır oldukları halde incelendi ve görüşüldü.

Anayasanın âmir bir hükmü gereğince kurulması icabeden Yüksek Hâkimler Kurulu kanun tasarısı komisyonumuzca da yerinde mütalâa edilmiş ve Adalet Komisyonunun değiştirerek kabul ettiği metin müzakereye esas tutularak maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

20 nci madde ile Yasama Meclislerince seçilecek üyelerin seçim şekli, 14 ncü madde hükümleri ile tenakus teşkil ettiğinden maddeden bu kısmın çıkarılması uygun görülmüş, buna göre madde değiştirilmiştir.

25 nci maddede tesbit edilen yemin şeklinin Anayasa Mahkemesi üyelerine mütenazır olması için (and içerim) yerine (yemin ederim) şeklinde değiştirilmiş ve madde buna göre tadil edilmiştir.

45 nci maddede, (lüzum gördüğü kimseleri andla dinler) ibaresinin (yeminle dinler) şeklinde değiştirilmesi kabul edilmiş ve madde tadil edilmiştir.

61 nci maddeye serbest meslek sahiplerinden alınan üyelerin müktesep haklarının korunmasını temin maksadiyle bir fıkra ilâvesi uygun görülmüş ve madde bu maksadı temin edecek şekilde değiştirilmiştir.

69 ncu maddede Yüksek Savcılar Kuruluna girecek üyeler meyanına Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürünün ithal edilmesi ve Hukuk Dairesi Genel Müdürünün çıkarılması, hizmetin mahiyeti icabı uygun görülmüş, madde buna göre tadil edilmiştir.

70 nci madde 69 ncu maddeye mütenazır olarak değiştirilmiştir.

Geçici 4 ve 5 nci maddeler bütçe ile ilgili hükümlerdir. Anayasanın 94 ncü maddesi hükümlerine tâbi olduğu cihetle bu kanunda yeralması uygun olamıyacağından mezkûr maddelerle bunlara ilişkin 4 ve 5 sayılı cetveller tasarıdan çıkarılmıştır.

Diğer geçici maddelerin numaraları teselsül ettirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir. Diğer bütün maddeler de aynen kabul edilmiştir.

104 ncü madde yukardaki değişikliklere uygun olarak değiştirilmiştir.

Tasarıya bağlı bir sayılı cetvel mer'i mevzuata uygun olacak şekilde değiştirilmiş, 2 ve 3 sayılı cetveller aynen kabul edilmiştir.

Kanun tasarısı öncelik ve ivedilikle görüşülmek temennisiyle Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
Elâzığ	Elâzığ	Ankara	Balıkesir
Ö. F. Sanaç	*H. Müftügil*	*İ. Seçkin*	*C. Bilgehan*

Adana	Ankara	Artvin	Aydın
Söz hakkım mahfuzdur.	*M. Ete*	*S. O. Avcı*	*İ. Sezgin*
H. Aksay			

Balıkesir *F. İslimyeli*	Bilecik *Ş. Binay*	Erzurum *C. Önder*	Gümüşane *S. Savacı*
Hatay *Ş. İnal*	İstanbul *A. Oğuz*	İstanbul Söz hakkım mahfuzdur. *R. Ülker*	İzmir *N. Mirkelâmoğlu*
Kırşehir *A. Bilgin*	Konya Söz hakkım mahfuzdur. *İ. Baran*	Konya Söz hakkım mahfuzdur. *R. Özal*	Maraş *E. Kaplan*
Ordu *A. H. Onat*	Sakarya *N. Bayar*	Sinop Söz hakkım mahfuzdur. *M. Alicanoğlu*	Sivas *M. Vural*
	Trabzon *A. Ş. Ağanoğlu*	Yozgat *C. Sungur*	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı	**Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı**
BİRİNCİ KISIM	**BİRİNCİ KISIM**
Genel esaslar	**Genel esaslar**
Kurulun üye sayısı	*Kurulun üye sayısı*
MADDE 1. — Yüksek Hâkimler Kurulu, bu kanun hükümleri gereğince seçilen onsekiz asıl ve beş yedek üyeden teşekkül eder.	MADDE 1. — Tasarının birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Kurulun görev ve yetkileri	*Kurulun görev ve yetkileri*
MADDE 2. — Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır : 1. Hâkimlerin bütün özlük işleri hakkında karar vermek, 2. Adalet Bakanının, bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi konularındaki tekliflerinin uygun olup olmadığına karar vermek, 3. Kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alanlarda, kanunların veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüklerinin veya bunların belirli madde ve hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasiyle, Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal dâvası açmak, 4. Bu kanunda yazılı diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.	MADDE 2. — Tasarının ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Kurulun bağımsızlığı	*Kurulun bağımsızlığı*
MADDE 3. — Yüksek Hâkimler Kurulu bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, bu Kurula görevleri ile ilgili işlerde emir ve talimat veremez; tavsiye ve telkinde bulunamaz; kanuna dayanan sebepler dışında Kurul kararlarının yerine getirilmesini geciktiremez.	MADDE 3. — Tasarının üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Adalet Bakanlığı ile münasebetleri	*Adalet Bakanlığı ile münasebetleri*
MADDE 4. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Adalet Bakanlığı ile münasebetleri bu kanun hükümlerine tâbidir. Adalet Bakanı, Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına bizzat katılabilir; ancak oylamaya katılamaz.	MADDE 4. — Tasarının dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Yüksek Hâkimler Kurulu kanunu tasarısı

BİRİNCİ KISIM

Genel esaslar

Kurulun üye sayısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kurulun bağımsızlığı

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığı ile münasebetleri

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
İKİNCİ KISIM	**İKİNCİ KISIM**
Kuruluş	**Kuruluş**
BİRİNCİ BÖLÜM	BİRİNCİ BÖLÜM
Üyelerin seçimi	Üyelerin seçimi
Seçme hakkı	*Seçme hakkı*
MADDE 5. — Yüksek Hâkimler Kurulunun altı asıl ve iki yedek üyesini Yargıtay Genel Kurulu, altı asıl ve bir yedek üyesini birinci sınıfa ayrılmış hâkimler, üç asıl ve bir yedek üyesini Millet Meclisi, üç asıl ve bir yedek üyesini Cumhuriyet Senatosu seçer.	MADDE 5. — Tasarının beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Üyelerin görev süresi	*Üyelerin görev süresi*
MADDE 6. — Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresi dört yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Ancak, hâkimlik görevinde iken seçilmiş olan üyeler, ardı ardına iki defa seçilemez. Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerinin yarısı, her iki yılda bir yenilenir. Yenileri seçilip göreve başlayıncaya kadar eski üyeler göreve devam ederler.	MADDE 6. — Tasarının altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Seçimlerin niteliği	*Seçimlerin niteliği*
MADDE 7. — Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üyelerinin seçimleri serbest, eşit, gizli, tek dereceli oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılır. Bu seçimlerde hiçbir gerçek veya tüzelkişi tarafından aday kararlaştırılamaz ve gösterilemez.	MADDE 7. — Tasarının yedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Seçilme yeterliği	*Seçilme yeterliği*
MADDE 8. — Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üyeliğine, Yargıtay Genel Kurulu ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerce seçilecek olanlardan her birinin kendi aralarından; Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu tarafından seçilecéklerin ise yüksek mahkemelerde hâkimlik etmiş veya bunlara üye olma şartlarını kazanmış ve 65 yaşını doldurmamış olanlar arasından seçilmesi gerektir.	MADDE 8. — Tasarının sekizinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ KISIM

Kuruluş

BİRİNCİ BÖLÜM

Üyelerin seçimi

Seçme hakkı

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üyelerin görev süresi

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçimlerin niteliği

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçilme yeterliği

MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
Üye seçileceklerin hâkimlikten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan kovuşturma altında veya hükümlü bulunmamaları, işten el çektirilmiş olmamaları veya disiplin yönünden yer değiştirmeye veyahut daha ağır bir cezaya çarptırılmış olmamaları ve dışardan seçileceklerin ayrıca hâkim olmaya engel bir suçtan kovuşturma altında veya hükümlü bulunmamaları şarttır.	
Seçimlerin yönetim ve denetimi	*Seçimlerin yönetim ve denetimi*
MADDE 9. — Birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasında yapılacak seçimlerin genel yönetim ve denetimi bu bölüm hükümleri dairesinde, Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunca yapılır. Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, Cumhuriyet Başsavcısının başkanlığında iki üyeden teşekkül eder. İki asıl üye ile bunların engeli halinde yerlerine Kurula katılacak olan iki yedek üye, Yargıtay Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından gizli oyla seçilir. Genel Kurulun toplantısı ve üyelerin seçimi salt çoğunlukla yapılır. Kurul Başkanına kıdemli üye vekillik eder. Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun görev süresi dört yıldır. Bu süre içinde Kurulda açılacak yerler, ikinci fıkradaki esaslar dâhilinde doldurulur. Kurul, tamsayısı ile toplanır ve salt çoğunlukla karar verir.	MADDE 9. — Tasarının dokuzuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun görevleri	*Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun görevleri*
MADDE 10. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun görevleri şunlardır : 1. Seçilme yeterliği bulunanların kütüğünü düzenlemek, yayınlamak ve kütükle ilgili itirazları kesin karara bağlamak, 2. Yüksek Hâkimler Kurulu için üye seçilmesi gerektiğini Yargıtay ve Yasama meclislerine bildirmek, 3. Birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin yapacağı seçimleri yönetmek ve itirazları karara bağlamak, 4. Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeliklerine seçilenlere seçim tutanaklarını	MADDE 10. — Tasarının onuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçimlerin yönetim ve denetimi

MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun görevleri

MADDE 10. — Tasarının 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

vermek ve üyelerin göreve başlıyabilmeleri için gerekli diğer işlemleri yapmak,

5. Aşağıdaki maddelerde gösterilen sair işleri görmek.

Seçilme yeterliği bulunanların kütüğünün düzenlenmesi

MADDE 11. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu; Yargıtay Başkan ve üyeleri ve Yargıtay hâkimlik veya savcılığından gelen Bakanlık müsteşarı ile birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin ad ve soyadlarını, doğum yer ve tarihlerini ve son bulundukları görevleriyle 8 nci maddenin ikinci fıkrasına göre durumlarını yetkili mercilerden tesbit ettikten sonra, bunlardan seçilme yeterliği bulunanlara Yüksek Hâkimler Kurulu üyeliğini kabul etmiyeceklerse onbeş gün içinde Kurula ulaşacak şekilde bildirmeleri için Tebligat Kanunu hükümleri gereğince tebligat yapar. Bu süre içinde itirazda bulunmıyanlar, seçilmeyi kabul etmiş sayılırlar.

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, yukardaki fıkra gereğince tesbit ettiği Yüksek Hâkimler Kuruluna üye olma yeterliği bulunanların kütüğünü, Yargıtay Başkan ve üyeleri ve Yargıtay hâkimlik veya savcılığından gelen Bakanlık müsteşarı için ayrı ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimler hakkında da ayrı olmak üzere iki grupta soyadı alfabe sırasına göre ve doğum yer ve tarihi ile son bulundukları görevleri kaydetmek suretiyle her seçim için yeniden düzenler.

Kütüğün düzenlenmesinden sonra seçme ve seçilme hakkını kazananlar kütüğe katılmaz ve oy vermezler.

Seçilme yeterliğini kaybettikleri belge ile anlaşılanlar kütükten çıkarılır.

Kütüğün ilânı ve itiraz

MADDE 12. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, 11 nci madde gereğince tanzim olunan kütüğe göre hazırlıyacağı iki listeyi Resmî Gazetede yayınlar.

Bu listelerde adları yazılı olmıyanlar, listelerin yayımı tarihinden itibaren onbeş gün içinde Yüksek Hâkimler Seçim Kuruluna itiraz edebilirler.

Adalet Ko.

Seçilme yeterliği bulunanların kütüğünün düzenlenmesi

MADDE 11. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu; Yargıtay Başkan ve üyeleri ve Yargıtay hâkimliğinden gelen Bakanlık Müşteşarı ile birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin ad ve soyadlarını, doğum yer ve tarihlerini ve son bulundukları görevleri ile sekizinci maddenin ikinci fıkrasına göre durumlarını yetkili mercilerden tesbit ettikten sonra, bunlardan seçilme yeterliği bulunanlara, Yüksek Hâkimler Kurulu üyeliğini kabul etmiyeceklerse on beş gün içinde Kurula ulaşacak şekilde bildirmeleri için Tebligat Kanunu hükümleri gereğince tebligat yapar. Bu süre içinde itirazda bulunmıyanlar, seçilmeyi kabul etmiş sayılırlar.

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, yukardaki fıkra gereğince tesbit ettiği Yüksek Hâkimler Kuruluna üye olma yeterliği bulunanların kütüğünü, Yargıtay Başkan ve üyeleri ve Yargıtay hâkimliğinden gelen Bakanlık Müşteşarı için ayrı ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimler hakkında da ayrı olmak üzere iki grupta soyadı alfabe sırasına göre ve doğum yer ve tarihi ile son bulundukları görevleri kaydetmek suretiyle her seçim için yeniden düzenlenir.

Kütüğün düzenlenmesinden sonra seçme ve seçilme hakkını kazananlar kütüğe katılmaz ve oy vermezler.

Seçilme yeterliğini kaybettikleri belge ile anlaşılanlar kütükten çıkarılır.

Kütüğün ilânı ve itiraz

MADDE 12. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, 11 nci madde gereğince tanzim olunan kütüğe göre hazırlıyacağı iki listeyi Resmî Gazetede yayınlar.

Bu listelerde adları yazılı olmıyanlar, listelerin yayını tarihinden itibaren 15 gün içinde Yüksek Hâkimler Seçim Kuruluna itiraz edebilirler.

Seçilme yeterliği bulunanların kütüğünün düzenlenmesi

MADDE 11. — Adalet Komisyonunun 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kütüğün ilânı ve itiraz

MADDE 12. — Adalet Komisyonunun 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

İtirazcının, elinde bulunması mümkün olan delilleri dilekçeye bağlaması şarttır. Kurul, ancak itirazcının elinde bulunması mümkün olmıyan delillerden itiraz dilekçesinde yerleri gösterilmiş olanları toplar. Kurul, itirazcıdan açıklama veya delil isteme zorunda değildir.

Kurul, itirazları kesin olarak karara bağlar ve gerekiyorsa kütükte değişiklik yaparak durumu itirazcıya bildirmekle yetinir.

Seçilme yeterliği bulunanların kütüğü, her seçim için yukardaki fıkralar hükümlerine göre kesin şeklini aldıktan sonra, kütüğün Yargıtaya ait bölümünün yeter sayıda onanmış örnekleri Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilir. Kütüğün birinci sınıfa ayrılmış hâkimler bölümünün yeter sayıda onanmış örnekleri de, seçimin yapılacağı mahallin münasip yerlerine seçim gününden beş gün evvel asılır.

Seçim tarihinin ve yerinin ilânı

MADDE 13. — Birinci sınıfa ayrılmış hâkimler tarafından yapılacak seçim, Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun tâyin edeceği yer ve tarihte bir Pazar günü Ankara'da yapılır.

Seçimin yapılacağı yer ve tarih, seçim gününden en az onbeş gün önce Resmî Gazete ve radyo ile ilân edilir.

Seçimlerde uygulanacak hükümler

MADDE 14. — Yasama meclislerindeki seçimler, kendi içtüzüklerine, Yargıtay Genel Kurulundaki seçim, bağlı olduğu özel hükümlere göre yapılır. Birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin yapacağı seçim, doğrudan doğruya Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunca aşağıdaki maddelerin hükümleri gereğince yürütülür.

Oy verme süresi ve kimliğin tesbiti

MADDE 15. — Birinci sınıfa ayrılmış hâkimler tarafından yapılacak seçim, ilân edilen gün ve yerde saat 10 da başlayıp 17 de sona erer.

Oy verme süresi içinde oy verme yerine gelen birinci sınıfa ayrılmış hâkimler, kimliklerini adliye mensuplarına mahsus hüviyet cüzdanı veya nüfus hüviyet cüzdanı veyahut diğer

Adalet Ko.

İtiraz edenin elinde bulunması mümkün olan delilleri dilekçeye bağlaması şarttır. Kurul, ancak itiraz edenin elinde bulunması mümkün olmıyan delillerden itiraz dilekçesinde yerleri gösterilmiş olanları toplar. Kurul, itiraz edenden açıklama veya delil isteme zorunda değildir.

Kurul, itirazları kesin olarak karara bağlar ve gerekiyorsa kütükte değişiklik yaparak durumu itiraz edene bildirmekle yetinir.

Seçilme yeterliği bulunanların kütüğü, her seçim için yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre kesin şeklini aldıktan sonra, kütüğün Yargıtaya ait bölümünün yeter sayıda onanmış örnekleri Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilir. Kütüğün birinci sınıfa ayrılmış hâkimler bölümünün yeter sayıda onanmış örnekleri de, seçimin yapılacağı mahallin münasip yerlerine seçim gününden beş gün evvel asılır.

Seçim tarihinin ve yerinin ilânı

MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçimlerde uygulanacak hükümler

MADDE 14. — Tasarının 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Oy verme süresi ve kimliğin tesbiti

MADDE 15. — Tasarının 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçim tarihinin ve yerinin ilânı

MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçimlerde uygulanacak hükümler

MADDE 14. — Tasarının 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Oy verme süresi ve kimliğin tesbiti

MADDE 15. — Tasarının 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
bir resmî belge ile ispat ettikten sonra aylarını kullanırlar. Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu kimliği, kendince tanınan oy verme hakkını haiz iki hâkim marifetiyle de tesbit ettirebilir.	
Oy vermeden önceki işler	*Oy vermeden önceki işler*
MADDE 16. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, kimliği tesbit edilen hâkime, üzeri mühürlenmiş özel bir zarf ve altında sırasiyle altalta (1-6) rakamları bulunan (asıl üyeler) ile (yedek üye) kısımlarını muhtevi matbu, mühürlü bir oy pusulası verir. Bunları alan hâkim, doğruca kapalı oy verme yerine gider ve oyunu kullanmadan başka yere gidemez.	MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Oy verme	*Oy verme*
MADDE 17. — Kapalı oy verme yerine giren hâkim, ilân edilen ve bir örneği de kapalı oy verme yerinde bulunan seçilme yeterliği bulunanlar kütüğü örneğinde yazılı kimselerden altısının ad ve soyadı ile görevini, oy pusulasının (asıl üyeler) kısmına, bir kişinin ad ve soyadı ile görevini (yedek üye) kısmına yazarak oy pusulasını mühürlü zarfın içine koyup kapadıktan sonra, kapalı oy verme yerini terkeder ve zarfını sandığa bizzat atar. Kurulca oyunu sandığa atmış bulunan hâkime, birinci sınıfa ayrılmış hâkimlere ait listedeki adı hizasına imzası attırılır.	MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Oy vermenin sonucu	*Oy vermenin sonucu*
MADDE 18. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, oy verme süresi bittikten sonra sandığı açar; kapalı zarfların ve listeye göre oy verenlerin sayısını tesbit eder. Oyların sayımı aralıksız devam eder. Yapılacak itirazlar işi durdurmaz. Oyların sayılması sonuçlandıktan sonra, muteber oylara göre her şahsın aldığı oyları ve en fazla oy alarak asıl ve yedek üyelikleri kazananları gösteren bir tutanak düzenlenir. Oylarda eşitlik halinde adçekme yoluna gidilir. Yukardaki fıkra gereğince düzenlenecek seçim tutanağı, oy yerinde okunmak ve bir hafta süre ile asılmak suretiyle ilân edilir.	MADDE 18. — Tasarının 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Oy vermeden önceki işler

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Oy verme

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Oy vermenin sonucu

MADDE 18. — Tasarının 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
Muteber olmıyan oy puslaları	*Muteber olmıyan oy puslaları*
MADDE 19. — Tek biçim ve renkteki mühürlü zarf veya matbu oy puslası, oy verenin kimliğini belli edecek imza, mühür veya her hangi bir işareti taşır veya mühürlü zarf veya matbu oy puslası yerine başka bir zarf veya oy puslası kullanılır yahut da bir zarftan birden ziyade oy puslası çıkarsa, verilen oy; puslasına daha fazla sayıda kimsenin adı yazılırsa, sondan başlıyarak fazla adlar muteber sayılmaz. Daha az sayıda ad yazılı oy puslası muteberdir. Oyun kime verildiği tereddütsüz anlaşılırsa, oy puslasına ad, soyadı veya görevin yazılmaması oyun muteber olmamasını gerektirmez.	MADDE 19. — Tasarının 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yasama meclislerince seçilecek üyeler	*Yasama Meclislerince seçilecek üyeler*
MADDE 20. — Yasama meclisleri, yüksek mahkemelerde hâkimlik etmiş veya bunlara üye olma şartlarını kazanmış ve 8 nci madde hükmüne uygun niteliği haiz bulunanlar arasından kendi Anayasa ve Adalet Komisyonlarının bir arada yapacakları toplantıda üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile seçecekleri beşer kat aday içinden asıl ve yedek üyeleri seçerler. Yasama Meclisleri Başkanlıkları, seçimi kazanan asıl ve yedek üyelerle oy alan diğer adayları ve aldıkları oy sayısını göstermek üzere düzenlenecek birer tutanağı Yüksek Hâkimler Seçim Kuruluna gönderirler.	MADDE 20. — Tasarının 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Seçim tutanaklarının birleştirilmesi	*Seçim tutanaklarının birleştirilmesi*
MADDE 21. — Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu, kendi düzenlediği seçim tutanağı ile Yasama Meclislerinden ve Yargıtaydan gelen tutanakların sonuçlarını birleştirerek Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerini bir tutanakla tesbit eder. Bu tutanak Resmî Gazetede yayınlanır.	MADDE 21. — Tasarının 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz	*Seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz*
MADDE 22. — Yargıtayda ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasında yapılan seçim işlemlerine karşı, işlemin yapıldığı günden ve seçim sonucuna karşı da tutanağın Resmî Gazetede yayınlanmasından sonra on beş gün içinde Yargıtay Başkanlar Kuruluna itiraz olunabilir.	MADDE 22. — Yargıtayda ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasında yapılan seçim işlemlerine karşı, işlemin yapıldığı günden ve seçim sonucuna karşı da tutanağın Resmî Gazetede yayınlanmasından sonra 15 gün içinde Yargıtay Başkanlar Kuruluna itiraz olunabilir.

Muteber olmıyan oy puslaları

MADDE 19. — Tasarının 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yasama Meclislerince seçilecek üyeler

MADDE 20. — Yasama Meclisleri, yüksek mahkemelerde hâkimlik etmiş veya bunlara üye olma şartlarını kazanmış ve 8 nci madde hükmüne uygun niteliği haiz bulunanlar arasından asıl ve yedek üyeleri seçerler.

Yasama Meclisleri Başkanlıkları, seçimi kazanan asıl ve yedek üyelerle oy alan diğer adayları ve aldıkları oy sayısını göstermek üzere düzenlenecek birer tutanağı Yüksek Hâkimler seçim kuruluna gönderirler.

Seçim tutanaklarının birleştirilmesi

MADDE 21. — Tasarının 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz

MADDE 22. — Adalet Komisyonunun 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
İtirazcının delilleri hakkında 12 nci maddenin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır. Yargıtay Başkanlar Kurulu itirazı en kısa zamanda inceliyerek kesin karara bağlar. İtiraz seçim sonucunu değiştirecek nitelikte ise Kurul, belli kimselerin seçimini veya bütün seçimi iptale yetkilidir.	İtiraz edenin delilleri hakkında 12 nci maddenin 3 ncü fıkrası hükmü uygulanır. Yargıtay Başkanlar Kurulu itirazı en kısa zamanda inceliyerek kesin karar bağlar. İtiraz seçim sonucunu değiştirecek nitelikte ise Kurul, belli kimselerin seçimini veya bütün seçimi iptale yetkilidir.
Üyeliklerin açılması	*Üyeliklerin açılması*
MADDE 23. — Görev süresi bitecek asıl ve yedek üyelikler beş ay önce, bunun dışında her hangi bir sebeple açılan üyelikler en geç bir hafta içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Görev süresinin bitmesinden başka bir sebeple görevinden ayrılan üyelerin yerine, seçim tutanaklarına göre onlardan sonra gelen kimseler getirilir. Bu işlemi Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu yapar. Ancak seçim tutanağında, seçilen asıl ve yedek üyelerden başka oy alan hiç kimsenin adı bulunmazsa yeni seçim yapılır. Görev süresi bitmeden ayrılan üyelerin yerlerine getirilenler veya seçilenler ayrılan üyelerin süresini tamamlarlar. Seçim süresine altı ay kala boşalan üyelikler, ancak Genel Kurul karar verdiği takdirde doldurulabilir.	MADDE 23. — Tasarının 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
İKİNCİ BÖLÜM	**İKİNCİ BÖLÜM**
Organlar	Organlar
Kurulun organları	*Kurulun organları*
MADDE 24. — Yüksek Hâkimler Kurulu, organları vasıtasiyle görevlerini yapar ve yetkilerini kullanır. Kurulun organları şunlardır : 1. Başkan, 2. Bölümler, 3. Genel Kurul.	MADDE 24. — Tasarının 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Andiçme	*Andiçme*
MADDE 25. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeleri görevlerine başlarken Yargıtay Genel Kurulunun Cumhuriyet Başsavcısının da	MADDE 25. — Tasarının 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üyeliklerin açılması

MADDE 23. — Tasarının 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Organlar

Kurulun organları

MADDE 24. — Tasarının 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Andiçme

MADDE 25. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeler görevlerine başlarken Yargıtay Genel Kurulunun Cumhuriyet Başsavcısının da katılmasiyle yapacağı açık oturumda şöyle andiçerler :

Hü.	Adalet Ko.
katılmasiyle yapacağı açık oturumda şöyle andiçerler : «Görevimin yerine getirilmesinde, yargı erkinin bağımsız olması ilkesinden ayrılmıyacağıma ve bu ilkeyi koruyacağıma, hiçbir etkiye kapılmayıp ahlâk, adalet ve hukuka uygun olarak ve doğrulukla ve güven sağlıyan bir şekilde ve kamu yararını her türlü düşüncenin üstünde tutarak çalışacağıma şerefim, namusum ve bütün mukaddesatım üzerine andiçerim.»	
Başkanın seçilmesi ve ona vekillik MADDE 26. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, Genel Kurul tarafından kendi üyeleri arasından seçilir. Genel Kurulun kendi içinden seçeceği bir Başkan Yardımcısı, görevlerinin yapılmasında Başkana yardım ve bulunmadığı zaman ona vekillik eder. Başkan Yardımcısının da engeli halinde, bölüm başkanlarından en yaşlısı Başkanlık görevlerini yerine getirir.	*Başkanın seçilmesi ve ona vekillik* MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Başkanın görev ve yetkileri MADDE 27. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının görev ve yetkileri şunlardır : 1. Genel Kurula Başkanlık etmek, 2. Genel Kurul ve bölümlerin kararlarını yerine getirmek, 3. Genel Kurulun kural niteliğini taşıyan kararları, plânları ve bu kanun gereğince yapılacak yönetmelikleriyle bölümlerin kararları arasında uyuşmazlık görür veya bölümlerden birinin kararını Anayasanın ve diğer kanunların hükümlerine aykırı bulursa işi Genel Kurula götürmek, 4. Kurulun bütün yönetim işlerini yürütmek, 5. İhtiyacın yedeklerle giderilmiyeceği hallerde bölümlerin üye eksiğini geçici olarak asıl üyelerle tamamlamak, 6. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.	*Başkanın görev ve yetkileri* MADDE 27. — Tasarının 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Bölümler MADDE 28. — Yüksek Hâkimler Kurulu üç bölüme ayrılır. Bunlardan birinci bölüm bir baş-	*Bölümler* MADDE 28. — Tasarının 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

«Görevimin yerine getirilmesinde, yargı erkinin bağımsız olması ilkesinden ayrılmıyacağıma ve bu ilkeyi koruyacağıma, hiçbir etkiye kapılmayıp ahlâk, adalet ve hukuka uygun olarak ve doğrulukla ve güven sağlıyan bir şekilde ve kamu yararını her türlü düşüncenin üstünde tutarak çalışacağıma şerefim, namusum ve bütün mukaddesatım üzerine yemin ederim.»

Başkanın seçilmesi ve ona vekillik

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 27. — Tasarının 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bölümler

MADDE 28. — Tasarının 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
kan ile beş üyeden, ikinci ve üçüncü bölümler birer başkan ile dörder üyeden meydana gelir. Bölümlerin üyeleri, Yargıtaydan seçilen üyelerle birinci sınıfa ayrılmış hâkimler ve Yasama Meclislerince seçilen üyelerin bölümlere dağıtılmasını sağlıyacak şekilde Genel Kurul tarafından iki yıl süre ile seçilirler. Her bölüm, kendi üyeleri arasından bir başkan seçer. Bölüm başkanının engeli halinde, kendisine o bölümdeki en yaşlı üye vekillik eder;	
Birinci bölümün görevleri MADDE 29. — Birinci bölümün görevleri şunlardır : 1. Hâkimlik meslekine kabul etmek, 2. Yargıtay Başkanları ayrık olmak üzere hâkimlik meslekine atamak, 3. Nakletmek, 4. Her türlü yükseltme ve birinci sınıfa ayırma işlerini yapmak, 5. Kadro dağıtmak, 6. Geçici yetki vermek, 7. İzine ait işleri görmek, 8. Emeklilik işlerini yapmak, 9. Meslekten ayrılma işleri hakkında karar ve başka mesleke geçme isteği üzerine muvafakat vermek, 10. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek, 11. Genel Kurul tarafından verilecek işleri görmek.	*Birinci bölümün görevleri* MADDE 29. — Tasarının 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
İkinci bölümün görevleri MADDE 30. — İkinci bölümün görevleri şunlardır : 1. Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarları incelemek, 2. Yargıtay hâkimleri ayrık olmak üzere hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları ve sıfat veya görevleri icaplarına uymıyan hal ve eylemleri hakkında soruşturma yapılmasına karar vermek, 3. Belli konularda inceleme veya soruşturma yapmak üzere üst derecedeki hâkimleri görevlendirmek,	*İkinci bölümün görevleri* MADDE 30. — İkinci bölümün görevleri şunlardır : 1. Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarları incelemek, 2. Hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları ve sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal ve eylemleri hakkında soruşturma yapılmasına karar vermek, 3. Belli konularda inceleme veya soruşturma yapmak üzere üst derecedeki hâkimleri görevlendirmek,

Birinci bölümün görevleri

MADDE 29. — Tasarının 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci bölümün görevleri

MADDE 30. — Adalet Komisyonunun 30 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

4. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,

5. Genel Kurul tarafından diğer işleri görmek.

Üçüncü bölümün görevleri

MADDE 31. — Üçüncü bölümün görevleri şunlardır :

1. İşten elçektirmek,

2. Hâkimlerin kovuşturulmalarına izin vermek,

3. Yargıtay hâkimleri ayrık olmak üzere disiplin cezaları vermek,

4. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,

5. Bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi hususlarının uygun olup olmadığına karar vermek,

6. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,

7. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

Genel Kurul ve genel görevleri

MADDE 32. — Genel Kurul 18 üyeden meydana gelir.

Kurulun genel görevleri şunlardır :

1. Bölümlerin kararlarına karşı kanuna dayanılarak yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,

2. Başkanlıkta bölümler arasında veya bölümlerin kendi aralarında çıkacak uyuşmazlıkları çözmek,

3. Yüksek Hâkimler Kuruluna ilişkin yönetmelikleri yapmak ve gerektiğinde bunları değiştirmek,

4. Hâkimlerin atanması, bunlara yetki ve izin verilmesi gibi konuları, meslekin icaplarına uygun ve ilgililerin haklarını koruyacak şekilde plânlara bağlamak,

5. Mesleke kabul etmek, birinci sınıf hâkimliğe ayırmak, yükseltmek ve bununla ilgili düşünce bildirmek, hâkimleri denetlemek gibi Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerde veya bu işler dolayısiyle hâkimle-

Adalet Ko.

4. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,

5. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

Üçüncü bölümün görevleri

MADDE 31. — Üçüncü bölümün görevleri şunlardır :

1. İşten el çektirmek,

2. Hâkimlerin kovuşturulmalarına izin vermek,

3. Disiplin cezaları vermek,

4. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,

5. Bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması, veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi hususlarının uygun olup olmadığına karar vermek,

6. Yukarıki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,

7. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

Genel Kurul ve genel görevleri

MADDE 32. — Tasarının 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü bölümün görevleri

MADDE 31. — Adalet Komisyonunun 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurul ve genel görevleri

MADDE 32. — Tasarının 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

rin şahıslarını ilgilendiren konularda, kanunlara uygun ve onların uygulanmasına yardımcı kural niteliğinde kararlar vermek,

6. Yüksek Hâkimler Kurulunun görevine giren ve fakat bölümlerin görevleri arasında gösterilmiyen bir iş hakkında hangi bölümün karar vereceğini veya Genel Kurul tarafından karar verilmek üzere hazırlık işlerini tamamlıyacağını tâyin etmek,

7. Bölümlerden birine gelen işler mûtat çalışmalar ile karşılanamıyacak kadar olursa, bu işlerden bir kısmını diğer bir bölüme vermek,

8. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak.

Genel Kurulun özel görevleri

MADDE 33. — Genel Kurulun özel görevleri, aşağıda yazılı konularda bölümlerin verdikleri kararları, dayanakları ve gerekçeleri ile birlikte inceleyerek onamak yahut kısmen veya tamamen değiştirerek yeni bir karar vermek yahut da belli yönlerden işlemin tamamlanması veya incelemenin genişletilmesi için ilgili bölüme geri çevirmektir :

1. Hâkimlik meslekine kabul,
2. Atama,
3. Nakletme,
4. Birinci sınıf hâkimliğe ayırma,
5. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
6. Bir mahkeme veya bir kadroyu kaldırmak veya bir mahkemenin yargı çevresini değiştirmek,
7. Yargıtay hâkimleri hakkında kovuşturma izni vermek.

Toplantı ve karar yeter sayıları

MADDE 34. — Genel Kurul ve bölümleri tamsayılariyle toplanırlar ve salt çoğunlukla karar verirler. Oylarda eşitlik halinde Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Şu kadar ki, Genel Kurulun bir olayda, kural niteliğini taşıyan karar veya plânına aykırı bir karar verebilmesi, üçte iki çoğunluğun aynı oyda birleşmesine bağlıdır.

Adalet Ko.

Genel Kurulun özel görevleri

MADDE 33. — Genel Kurulun özel görevleri, aşağıda yazılı konularda bölümlerin verdikleri kararları, dayanakları ve gerekçeleriyle birlikte inceliyerek onamak yahut kısmen veya tamamen değiştirilerek yeni bir karar vermek yahut da belli yönlerden işlemin tamamlanması veya incelemenin genişletilmesi için ilgili bölüme geri çevirmektir.

1. Hâkimlik meslekine kabul,
2. Atama,
3. Nakletme,
4. Birinci sınıf hâkimliğe ayırma,
5. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
6. Bir mahkeme veya bir kadroyu kaldırmak veya bir mahkemenin yargı çevresini değiştirmek,
7. Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek.

Toplantı ve karar yeter sayıları

MADDE 34. — Tasarının 34 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel kurulun özel görevleri

MADDE 33. — Adalet Komisyonunun 33 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Toplantı ve karar yeter sayıları

MADDE 34. — Tasarının 34 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
İşlerin yönetimi ve gizliliği	*İşlerin yönetimi ve gizliliği*
MADDE 35. — Genel Kurulun işlerini Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, bölümlerin işlerini kendi başkanları yönetir. Bölümlerin vereceği kararlar, hazırlık olmak üzere üyeler arasında iş bölümü yapılır. Gerek Başkanlık a, gerek bölümlerde hazırlık çalışmalarına yardımcı olarak yeter sayıda raportör ve başkanlık emrinde bir genel sekreter ile bir kalem, bölümlerin her biri emrinde de birer kalem bulunur. Kalemlerde yeteri kadar memur ve hizmetli çalışır. Yüksek Hâkimler Kurulunda yapılan işlemler ve bunlarla ilgili görüşmeler ve yazılar gizlidir. Kurul adına beyanda bulunmak yetkisi, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı ile onun uygun göreceği bölüm başkanlarından birine veya genel sekretere aittir. Evrak örneklerinin verilmesi, ilgisine göre Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının veya bölüm başkanlarının iznine bağlıdır.	MADDE 35. — Tasarının 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yedek üyeler ve asıl üyelere vekillik	*Yedek üyeler ve asıl üyelere vekillik*
MADDE 36. — Yüksek Hâkimler Kurulu yedek üyelerinin görevleri şunlardır : 1. Asıl üyeliklerden biri açılırsa yenisi göreve başlayıncaya kadar veya asıl üyelerden birinin engeli halinde Genel Kurul veya bir bölüme katılmak, 2. Bunun dışında Genel Kurul kararı ile bölümlerden birinin veya başkanlığın hazırlık çalışmalarında yardımcı olmak. Yedek üyelerin vekillik etme sıraları ve usulü, Başkan tarafından belli edilir.	MADDE 36. — Tasarının 36 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşlerin yönetimi ve gizliliği

MADDE 35. — Tasarının 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yedek üyeler ve asıl üyelere vekillik

MADDE 36. — Tasarının 36 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması

BİRİNCİ BÖLÜM

Hâkimlerin özlük işleri

Hâkimlik meslekine kabulde takdir serbestliği

MADDE 37. — Yüksek Hâkimler Kurulu, gerekli niteliği bulunan bir kimsenin hâkimlik meslekine kabul edilip edilmemesini serbestçe takdir eder.

Bir kimsenin hâkimlik meslekine kabulüne karar verilebilmesi, meslekin gerektirdiği ahlâk, seciye, tarafsızlık, yeterlik ve verimliliğe sahip bulunduğu yolunda tam bir kanıya varılması şartına bağlıdır.

Yargıtay üyeliğine seçme usulü

MADDE 38. — Yargıtay üyeliği açıldığında yeni üye, birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından Yüksek Hâkimler Kurulunca aşağıdaki maddeler hükümlerine göre seçilir.

Komisyon kurulması

MADDE 39. — Yüksek Hâkimler Kurulunun üç bölümünden ikişerden altı üye, bölüm başkanlarından birinin başkanlığında toplanarak Yargıtay üyeliği seçiminin hazırlık işlemlerini yürütürler.

Üyeler ve Başkan, Genel Kurulda ad çekilerek belli edilir.

Liste düzenlenmesi

MADDE 40. — Yukardaki madde gereğince kurulan komisyon, birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin yaş, tahsil, atama veya geçici yetki ile yaptığı görevler, disipline ve cezai kovuşturmaya ait işlemlerle sonuçları, yabancı dil bilgisi, eserleri gibi gerekli görülen özelliklerini kapsıyan özetli, alfabe sırasına göre listeler düzenler.

Adalet Ko.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması

BİRİNCİ BÖLÜM

Hâkimlerin özlük işleri

Hâkimlik meslekine kabulde takdir serbestliği

MADDE 37. — Yüksek Hâkimler Kurulu, bir kimsenin hâkimlik meslekine kabul edilip edilmemesini ikinci fıkrada yazılı esaslara göre takdir eder.

Bir kimsenin hâkimlik meslekine kabulüne karar verilebilmesi meslekin gerektirdiği ahlâk, seciye, yeterlik ve verimliliğe sahip bulunmasına bağlıdır.

Yargıtay üyeliğine seçme usulü

MADDE 38. — Tasarının 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Komisyon kurulması

MADDE 39. — Tasarının 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Liste düzenlenmesi

MADDE 40. — Tasarının 40 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması

BİRİNCİ BÖLÜM

Hâkimlerin özlük işleri

Hâkimlik meslekine kabulde takdir serbestliği

MADDE 37. — Adalet Komisyonunun 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yargıtay üyeliğine seçme usulü

MADDE 38. — Tasarının 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Komisyon kurulması

MADDE 39. — Tasarının 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Liste düzenlenmesi

MADDE 40. — Tasarının 40 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Bu listeler seçim gününden en az bir hafta önce Genel Kurul üyelerine dağıtılır.

Listeler gizli tutulur.

Oylama usulü

MADDE 41. — Yargıtay üyesi, 40 ncı maddeye göre düzenlenen listede adları yazılı hâkimler arasından Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla seçilir.

Oylarda eşitlik halinde ad çekme yoluna gidilir.

Birden ziyade üye seçilmesi gereken hallerde her üye seçimi için ayrı oylama yapılır.

Denetleme

MADDE 42. — Hâkimlerin denetimi, Yüksek Hâkimler Kurulunca görevlendirilecek üst dereceli bir hâkim eliyle ve aşağıdaki maddeler hükümlerine göre yapılır.

Kurul, lüzumu halinde kendi üyelerinden üst dereceli bir hâkimi de görevlendirebilir.

Şikâyet ve ihbarlar

MADDE 43. — Hâkimlerle hâkim yardımcılarının görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları veya sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal veya eylemleri şikâyet veya ihbar edilir, yahut da Yüksek Hâkimler Kurulu cereyan eden işlemlerden bunları öğrenirse, ilgili hâkim veya hâkim yardımcısı hakkında soruşturma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder.

Şikâyet veya ihbar, soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmez veya gerçek kimlik veya doğru adres gösterilerek yapılmazsa, soruşturmaya yer olmadığına karar verilir.

Soruşturma, hâkim ve hâkim yardımcıları hakkında görevlendirilecek üst dereceli bir hâkim tarafından yapılır.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık soruşturması ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır. Bu halde durum, yetkili merci tarafından hemen ve doğrudan doğruya Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Adalet Ko.

Oylama usulü

MADDE 41. — Tasarının 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Denetleme

MADDE 42. — Tasarının 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Şikâyet ve ihbarlar

MADDE 43. — Tasarının 43 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Oylama usulü

MADDE 41. — Tasarının 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Denetleme

MADDE 42. — Tasarının 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Şikâyet ve ihbarlar

MADDE 43. — Tasarının 43 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
Yargıtay hâkimleri hakkındaki soruşturma	*Yargıtay Birinci Başkanı ile Cumhuriyet Başsavcısı haklarında soruşturma*
MADDE 44. — Yargıtay üye ve başkanlarının görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçlarından dolayı haklarındaki soruşturma Yargıtay Birinci Başkanının vereceği izin üzerine görevlendireceği Yargıtay İkinci Başkanı tarafından yapılır.	MADDE 44. — Yargıtay Birinci Başkanı ile Cumhuriyet Başsavcısı haklarındaki soruşturma 43 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası gereğince Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından yapılır.
Üst dereceli hâkimin yetkileri	*Üst dereceli hâkimin yetkileri*
MADDE 45. — Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından görevlendirilenler, lüzum gördükleri kimseleri andla dinler, gerekirse arama yapar, sübût delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve müesseselerden doğrudan doğruya toplar. Bu görevlilerce yukarda yazılı yetkilerine dayanılarak yapılacak bütün işlemlerde, Devlet organları ve müessseleri ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, yönetilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorundadırlar.	MADDE 45. — Tasarının 45 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Soruşturmanın sonucu	*Soruşturmanın sonucu*
MADDE 46. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümü, görevlendirilmiş hâkimin düşüncesini de kapsıyan soruşturma evrakını inceler, gerekirse soruşturmanın derinleştirilmesine veya genişletilmesine karar verir. Bu bölüm, delil durumuna. yükletilen eylemin niteliğine göre evrakın işlemden kaldırılmasına veya ceza veya disiplin yönünden bir işlem yapılması gerektiği kanısına varırsa, dosyanın görevli bölüme gönderilmesine karar verir. Bir suçtan dolayı yapılacak ceza kovuşturması disiplin işlemi uygulanmasına engel teşkil etmez.	MADDE 46. — Tasarının 46 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Adalet Bakanının yetkisi	*Adalet Bakanının yetkisi*
MADDE 47. — Adalet Bakanı, sadece kendisine ulaşan kanuna aykırı davranış iddiasının şekline göre gerekli gördüğü hallerde bir hâkim, hâkim yardımcısı hakkında disiplin işlemi yapılması için Yüksek Hâkimler Kuruluna başvurabilir. 43 ncü maddenin ikinci fıkrası bu halde Bakanlıkça uygulanır.	MADDE 47. — Adalet Bakanı, sadece kendisine ulaşan kanuna aykırı davranış iddiasının şekline göre gerekli gördüğü hallerde bir hâkim, hâkim yardımcısı hakkında disiplin işlemi yapılması için Yüksek Hâkimler Kuruluna başvurabilir.

Yargıtay Birinci Başkanı ile Cumhuriyet Başsavcısı haklarında soruşturma

MADDE 44. — Adalet Komisyonunun 44 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üst dereceli hâkimin yetkileri

MADDE 45. — Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından görevlendirilenler, lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinler, gerekirse arama yapar, sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve müesseselerden doğrudan doğruya toplar. Bu görevlilerce yukarda yazılı yetkilerine dayanılarak yapılacak bütün işlemlerde, Devlet organları ve müesseseleri ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, yönetilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorundadırlar.

Soruşturmanın sonucu

MADDE 46. — Tasarının 46 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adalet Bakanının yetkisi

MADDE 47. — Adalet Komisyonunun 47 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
Dâva dosyasının gönderilmesi	*Dâva dosyasının gönderilmesi*
MADDE 48. — Hâkim veya hâkim yardımcısı hakkındaki ceza dâvasına ait dosya hüküm veya kararın kesinleşmesinden sonra görülüp geri çevrilmek üzere Yüksek Hâkimler Kuruluna gönderilir. Yüksek Hâkimler Kurulu gerekli disiplin işlemini yapar.	MADDE 48. — Tasarının 48 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Disiplin işleminin sonucu	*Disiplin işleminin sonucu*
MADDE 49. — Disiplin işlemine başlanması halinde Yüksek Hâkimler Kurulu ilgilinin ayrıca savunmasını alıp evrak üzerinde inceleme yaparak bir disiplin cezası uygulanmasına veya buna yer olmadığına karar verir.	MADDE 49. — Tasarının 49 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
İtiraz	*İtiraz*
MADDE 50. — İhtar ve aylık kesmenin dışındaki disiplin cezalarına karşı Genel Kurula itiraz edilebilir. İhtar ve aylık kesme cezalarının bir defa daha incelenmesi kararı veren bölümden istenebilir. İtirazın dilekçe ile ileri sürülmesi ve dilekçede itirazın dayandığı bütün maddi ve hukuki sebeplerin gayet açık ve eksiksiz olarak ayrı ayrı gösterilmesi ve itirazcının elinde bulunan belgelerin asıl veya tasdikli örneklerinin dilekçeye eklenmesi ve elinde bulunmıyanların nerede olduklarının açık ve kesin şekilde dilekçede belirtilmesi şarttır. Kurul, açıklama istemek veya eksikleri tamamlatmak zorunda değildir. İtiraz evrak üzerinde incelenir.	MADDE 50. — İhtar ve aylık kesmenin dışındaki disiplin cezalarına karşı Genel Kurula itiraz edilebilir. İhtar ve aylık kesme cezalarının bir defa daha incelenmesi kararı veren bölümden istenebilir. İtirazın dilekçe ile ileri sürülmesi ve dilekçede itirazın dayandığı bütün maddi ve hukuki sebeplerin gayet açık ve eksiksiz olarak ayrı ayrı gösterilmesi ve itiraz edenin elinde bulunan belgelerin asıl veya tasdikli örneklerinin dilekçeye eklenmesi ve elinde bulunmıyanların nerede olduklarının açık ve kesin şekilde dilekçede belirtilmesi şarttır. Kurul, açıklama istemek veya eksikleri tamamlatmak zorunda değildir. İtiraz evrak üzerinde incelenir.
Duruşma	*Duruşma*
MADDE 51. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümünden verilen, bir hâkimin meslekten çıkarılması veya meslekte kalmasının caiz olmadığı hakkındaki kararın 33 ncü madde gereğince Genel Kurul tarafından incelenmesinden önce, bölüm kararı, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı tarafından ilgili hâkime tebliğ olunur. İlgili hâkim, tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde bölüm kararına karşı savunmasını bir dilekçe ile yapar. Yukarıki maddenin ikin-	MADDE 51. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümünden verilen, bir hâkimin meslekten çıkarılması veya meslekte kalmasının caiz olmadığı hakkındaki kararın 33 ncü madde gereğince Genel Kurul tarafından incelenmesinden önce, bölüm kararı, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı tarafından ilgili hâkime tebliğ olunur. İlgili hâkim, tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde bölüm kararına karşı savunmasını bir dilekçe ile yapar. Yukarıki maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları hükümleri bu halde de uygulanır.

Dâva dosyasının gönderilmesi

MADDE 48. — Tasarının 48 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Disiplin işleminin sonucu

MADDE 49. — Tasarının 49 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İtiraz

MADDE 50. — Adalet Komisyonunun 50 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Duruşma

MADDE 51. — Adalet Komisyonunun 51 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

ci ve üçüncü fıkraları hükümleri bu halde de uygulanır.

İlgili hâkim savunmasına ilişkin dilekçesinde talebettiği veya Genel Kurul tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, duruşma icrası suretiyle yapılır. Duruşmasında raportörlük görevini, disiplin işlerine karar veren bölümün Başkanı veya uygun göreceği o bölüm üyelerinden biri yapar.

İlgili, kendisini vekâletnamesini derhal ibraz eden bir avukat ile de temsil ettirebilir.

Duruşmaya raportörün izahatı ile başlanır. Raportörün, duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ederek dosyaya koymuş olması şarttır. Bundan sonra ilgili ve varsa vekili savunmalarını yaparlar. Son söz ilgili hâkimindir.

Tebligata rağmen ilgilinin kendisi veya avukatı her ne sebeple olursa olsun duruşmaya gelmezse, inceleme evrak üzerinde yapılır.

Durumun takdiri

MADDE 52. — Genel Kurul ve bölümler, gerek delilerin toplanmasında, gerekse disiplin cezalarının uygulanmasına ve itirazların incelenmesine ilişikin kararlarında, hâkimlik meslekinin şeref ve itibarını kuvvetle korumak ve kamu yararını her düşüncenin üstünde tutmak ilkelerini ve ilgili hâkim ve hâkim yardımcılarının leh ve aleyhindeki delillerin serbestçe takdirinden edinilen vicdan kanısını esas alır.

İşten elçektirme

MADDE 53. — Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından, hakkında soruşturma yapılmasına karar verilen hâkim veya hâkim yardımcısının görevinde devamının soruşturmanın selâmetine yahut yargı erkinin nüfuz ve itibarına zarar vereceğine kanaat getirilirse, geçici bir tedbir olarak işten eli çektirilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerinin özlük işleri

Üyelerin hukuki durumu

MADDE 54. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeliklerine Devlet memuriyetin-

Adalet Ko.

İlgili hâkim savunmasına ilişkin dilekçesinde talebettiği veya Genel Kurul tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, duruşma icrası suretiyle yapılır. Duruşmada raportörlük görevini, disiplin işlerine karar veren bölümün başkanı veya uygun göreceği o bölüm üyelerinden biri yapar.

İlgili, kendisini vekâletnamesini derhal ibraz eden bir avukat ile de temsil ettirebilir.

Duruşmaya raportörünün izahatı ile başlanır. Raportörün, duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ederek dosyaya koymuş olması şarttır. Bundan sonra ilgili ve varsa vekili savunmalarını yaparlar.

Durumun takdiri

MADDE 52. — Tasarının 52 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşten el çektirme

MADDE 53. — Tasarının 53 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerinin özlük işleri

Üyelerin hukuki durumu

MADDE 54. — Tasarının 54 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Durumun takdiri

MADDE 52. — Tasarının 52 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşten el çektirme

MADDE 53. — Tasarının 53 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerinin özlük işleri

Üyelerin hukuki durumu

MADDE 54. — Tasarının 54 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
den seçilenlerin geldikleri memuriyetlerle ilgileri kesilmez. Bunların Yüksek Hâkimler Kurulunda geçirecekleri süreler kendi meslek ve görevlerinde geçmiş sayılır.	
Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerine uygulanacak hükümler	*Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerine uygulanacak hükümler*
MADDE 55. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Başkan ve üyeleri, Yargıtay hâkimlerine ilişkin, Genel Sekreter ve raportörleri diğer hâkimler hakkındaki hükümlere tâbidirler.	MADDE 55. — Tasarının 55 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve üyeleri hakkındaki soruşturma	*Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve üyeleri hakkındaki soruşturma*
MADDE 56. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölüm başkanı ve üyelerinin görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçlarından dolayı haklarında soruşturma yapılması, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının vereceği izin üzerine görevlendireceği bölüm başkanı tarafından yapılır.	MADDE 56. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölüm başkanı ve üyelerinin görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçlarından dolayı haklarındaki soruşturma, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı; Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı hakkında Yargıtay Birinci Başkanı tarafından yapılır.
Seçilme ve atanma yasağı	*Seçilme ve atanma yasağı*
MADDE 57. — Kurul Başkan ve üyelerinin görevlerinin devamı süresince Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından başka bir göreve seçilmeleri veya atanmaları caiz değildir.	MADDE 57. — Tasarının 57 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Genel Sekreter ve raportörlerin atanması	*Genel Sekreter ve raportörlerin atanması*
MADDE 58. — Genel Sekreter ve raportörler, Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunanlar arasından Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının teklifi üzerine atanırlar. Raportörlerin görev yerlerini, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı belli eder. Genel Sekreter ve raportörlerin hâkimlik veya savcılık mesleklerinde bir göreve atanmaları halinde, Yüksek Hâkimler Kurulundaki görevlerinde kazanmış oldukları haklar göz önünde tutulur.	MADDE 58. — Tasarının 58 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yönetim Kurulu	*Yönetim Kurulu*
MADDE 59. — Yüksek Hâkimler Kurulu memur ve hizmetlilerin özlük işlerini yürütmek üzere Başkan yardımcısının başkanlığında, ye-	MADDE 59. — Tasarının 59 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerine uygulanacak hükümler

MADDE 55. — Tasarının 55 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve üyeleri hakkındaki soruşturma

MADDE 56. — Adalet Komisyonunun 56 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçilme ve atanma yasağı

MADDE 57. — Tasarının 57 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Sekreter ve raportörlerin atanması

MADDE 58. — Tasarının 58 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yönetim Kurulu

MADDE 59. — Tasarının 59 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
dek üyeler arasından ad çekme ile ayrılacak bir yedek üye ve Genel Sekreterin katılmasiyle bir yönetim kurulu kurulur. Bu kurulun vereceği disiplin cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının başkanlığında bölüm başkanları ile asıl üyeler arasından ad çekme ile ayrılacak bir üyeden teşekkül edecek üst kurula itiraz edilebilir.	
Bu kurallar üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile karar verirler.	
Ad çekmeler, Genel Kurul önünde yapılır ve bir tutanakla tesbit edilir. Adı çekilen üye, görev süresince kurula katılır.	
Memur ve hizmetlilerin atanmaları	*Memur ve hizmetlilerin atanmaları*
MADDE 60. — Yüksek Hâkimler Kurulu memur ve hizmetlileri, 59 ncu madde gereğince kurulan Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından atanırlar.	MADDE 60. — Tasarının 60 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Bunların görev yerleri de aynı usulle belli edilir.	
Üyelerin aylıkları	*Üyelerin aylıkları*
MADDE 61. — Bu kanun gereğince Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilen Yargıtay Başkan ve üyeleriyle birinci sınıfa ayrılmış hâkimler eski aylıklarını almaya devam ederler.	MADDE 61. — Tasarının 61 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Sırası gelenlere Hâkimler Kanunu hükümlerine göre kadro tahsis edilir ve aylık yükseltme işlemleri yapılır.	
Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisi tarafından seçilen üyelerden genel veya katma bütçeli daire ve müesseselerden aylık veya ücret alanlar hakkında birinci fıkra hükmü uygulanır. Serbest meslek sahiplerinden seçilenlere baremin üçüncü derecesi üzerinden aylık verilir.	
Ödenekler	*Ödenekler*
MADDE 62. — Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üyelerine bu görevleri süresince maaşlarından başka 5017 sayılı Kanunda yazılı hükümlere göre ayda 800 lira, Genel Sekreter ve raportörlere de hâkimlik derecelerine denk ödenek verilir.	MADDE 62. — Tasarının 62 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Memur ve hizmetlilerin atanmaları

MADDE 60. — Tasarının 60 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üyelerin aylıkları

MADDE 61. — Bu kanun gereğince Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilen Yargıtay Başkan ve üyeleriyle birinci sınıfa ayrılmış hâkimler eski aylıklarını almaya devam ederler.

Sırası gelenlere Hâkimler Kanunu hükümlerine göre kadro tahsis edilir ve aylık yükseltme işlemleri yapılır.

Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisi tarafından seçilen üyelerden genel veya katma bütçeli daire ve müesseselerden aylık veya ücret alanlar hakkında birinci fıkra hükmü uygulanır. Serbest meslek sahiplerinden seçilenlere baremin üçüncü derecesi üzerinden aylık verilir. (4598 sayılı Kanun hükümleri dairesinde kazanılmış haklar mahfuzdur.)

Ödenekler

MADDE 62. — Tasarının 62 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

Kararın tebliği

MADDE 63. — Yüksek Hâkimler Kurulu :

1. Hâkim ve hâkim yardımcılarının özlük işleri hakkında verdiği kararları kendilerine,

2. İşlemin sonuçlarını kovuşturanlara,

3. Bu kanun hükümlerine göre Adalet Bakanının isteği üzerine verilen kararları Adalet Bakanlığına,

Tebliğ eder.

Ancak, birinci bentte yazılı olanlara, savunmaları alınmış olmadıkça, haklarındaki şikâyet ve ihbar üzerine verilen kararlar tebliğ edilmez.

Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerde uyarmak amaciyle ilgililere tebligat yapmak yetkisi saklıdır.

Genel Kurula başvurma

MADDE 64. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölümlerinden verilen kararlardan ancak 50 nci madde mucibince itirazı kabil olanlar aleyhinde 66 ncü maddenin 1 ve 3 ncü bentlerinde yazılı ilgililerin, kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde Genel Kurula itiraz hakları vardır.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı yukarıki fıkra gereğince yapılan başvurma üzerine, itiraz edilen karara katılmış olmıyan üyelerden birini raportör seçer ve itirazı Genel Kurul gündemine alır.

Genel Kurulun itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdiği kararları kesindir; hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi Genel Kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler, Genel Kurula bildirilmeden Başkan tarafından reddolunur.

İşe bakmaktan yasaklılık, çekinme ve ret

MADDE 65. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve Başkan Yardımcısı ile bölüm başkan-

Adalet Ko.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

Kararların tebliği

MADDE 63. — Yüksek Hâkimler Kurulu:

1. Hâkim ve hâkim yardımcılarının özlük işleri hakkında verdiği kararları kendilerine,

2. Müracaatların sonuçlarının ilgilisine,

3. Bu kanun hükümlerine göre Adalet Bakanının isteği üzerine verilen kararları Adalet Bakanlığına,

Tebliğ eder.

Ancak, birinci bentte yazılı olanlara, savunmaları alınmış olmadıkça, haklarındaki şikâyet ve ihbar üzerine verilen kararlar tebliğ edilmez.

Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerde uyarmak amaciyle ilgililere tebligat yapmak yetkisi saklıdır.

Genel Kurula başvurma

MADDE 64. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölümlerinden verilen kararlardan ancak 50 nci madde mucibince itirazı kabil olanlar aleyhinde 63 ncü maddenin 1 ve 3 ncü bentlerinde yazılı ilgililerin, kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde Genel Kurula itiraz hakları vardır.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı yukarıki fıkra gereğince yapılan başvurma üzerine. itiraz edilen karara katılmış olmıyan üyelerden birini raportör seçer ve itirazı Genel Kurul gündemine alır.

Genel Kurulun itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdiği kararları kesindir; hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi Genel Kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler, Genel Kurula bildirilmeden Başkan tarafından reddolunur.

Şu kadar ki, bölümlerden ve Genel Kuruldan verilen kesin kararlar aleyhine Danıştaya başvurma yetkisi saklıdır.

İşe bakmaktan yasaklılık, çekinme ve ret

MADDE 65. — Tasarının 65 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

Kararların tebliği

MADDE 63. — Adalet Komisyonunun 63 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurula başvurma

MADDE 64. — Adalet Komisyonunun 64 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşe bakmaktan yasaklılık, çekinme ve ret

MADDE 65. — Tasarının 65 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

ları, asıl ve yedek üyeleri, raportörleri ve soruşturma için görevlendirilen üst dereceli hâkim, aşağıdaki hallerde karara katılmaktan, inceleme ve soruşturma yapmaktan ve her hangi bir şekilde işe bakmaktan yasaklıdırlar :

1. İş kendisi ile ilgili ise,

2. İlgilinin, evlilik bağı kalmasa bile karı veya kocası, nesepten veya sebepten usul veya füruu veya onunla evlât edinme bağı veyahut ilgili ile aralarında üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) nesepten veya kendisiyle hısımlık meydana getiren evlilik sona ermiş olsa dahi ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) sebepten cıvar hısımlılığı olursa,

3. İlgilinin vekilliğini, vâsiliğini veya kayyımlığını yapmış veya aynı işte tanık olarak dinlenmiş, bilirkişilik, hâkimlik veya Cumhuriyet savcılığı yapmış veyahut daha önce işin incelenmesi veya soruşturması ile görevlendirilmiş ise,

4. İlgili ile aralarında, bakılan işe esas olan olaydan önce açılmış bir dâva varsa.

Birinci fıkrada yazılı kimseler, ilgili ile aralarındaki bir düşmanlık ve genel olarak tarafsızlıklarından şüpheyi gerektiren önemli bir sebep bulunması halinde, işi görmekten kendiliklerinden çekilebilecekleri gibi, ilgili tarafından da reddolunabilirler. Reddin inceleme başlamadan veya ret sebebi daha sonra meydana gelmiş ise öğrenilmesinden başlıyarak on beş gün içinde ve her halde karar verilmeden önce yapılması lâzımdır. Ret isteği, reddi istenilen Başkan, üye veya raportörün bağlı olduğu bölüm veya Genel Kurul, bunların dışında kalan hallerde ilgili bölüm tarafından, kendisi katılmaksızın karara bağlanır.

Ret isteği üzerine bölümlerin verdiği kararlara esasla birlikte 64 ncü madde gereğince itiraz olunabilir.

Atama kararlarının tasdiki

MADDE 66. — Yüksek Hâkimler Kurulunun, hâkim yardımcıları ile hâkimlere kadro tahsisine ve bunların nakil ve tâyinlerine ve Yargıtay üyelerinin seçimine ait kararları Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ile Cumhurbaşkanının tasdikine sunulur.

Adalet Ko.

Atama kararlarının tasdiki

MADDE 66. — Tasarının 66 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Atama kararlarının tasdiki

MADDE 66. — Tasarının 66 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
Yargıtay Başkanlarının seçimine ait kararlar da aynı hükme tâbidir. Adalet Bakanlığına verildiği tarihten başlıyarak en geç iki ay içinde onandığı bildirilmiyen kararlar onanmış sayılır.	
Giderler MADDE 67. — Yüksek Hâkimler Kurulu ve Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun giderleri Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.	*Giderler* MADDE 67. — Tasarının 67 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yayınlanması gereken kararlar MADDE 68. — Yüksek Hâkimler Kurulunun kural niteliğini taşıyan kararları ve Genel Kurulun yayınlanmasında fayda gördüğü diğer kararlarla düzenliyeceği yönetmelikler Resmî Gazetede yayınlanır.	*Yayınlanması gereken kararlar* MADDE 68. — Yüksek Hâkimler Kurulunun kural niteliğini taşıyan kararları ve plânları Genel Kurulun yayınlanmasında fayda gördüğü diğer kararlarla düzenliyeceği yönetmelikler Resmî Gazetede yayınlanır.
DÖRDÜNCÜ KISIM **İntikal hükümleri** **BİRİNCİ BÖLÜM** **Savcıların özlük işleri**	**DÖRDÜNCÜ KISIM** **İntikal hükümleri** **BİRİNCİ BÖLÜM** **Savcıların özlük işleri**
Yüksek Savcılar Kurulu MADDE 69. — Yüksek Savcılar Genel Kurulu, Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında iki Cumhuriyet İkinci Başsavcısı ve altı Yargıtay Cumhuriyet Savcısı, Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Hukuk, Zat ve Ceza İşleri Genel müdürlerinden teşekkül eder. Kurulun gerektiğinde Başsavcılığa ve Bakanlığa mensup üye noksanını tamamlamak üzere Yargıtay Cumhuriyet Savcılarından dört de yedek üyesi bulunur. Cumhuriyet Başsavcılığına mensup üyeler iki yıl süre ile ve adçekme suretiyle Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ve Yargıtay Cumhuriyet Savcıları arasından seçilir. İzinli veya hasta olmak gibi sebeplerle Genel Kurul toplantılarında bulunamıyan Cumhuriyet Başsavcısının yerine en kıdemli Cumhuriyet ikinci Başsavcısı Kurula Başkanlık eder. Cumhuriyet Başsavcısı, Yüksek Savcılar Ku-	*Yüksek Savcılar Kurulu* MADDE 69. — Savcılar Kurulu, Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında iki Cumhuriyet İkinci Başsavcısı ve altı Yargıtay Cumhuriyet Savcısı, Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Hukuk, Ceza ve Zatişleri Genel müdürlerinden teşekkül eder. Kurulun gerektiğinde Başsavcılığa ve Bakanlığa mensup üye noksanını tamamlamak üzere Yargıtay Cumhuriyet Savcılarından dört de yedek üyesi bulunur. Bu Kurula Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcıları iki yıl süre ile ve ad çekme suretiyle seçilir. İzinli veya hasta olmak gibi sebeplerle Genel Kurul toplantılarında bulunamıyan Cumhuriyet Başsavcısının yerine en kıdemli Cumhuriyet İkinci Başsavcısı Kurula Başkanlık eder. Cumhuriyet Başsavcısı, Yüksek Savcılar Kurulu Genel Kurul ve bölümlerinin işlerinde Cumhuriyet Başsavcısı yardımcılarından tensibedeceklerini çalıştırır.

Giderler

MADDE 67. — Tasarının 67 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yayınlanması gereken kararlar

MADDE 68. — Adalet Komisyonunun 68 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İntikal hükümleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Savcıların özlük işleri

Yüksek Savcılar Kurulu

MADDE 69. — Savcılar Kurulu, Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında iki Cumhuriyet İkinci Başsavcısı ve altı Yargıtay Cumhuriyet savcısı. Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Ceza ve Tevkifevleri, Ceza ve Zatişleri Genel müdürlerinden teşekkül eder. Kurulun gerektiğinde Başsavcılığa ve bakanlığa mensup üye noksanını tamamlamak üzere Yargıtay Cumhuriyet savcılarından dört de yedek üyesi bulunur.

Bu kurula Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcıları iki yıl süre ile ve ad çekme suretiyle seçilir.

İzinli veya hasta olmak gibi sebeplerle Genel Kurul toplantılarında bulunmıyan Cumhuriyet Başsavcısının yerine en kıdemli Cumhuriyet İkinci Başsavcısı Kurula Başkanlık eder.

Cumhuriyet Başsavcısı, Yüksek Savcılar Kurulu Genel Kurul ve bölümlerinin işlerinde Cumhuriyet Başsavcısı yardımcılarından tensibedeceklerini çalıştırır.

Hü.

rulu Genel Kurul ve bölümlerinin işlerinde Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarından tensibedeceklerini çalıştırır.

Bölümler

MADDE 70. — Yüksek Savcılar Genel Kurulu iki bölüme ayrılır.

Bölümlerin her biri Genel Kurula katılan bir Cumhuriyet İkinci Başsavcısının Başkanlığında iki Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ile Bakanlık adına katılacak iki üyeden teşekkül eder.

Bölüm Başkanının engeli halinde, kendisine o bölümdeki en yaşlı Yargıtay Cumhuriyet Savcısı vekillik eder.

Yüksek Savcılar Genel Kurulu üyesi olan Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarından kimlerin hangi bölüme katılacakları adçekme suretiyle belli edilir.

Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Zatişleri Genel Müdürü birinci bölüme, Hukuk ve Ceza İşleri Genel müdürleri de ikinci bölüme katılırlar.

Birinci bölümün görevleri

MADDE 71. — Birinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Savcılık meslekine kabul etmek,
2. Her türlü yükselme ve birinci sınıfa ayırma işlemlerini yapmak,
3. Kadro dağıtmak,
4. Savcılık meslekinde kalmanın caiz olmadığına karar vermek.

İkinci bölümün görevleri

MADDE 72. — İkinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Savcı yardımcıları ve savcılar hakkında disiplin cezası vermek,
2. Savcı yardımcıları ve savcılar hakkında gerektiğinde işten elçektirme kararı vermek.

Genel Kurulun görevleri

MADDE 73. — Yüksek Savcılar Genel Kurulunun görevleri şunlardır :

1. Bölümlerin kararlarına karşı yapılacak itirazları incelemek,

Adalet Ko.

Bölümler

MADDE 70. — Yüksek Savcılar Kurulu iki bölüme ayrılır.

Bölümlerin her biri Kurula katılan bir Cumhuriyet İkinci Başsavcısının Başkanlığında iki Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ile Bakanlık adına katılacak iki üyeden teşekkül eder.

Bölüm Başkanının engeli halinde, kendisine o bölümdeki en yaşlı Yargıtay Cumhuriyet Savcısı vekillik eder.

Yüksek Savcılar Kurulu üyesi olan Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının kimlerin hangi bölüme katılacakları ad çekme suretiyle belli edilir.

Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Zatişleri Genel Müdürü birinci bölüme, Hukuk ve Cezaişleri Genel Müdürleri de ikinci bölüme katılırlar.

Birinci bölümün görevleri

MADDE 71. — Tasarının 71 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci bölümün görevleri

MADDE 72. — Tasarının 72 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kurulun görevleri

MADDE 73. — Tasarının 73 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bölümler

MADDE 70. — Yüksek Savcılar Kurulu iki bölüme ayrılır.

Bölümlerin her biri Kurula katılan bir Cumhuriyet İkinci Başsavcısının başkanlığında iki Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ile Bakanlık adına katılacak iki üyeden teşekkül eder.

Bölüm Başkanının engeli halinde, kendisine o bölümdeki en yaşlı Yargıtay Cumhuriyet savcısı vekillik eder.

Yüksek Savcılar Kurulu üyesi olan Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının kimlerin hangi bölüme katılacakları ad çekme suretiyle belli edilir.

Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile Zatişleri Genel Müdürü birinci bölüme, Ceza ve Tevkifevleri ve Ceza İşleri Genel müdürleri de ikinci bölüme katılırlar.

Birinci bölümün görevleri

MADDE 71. — Tasarının 71 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci bölümün görevleri

MADDE 72. — Tasarının 72 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kurulun görevleri

MADDE 73. — Tasarının 73 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
2. Açılan Yargıtay Cumhuriyet Savcılıkları için bu kanun hükümlerine göre aday göstermek,	
3. Adalet Bakanlığının isteği üzerine savcılık mesleki ile ilgili konularda mütalâa beyan etmek.	
Toplantı ve karar yeter sayıları	*Toplantı ve karar yeter sayıları*
MADDE 74. — Genel Kurul ve bölümler tamsayıları ile toplanırlar ve salt çoğunlukla karar verirler.	MADDE 74. — Genel Kurul ve bölümler tamsayıları ile toplanırlar ve salt çoğunlukla karar verirler.
Bölümlerin ve Genel Kurulun kararları Adalet Bakanlığınca ilgililere tebliğ olunur.	Bölümlerin ve Genel Kurulun kararları Adalet Bakanlığınca ilgililere tebliğ olunur.
Bölümlerin kararlarına karşı Bakanlık ve ilgililer tarafından tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde itiraz olunabilir.	Bölümlerin ihtar ve aylık kesme dışındaki kararlarına karşı Bakanlık ve ilgililer tarafından tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde itiraz olunabilir.
Genel Kurul kararları kesindir; hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi Genel Kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler Genel Kurula bildirilmeden Kurul Başkanı tarafından reddedilir. Kesinleşen kararlar Adalet Bakanlığınca yerine getirilir.	Genel Kurul kararları kesindir; hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi Genel Kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler Genel Kurula bildirilmeden Kurul Başkanı tarafından reddedilir. Kesinleşen kararlar Adalet Bakanlığınca yerine getirilir.
Uygulanacak hükümler	*Uygulanacak hükümler*
MADDE 75. — Yüksek Savcılar Genel Kurulu ile bölümlerin; savcı yardımcıları ve savcılar hakkındaki görevlerini ifada, bu kanunun hâkimlere dair olan mesleke kabulde takdir serbestliğine, bölüm kararlarına itiraza, duruşma icrasına, durumun takdirine, işe bakmaktan yasaklılık, çekilme ve redde ilişkin hükümleri de uygulanır.	MADDE 75. — Yüksek Savcılar Genel Kurulu ile bölümlerin; savcı yardımcıları ve savcılar hakkındaki görevlerini ifade, bu kanunun hâkimlere dair olan mesleke kabulü, bölüm kararlarına itiraza, duruşma icrasına, durumun takdirine, işe bakmaktan yasaklılık, çekilme ve redde ilişkin hükümleri de uygulanır.
Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı	*Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı*
MADDE 76. — Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının savcılık vakar ve şerefine, şahsi haysiyetlerine dokunan veya görev icaplarına uymıyan ihtiyari fiil ve hareketlerinden dolayı Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile her bölüm namına adçekmek yolu ile seçilecek birer Yargıtay Cumhuriyet Savcısından kurulacak Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı tarafından haklarında hâkimler Kanununun Yargıtay İkinci Başkanları ile üyelerine ilişkin disiplin hükümleri uygulanır.	MADDE 76. — Tasarının 76 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Toplantı ve karar yeter sayıları

MADDE 74. — Adalet Komisyonunun 74 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Uygulanacak hükümler

MADDE 75. — Adalet Komisyonunun 75 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı

MADDE 76. — Tasarının 76 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Savcılık meslekine atama

MADDE 77. — Cumhuriyet Savcı yardımcıları, Cumhuriyet Başsavcı yardımcıları ve Cumhuriyet savcıları, Bakanlık Müsteşarının Başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı ve Genel Müdürlerden müteşekkil Kurulun mütalaâsı alındıktan sonra, Adalet Bakanının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanırlar.

Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarının atanmasında Cumhuriyet Başsavcısının inhası göz önünde tutulur.

Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına ve Cumhuriyet İkinci Başsavcılığına atanma

MADDE 78. — Açılan Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına, birinci sınıfa ayrılmış Cumhuriyet savcıları ve bu meslekten sayılanlar arasından Yüksek Savcılar Genel Kurulunca; Cumhuriyet İkinci Başsavcılığına da, Yargıtay Cumhuriyet Savcıları arasından Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında toplanacak Cumhuriyet İkinci Başsavcılarından teşekkül eden Kurulca üye tamsayılarının salt çoğunluğu ve gizli oyla seçilecek üç adaydan biri Adalet Bakanının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanır.

Cumhuriyet Başsavcısının seçimi

MADDE 79. — Cumhuriyet Başsavcısı, Cumhuriyet ikinci başsavcıları arasından Yargıtay Büyük Genel Kurulunca üye tamsayısının salt-çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

Savcılık teminatı

MADDE 80. — Savcılık meslekinin her sınıf ve derecesinde bulunanlar, bu kanundaki hükümler dışında :

1. Kadronun daraltılması veya kaldırılması sebeplerine müstenit olsa bile maaş ve ödeneklerinden yoksun kılınamaz;

2. Bakanlık emrine alınamaz;

3. Yaş haddi veya mâlûliyet hali dışında kendileri istemedikçe emekliye sevk olunamaz.

Adalet Ko.

Savcılık meslekine atama

MADDE 77. — Cumhuriyet Savcı yardımcıları, Cumhuriyet Başsavcı yardımcıları ve Cumhuriyet savcıları, Bakanlık Müsteşarının Başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı ve Genel müdürlerden müteşekkil Kurulun mütalâası alındıktan sonra, Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarının atanmasında Cumhuriyet Başsavcısının inhası göz önünde tutulur.

Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına ve Cumhuriyet ikinci Başsavcılığına atanma

MADDE 78. — Açılan Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına, birinci sınıfa ayrılmış Cumhuriyet savcıları ve meslekten sayılanlar arasından Yüksek Savcılar Kurulunca; Cumhuriyet ikinci Başsavcılığına da, Yargıtay Cumhuriyet savcıları arasından, Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında toplanacak Cumhuriyet ikinci Başsavcılarından teşekkül eden kurulca üye tamsayılarının salt çoğunluğu ve gizli oyla seçilecek üç adaydan biri Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

Cumhuriyet Başsavcısının seçimi

MADDE 79. — Tasarının 79 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Savcılık teminatı

MADDE 80. — Tasarının 80 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Savcılık meslekine atama

MADDE 77. — Adalet Komisyonunun 77 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına ve Cumhuriyet İkinci Başsavcılığına atanma

MADDE 78. — Adalet Komisyonunun 78 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Başsavcısının seçimi

MADDE 79. — Tasarının 79 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Savcılık teminatı

MADDE 80. — Tasarının 80 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
Teklif yapılması	*Teklif yapılması*
MADDE 81. — Kadronun daraltılması veya kaldırılması sebebiyle görevsiz kalanlara, daraltma ve kaldırma zamanında açık bulunan, yahut ilk açılacak olan aylık ve derecesine eşit savcılık görevi teklif olunur. Savcı veya savcı yardımcısı, birinci ve ikinci teklifi reddedebilir. Üçüncü teklifi kabul etmiyenlerin aylığı ve meslekle ilgisi kesilir.	MADDE 81. — Tasarının 81 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Soruşturma	*Soruşturma*
MADDE 82. — Cumhuriyet ikinci başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçlarından ve sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal ve hareketlerinden dolayı haklarında soruşturma yapılması, Adalet Bakanının vereceği izin üzerine görevlendireceği üst Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılır.	MADDE 82. — Tasarının 82 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Soruşturmanın sonucu	*Soruşturmanın sonucu*
MADDE 83. — Soruşturma evrakı Bakanlık Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne tevdi olunur. İnceleme sonunda yazılacak mütalâa üzerine kovuşturma yapılmasına veya disiplin cezası tâyinine lüzum olup olmadığı Bakanlıkça takdir olunarak, evrak kanuni mercilere tevdi olunur veya muameleden kaldırılır.	MADDE 83. — Tasarının 83 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Kovuşturma	*Kovuşturma*
MADDE 84. — Cumhuriyet İkinci başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcıları hakkında Bakanlıkça kovuşturma yapılmasına lüzum görüldüğü takdirde, evrak Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet Başsavcısı beş gün içinde iddianamesini tanzim ederek, evrakı son soruşturmanın açılmasına veya yargılamanın men'ine karar verilmek üzere Yargıtay Ceza daireleri başkanlarından en kıdemlisine verir. İddianamenin bir örneği, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümleri dairesinde, hakkında kovuşturma yapılan kimseye tebliğ edilir. Bu tebliğ üzerine ilgili, kanunda yazılı süre içerisinde bâzı delillerin toplanmasını ister ve-	MADDE 84. — Tasarının 84 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklif yapılması

MADDE 81. — Tasarının 81 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Soruşturma

MADDE 82. — Tasarının 82 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Soruşturmanın sonucu

MADDE 83. — Tasarının 83 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kovuşturma

MADDE 84. — Tasarının 84 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
ya kabule değer bir talepte bulunursa nazara alınır ve gerekirse soruşturma Başkan tarafından derinleştirilir. Son soruşturma Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinde yapılır.	
İtiraz mercileri	*İtiraz mercileri*
MADDE 85. — Yukarıki maddede yazılı mercilerin tutuklama veya salıvermeye veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına dair olan kararlarına karşı Cumhuriyet Başsavcısı veya sanık tarafından genel hükümlere göre itiraz olunur. Bu itiraz, ilk soruşturmayı yapan Başkanın kararı aleyhinde ise Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinde; Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesinin kararı aleyhinde ise Yargıtay Genel Kurulunda incelenir.	MADDE 85. — Tasarının 85 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Şahsi suçlar	*Şahsi suçlar*
MADDE 86. — Cumhuriyet ikinci başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının şahsi suçlarından dolayı ilk ve son soruşturma 84 ncü maddede yazılı merciler tarafından genel hükümler dairesinde yapılır.	MADDE 86. — Tasarının 86 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Suçüstü halleri	*Suçüstü halleri*
MADDE 87. — Cumhuriyet ikinci başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık soruşturması ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır. Bu hallerde durum, yetkili merci tarafından hemen ve doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına bildirilir.	MADDE 87. — Tasarının 87 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
İşten el çektirme	*İşten el çektirme*
MADDE 88. — Cumhuriyet ikinci başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının görevlerinde devamlarının yargı erkinin nüfuz ve itibarına yahut haklarındaki soruşturmanın selâmetine halel vereceği anlaşılırsa, Yüksek Savcılar Haysiyet Divanı kararı ile işten el çektirilirler. İşten el çektirilenler hakkında Hâkimler Kanunu hükümleri gereğince işlem yapılır.	MADDE 88. — Tasarının 88 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İtiraz mercileri

MADDE 85. — Tasarının 85 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Şahsi suçlar

MADDE 86. — Tasarının 86 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Suçüstü halleri

MADDE 87. — Tasarının 87 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşten el çektirme

MADDE 88. — Tasarının 88 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Geçici yetki

MADDE 89. — Gerekli hallerde Cumhuriyet savcı yardımcıları ile Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarına ve Cumhuriyet savcılarına Adalet Bakanlığı geçici yetki verebilir.

Kendi yargı çevreleri dışında geçici olarak görevlendirilenler o yerde dört aydan fazla çalıştırılamazlar.

Ancak, görevi başında bulunmıyan Cumhuriyet Savcısı veya Cumhuriyet Savcı Yardımcısının uzun sürecek bir hastalığı bahis konusu ise, bu süre uzatılabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Özel hükümler

Adaylık

MADDE 90. — Kanun hükümleri dairesinde adaylığa kabul etmek, hâkimlik ve savcılık mesleklerinin yardımcılık sınıflarına atanmalarına kadar geçen süre içinde yetiştirmek, haklarında disiplin cezası uygulamak, adaylığa son vermek ve sair özlük işlerini yürütmek Adalet Bakanlığına aittir.

Yardımcılık sınıfına geçeceklerin istekleri, adaylık devresinde görülen istidatları ve teşkilâtın ihtiyacı göz önünde tutularak hâkimlik ve savcılık mesleklerinden hangisine alınacakları, Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar kurullarının ilgili bölümleri arasında birlikte kararlaştırılır.

Meslekler arasında eşitlik

MADDE 91. — Hâkimlik ve savcılık meslekleri ve bu mesleklerde geçirilen süreler, sınıf ve dereceler bakımından eşit sayılır.

Bir meslekten diğerine geçme

MADDE 92. — Bir kimsenin hâkimlik görevinden savcılık görevine geçmesi, kendi isteği ve Yüksek Hâkimler Kurulunun muvafakati üzerine Adalet Bakanının kabulüne; savcılık görevinden hâkimlik görevine geçmesi, yine kendi isteği ve Adalet Bakanının muvafaka-

Adalet Ko.

Geçici yetki

MADDE 89. — Tasarının 89 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Özel hükümler

Adaylık

MADDE 90. — Tasarının 90 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Meslekler arasında eşitlik

MADDE 91. — Tasarının 91 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bir meslekten diğerine geçme

MADDE 92. — Tasarının 92 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Geçici yetki

MADDE 89. — Tasarının 89 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Özel hükümler

Adaylık

MADDE 90. — Tasarının 90 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Meslekler arasında eşitlik

MADDE 91. — Tasarının 91 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bir meslekten diğerine geçme

MADDE 92. — Tasarının 92 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

ti üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunun kabulüne bağlıdır.

Şu kadar ki, önemli bir sakınca bulunmadıkça muvafakat ve kabulden imtina olunamaz.

Diğer mesleke atanma

MADDE 93. — Hâkimlik meslekinde bulunan bir kimsenin savcılık meslekinde veya savcılık meslekinde bulunan bir kimsenin hâkimlik meslekinde hizmet icaplarına göre daha ziyade muvaffak olacağı anlaşılırsa, bu kanun hükümlerine göre yetkili merciler tarafından diğer meslek içinde sınıf ve derecesine eşit bir göreve rızasına bakılmaksızın atanması yapılabilir.

Bakanlık hizmetlerine atanma

MADDE 94. — Hâkimlik veya savcılık mesleklerinde bulunanlar, hizmet icaplarına göre Adalet Bakanı tarafından Bakanlık hizmetlerine atanabilirler.

Şu kadar ki, bakanlık hizmetlerine atanmada ilgililerin muvafakati ve hâkimlik meslekinde olanlar hakkında ayrıca Yüksek Hâkimler Kurulunun kabulü şarttır.

92 nci maddenin ikinci fıkrası hükmü bu halde de uygulanır.

Hâkimlik ve savcılık mesleklerinden bakanlık hizmetlerine alınanların bu hizmetlerde geçirecekleri süreler savcılık meslekinde geçmiş sayılır.

Bakanlık hizmetlerinden hâkimlik veya savcılık mesleklerine geçme

MADDE 95. — Hâkimlik ve savcılık mesleklerinden bakanlık hizmetlerine alınanlar, Adalet Bakanının veya kendilerinin istekleri üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunca hâkimlik mesleki içinde veya Adalet Bakanı tarafından doğrudan doğruya savcılık meslekinde bir göreve, bakanlık hizmetlerinde iktisabettikleri haklar nazara alınmak suretiyle atanabilirler.

Adalet Ko.

Diğer mesleke atanma

MADDE 93. — Tasarının 93 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bakanlık hizmetlerine atanma

MADDE 94. — Tasarının 94 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bakanlık hizmetlerinden hâkimlik veya savcılık mesleklerine geçme

MADDE 95. — Tasarının 95 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Diğer mesleke atanma

MADDE 93. — Tasarının 93 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bakanlık hizmetlerine atanma

MADDE 94. — Tasarının 94 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bakanlık hizmetlerinden hâkimlik veya savcılık mesleklerine geçme

MADDE 95. — Tasarının 95 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Zorunluk halleri

MADDE 96. — Yangın, yer sarsıntısı, seylâp ve heyelân gibi âfetler neticesi zaruret hâsıl olursa, bir mahal mahkeme veya adalet dairesine ait dâva ve işleri diğer bir mahal mahkeme veya adalet dairesinde geçici olarak gördürmeye Adalet Bakanı yetkilidir.

Kazanılan haklar

MADDE 97. — Birinci sınıf hâkimlik veya savcılıktan gelen Bakanlık Müsteşarı; Yargıtay İkinci Başkanlığı veya Cumhuriyet Başsavcılığı için yapılacak seçime katılmak ve seçilmek hakkını haizdir.

Birinci sınıftan sayılan ve üçüncü dereceden maaş alan Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile genel müdürler 78 nci maddedeki usule bağlı kalmaksızın Cumhuriyet İkinci Başsavcılığına Adalet Bakanının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Değiştirilen hükümler

Savcılık meslekine ait cetvelin değiştirilmesi

MADDE 98. — Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine ilişkin (2) sayılı cetvel, bağlı (1) sayılı listede gösterildiği şekilde değiştirilmiştir.

Ödenek cetveline unvan eklenmesi

MADDE 99. — Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanunun 7168 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddesine bağlı cetvelin ikinci derecesine (Cumhuriyet İkinci Başsavcılığı) ve üçüncü derecesine (Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı) unvanları eklenmiştir.

Yargıtay Teşkilât Kanununun değiştirilmesi

MADDE 100. — Temyiz Mahkemesi Teşkilâtına dair 1221 sayılı Kanunun değişik 1, 2, 3 ve 4 ncü maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiş ve bu kanuna bir geçici madde eklenmiştir :

Adalet Ko.

Zorunluk halleri

MADDE 96. — Tasarının 96 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kazanılan haklar

MADDE 97. — Birinci sınıf hâkimlik veya savcılıktan gelen Bakanlık müsteşarı; Yargıtay İkinci Başkanlığı veya Cumhuriyet Başsavcılığı için yapılacak seçime katılmak ve seçilme hakkına haizdir.

Birinci sınıftan sayılan ve üçüncü dereceden maaş alan Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ile genel müdürler 78 nci maddedeki usule bağlı kalmaksızın Cumhuriyet İkinci Başsavcılığına Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Değiştirilen hükümler

Savcılık meslekine ait cetvelin değiştirilmesi

MADDE 98. — Tasarının 98 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ödenek cetveline unvan eklenmesi

MADDE 99. — Tasarının 99 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yargıtay Teşkilât Kanununun değiştirilmesi

MADDE 100. — Temyiz Mahkemesi Teşkilâtına dair 1221 sayılı Kanunun değişik 1, 2, 3 ve 4 ncü maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiş ve bu kanuna bir geçici madde eklenmiştir.

Zorunluk halleri

MADDE 96. — Tasarının 96 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kazanılan haklar

MADDE 97. — Adalet Komisyonunun 97 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Değiştirilen hükümler

Savcılık meslekine ait cetvelin değiştirilmesi

MADDE 98. — Tasarının 98 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ödenek cetveline unvan eklenmesi

MADDE 99. — Tasarının 99 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yargıtay Teşkilât Kanununun değiştirilmesi

MADDE 100. — Adalet Komisyonunun 100 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Madde 1. — Yargıtay 9 hukuk, 7 ceza, 1 ticaret ve 1 İcra ve İflâs Dairesinden kurulu olup, dairelerden her birinin görevi, bu kanun ve hukuk ve Ceza Yargılama Usulü kanunları ve İcra ve İflâs Kanunu ve özel kanunlarla belli edilmiştir.

Madde 2. — Yargıtay dairelerinden her biri, bir başkan ve dört üyeden terekkübeder. Her dairede bir yedek üye bulunur. Daire başkanlarının üstünde bir birinci başkan vardır. Bunlardan başka, bir Cumhuriyet Başsavcısı, ile yeteri kadar Cumhuriyet ikinci başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ve Cumhuriyet Başsavcı yardımcısı bulunur.

Başsavcılık teşkilâtı, Yargıtay Ceza daireleri sayısına göre bölümlere ayrılır. Bölümlerin her biri, bir Cumhuriyet ikinci başsavcısının başkanlığında dört Yargıtay Cumhuriyet Savcısından terekkübeder. Her bölümde bir yedek Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ve gerektiği kadar Cumhuriyet Başsavcı yardımcısı vardır.

Başsavcılık görevlerinin nasıl ifa edileceği Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında Cumhuriyet ikinci başsavcıları tarafından düzenlenecek bir yönetmelikte gösterilir.

Cumhuriyet ikinci başsavcılarının başkanlık edecekleri ve Yargıtay Cumhuriyet savcılarının görevlendirilecekleri bölümlerin tâyini ve tebdili Cumhuriyet Başsavcısının mütalâası alındıktan sonra Adalet Bakanı tarafından yapılır.

Madde 3. — Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde, hukuk dairelerinden,

Birincisi : Gayrimenkule ilişkin aynî haklara ait asliye mahkemelerinden verilip de İkinci, Beşinci, Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Hukuk ve İcra ve İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

İkincisi : Şahıs, aile ve miras hukukuna ait Sulh ve Asliye mahkemelerinden verilip de Altıncı ve Sekizinci Hukuk dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Üçüncüsü : Sulh mahkemelerinden verilip de İkinci, Beşinci, Altıncı, Sekizinci ve Dokuzuncu Hukuk ve Ticaret ve İcra ve İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Dördüncüsü : Asliye mahkemelerinden verilip de menkullere ilişkin aynî haklara ve Borç-

Adalet Ko.

Madde 1. — Yargıtay 9 Hukuk, 7 Ceza, 1 Ticaret ve 1 İcra İflâs dairesinden kurulu olup, dairelerden her birinin görevi, bu kanun ve Hukuk ve Ceza Yargılama Usulü kanunları ve İcra ve İflâs Kanunu ve özel kanunlarla belli edilmiştir.

Madde 2. — Yargıtay dairelerinin her biri, bir başkan ve dört üyeden terekkübeder. Her dairede yeteri kadar yedek üye bulunur. Daire başkanlarının üstünde bir Birinci Başkan vardır. Bunlardan başka, bir Cumhuriyet Başsavcısı ile yeteri kadar Cumhuriyet İkinci Başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ve Cumhuriyet Başsavcı Yardımcısı bulunur. Başsavcılık teşkilâtı, Yargıtay Ceza daireleri sayısına göre bölümlere ayrılır. Bölümlerin her biri, bir Cumhuriyet İkinci Başsavcısının başkanlığında dört Yargıtay Cumhuriyet Savcısından terekkübeder. Her bölümde gerektiği kadar yedek Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ve Cumhuriyet Başsavcısı vardır.

Başsavcılık görevlerinin nasıl ifa edileceği Cumhuriyet Başsavcısının Başkanlığında Cumhuriyet İkinci Başsavcıları tarafından düzenlenecek bir yönetmelikte gösterilir.

Bu yönetmelik ve aynı usule göre yönetmelikte yapılacak değişiklikler Resmî Gazetede yayınlanır.

Cumhuriyet İkinci Başsavcılarının Başkanlık ücretleri ve Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının görevlendirilecekleri bölümlerin tâyini ve tebdili Cumhuriyet Başsavcısının mütalâası alındıktan sonra Adalet Bakanı tarafından yapılır.

Madde 3. — Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde Hukuk dairelerinden

Birincisi : Gayrimenkule ilişkin aynî haklara ait Asliye mahkemelerinden verilip de İkinci, Beşinci, Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Hukuk ve İcra İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

İkincisi : Şahıs, aile ve miras hukukuna ait Sulh ve Asliye mahkemelerinden verilip de Altıncı ve Sekizinci Hukuk Dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Üçüncüsü : Sulh mahekemelerinden verilip de İkinci, Beşinci, Altıncı, Sekizinci ve Doku-

Hü.

lar Kanununa aidolup Dokuzuncu Hukuk, Ticaret ve İcra ve İflâs dairelerinin görevi dışında kalan hüküm ve kararlarla, dâvanın nakli, hâkim reddi, hukuk, ticaret ve icra işlerine ait yargı yeri belirtilmesi konularını ve asliye mahkemelerinden verilen ve diğer dairelerin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Beşincisi : 4784 sayılı Kanunun 17 nci maddesi hükmü saklı kalmak üzere, gayrimenkule ilişkin ayni haklara ait sulh mahkemelerinden verilip de Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Hukuk ve İcra ve İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları ve kamulaştırmadan doğan dâvalara ait sulh ve asliye mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

Altıncısı : Tesise ilişkin hüküm ve kararlarla sulh ve asliye mahkemelerinden verilip de kaynaklara, özel veya genel sulara, şuf'a, iştira ve vefa haklarına, paydaşlar veya mirasçılar arasında menkul ve gayrimenkul taksim ve şüyuun giderilmesi dâvalarına ve sulh ve asliye ve ticaret mahkemelerinden verilip de kira bağıtından doğan tahliye dâvalarına ve tahliye ile birlikte görülen kira karşılığı ve tazminat dâvalarına, nişan bozmadan doğan hediyelerin geri alınması ve tazminat dâvalarına, nüfus kütüğü ve yaş kayıtlarının düzeltilmesi, öz ve soyadının değiştirilmesi dâvalarına ilişkin hüküm ve kararları,

Yedincisi : 2613 sayılı Kadastro ve Tapu Takrir Kanununun 27 nci maddesinde yazılı uyuşmazlıklar hakkında sulh ve asliye mahkemeleriyle 5572 sayılı Kanuna dayanılarak görevlendirilen asliye hâkimleri tarafından verilen hüküm ve kararları ve 5602 sayılı Tapulama Kanunu ile kurulmuş olan gezici arazi kadastro mahkemeleri tarafından verilen hüküm ve kararları,

Sekizincisi : Zilyedliğe dayanılarak gayrimenkulün aynı hakkında açılan dâvalara ilişkin sulh ve asliye mahkemelerince verilen hüküm ve kararlarla, gayrimenkul tescili için açılan dâvalar sonunda sulh ve asliye mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

Dokuzuncusu : İş mahkemelerinden verilen hüküm ve kararlarla, İşçi Sigortaları Kurumunun kanuni halef olarak veya İşçi Sigortalarına

Adalet Ko.

zuncu Hukuk ve Ticaret ve İcra ve İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Dördüncüsü : Asliye mahkemelerinden verilip de menkullere ilişkin aynî haklara ve Borçlar Kanununa aidolup Dokuzuncu Hukuk, Ticaret ve İcra İflâs dairelerinin görevi dışında kalan hüküm ve kararlarla, dâvanın nakli, hâkim reddi, hukuk, ticaret ve icra işlerine ait yargı yeri belirtilmesi konularını ve Asliye mahkemelerinden verilen ve diğer dairelerin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Beşincisi : 4784 sayılı Kanunun 17 nci maddesi hükmü saklı kalmak üzere, gayrimenkule ilişkin aynî haklara ait sulh mahkemelerinden verilip de Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Hukuk ve İcra ve İflâs dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları ve kamulaştırmadan doğan dâvalara ait Sulh ve Asliye mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

Altıncısı : Tesise ilişkin hüküm ve kararlarla sulh ve asliye mahkemelerinden verilip de kaynaklara özel veya genel sulara, şuf'a, iştira ve refah haklarına, paydaşlar veya mirasçılar arasında menkul veya gayrimenkul taksim ve şüyuun giderilmesi dâvalarına ve sulh ve asliye ve ticaret mahkemelerinden verilip de kira bağıtından doğan tahliye dâvalarına tahliye ile birlikte görülen kira karşılığı ve tazminat dâvalarına, nişan bozmadan doğan hediyelerin geri alınması ve tazminat dâvalarına, nüfus kütüğü ve yaş kayıtlarının düzeltilmesi, öz ve soyadının değiştirilmesi hüküm ve kararları,

Yedincisi : 2613 sayılı Kadastro ve Tapu Tahrir Kanununun 27 nci maddesinde yazılı uyuşmazlık hakkında Sulh ve Asliye Mahkemeleriyle 5572 sayılı Kanuna dayanılarak görevlendirilen asliye hâkimleri tarafından verilen hüküm ve kararları ve 5602 sayılı Tapulama Kanunu ile kurulmuş olan gezici arazi kadastro mahkemeleri tarafından verilen hüküm ve kararları,

Sekizincisi : Zilyedliğe dayanılarak gayrimenkulün aynî hakkında açılan dâvalara ilişkin sulh ve asliye mahkemelerince verilen hüküm ve kararlarla, gayrimenkul tescili için açılan dâvaların sonunda sulh ve asliye mahkemelerince verilen hüküm ve kararları,

Hü.

ilişkin hükümlere dayanarak veya bu hükümlerle ilgili olarak açacağı bütün dâvalarla, adı geçen Kuruma karşı sigortalıların veya üçüncü kişilerin İşçi Sigortaları hükümleri ile ilgili olarak açacağı bütün dâvalara ilişkin asliye ve sulh mahkemelerince verilecek hüküm ve kararları, iş mahkemelerinin görevi dışında kalan iş akitleriyle hizmet akitlerinden doğan veya bu akitlerle ilgili bulunan dâvalara ait asliye ve sulh mahkemelerince verilecek hüküm ve kararları,

Ticaret Dairesi : Türk Ticaret Kanununun 4 ncü maddesinde sayılan ticari dâvalar hakkında sulh ve asliye mahkemelerince verilen hüküm ve kararları ve ticari nitelikte olmasa dâhi istisna akdinden doğan bütün dâvalar hakkında asliye mahkemelerinden verilmiş olan hüküm ve kararları,

İcra ve İflâs Dairesi : İcra hâkimlerince verilen bütün kararlarla, İcra ve İflâs Kanununun uygulanmasından doğan dâva, itiraz ve şikâyetler dolayısiyle Asliye, Sulh ve Ticaret Mahkemelerinden verilen kararları ve Âmme alacaklarının tahsili hakkındaki Kanun hükümlerince açılacak hacizli mala istihkak ve iptal dâvalarına ilişkin Asliye ve Sulh Mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

İnceler ve karara bağlar.

Yargıtay Hukuk, Ticaret ve İcra ve İflâs daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını Yargıtay Birinci Başkanının başkanlığı altında Hukuk daireleri ile Ticaret, İcra ve İflâs daireleri başkanlarından teşekkül eden Kurul çözer; verilen kararlar kesindir.

Oylarda eşitlik olursa, Birinci Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Madde 4. — Ceza dairelerinden,

Birincisi : Ceza Kanununda ölüm, ağır hapis, müebbet sürgün ve beş yıldan fazla hapis ve kamu hizmetlerinden müebbet olarak yasaklılık cezalarını gerektiren ve diğer dairelerin görevlerine girmiyen cürümlere ait hüküm ve kararları,

İkincisi : Sulh mahkemelerinden Ceza Kanununa göre verilen ve diğer dairelerin görevlerine girmiyen suçlara ait hüküm ve kararları,

Adalet Ko.

Dokuzuncusu : İş mahkemelerinden verilen hüküm ve kararlarla, İşçi Sigortaları Kurumunun kanuni halef olarak veya İşçi Sigortalarına ilişkin hükümlere dayanarak veya bu hükümlerle ilgili olarak açacağı bütün dâvalarla, adı geçen Kuruma karşı sigortalıların veya üçüncü kişilerin İşçi Sigortaları hükümleri ile ilgili olarak açacağı bütün dâvaları ilişkin asliye ve sulh mahkemelerince verilecek hüküm ve kararları, iş mahkemelerinin görevi dışında kalan iş akitleriyle hizmet akitlerinden doğan veya bu akitlerle ilgili bulunan dâvalara ait Asliye ve sulh mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

Ticaret Dairesi : Türk Ticaret Kanununun 4 ncü maddesinde sayılan ticari dâvalar hakkında sulh ve asliye mahkemelerince verilen hüküm ve kararları ve ticari nitelikte olmasa dahi istisna akdinden doğan bütün dâvalar hakkında asliye mahkemelerinden verilmiş olan hüküm ve kararları,

İcra İflâs Dairesi : İcra hâkimlerince verilen bütün kararlarla, İcra İflâs Kanununun uygulanmasından doğan dâva, itiraz ve şikâyetler dolayısiyle asliye, sulh ve ticaret mahkemelerinden verilen kararları ve âmme alacaklarının tahsili hakkındaki kanun hükümlerince açılacak hacizli mala istihkak ve iptal dâvalarına ilişkin asliye ve sulh mahkemelerinden verilen hüküm ve kararları,

İnceler ve karara bağlar.

Yargıtay Hukuk, Ticaret ve İcra İflâs Daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını Yargıtay Birinci Başkanının Başkanlığı altında Hukuk Daireleri ile Ticaret, İcra ve İflâs Daireleri Başkanlarından teşekkül eden kurul çözer; verilen kararlar kesindir.

Oylarda eşitlik olursa, Birinci Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Madde 4. — Ceza Dairelerinden, Birincisi : Ceza Kanununda ölüm, ağır hapis, müebbet sürgün ve beş yıldan fazla hapis ve kamu hizmetlerinden müebbet olarak yasaklılık cezalarını gerektiren ve diğer dairelerin görevlerine girmiyen cürümlere ait hüküm ve kararları,

İkincisi : Sulh mahkemelerinden Ceza Kanununa göre verilen ve diğer dairelerin görev-

Hü.

Üçüncüsü : Orman Kanunu gereğince açılmış ceza dâvaları sonunda verilen hüküm ve kararları ve cezada dâva nakli ve Ceza Kanununun mevkii meriyete vaz'ına mütaallik Kanunun 36 ncı maddesinde yazılı ve Yargıtaya verilmiş yargı yeri belirtme konularını,

Dördüncüsü : Ceza Kanununun 455 nci maddesinde yazılı cürümlerden dolayı Asliye ve Ağır Ceza mahkemelerince verilen hüküm ve kararlarla, diğer ceza dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,

Beşincisi : Ceza Kanununun üçüncü babının birinci, ikinci ve üçüncü fasıllarında, 403 ilâ 410 ncu maddelerinde ve sekizinci babında yazılı suçlara ilişkin hüküm ve kararları,

Altıncısı : Ceza Kanununun altıncı babının 3 ve 4 ncü fasıllarında ve 10 ncu babı ile 5917 sayılı Kanunda yazılı suçlara ait hüküm ve kararları,

Yedincisi : Memurların kaçakçılık hükümlerine göre cezalandırılan veya cezası artırılan suçlarına ilişkin hüküm ve kararlarla, özel kanunlarda yazılı olup da Üçüncü ve Altıncı Ceza dairelerinin görevi dışında kalan suçlara ilişkin hüküm ve kararları,

İnceler ve karara bağlar.

Yargılanmaları Yargıtaya aidolan hâkim ve memurların dâvaları, eylemin niteliğine göre benzeri eylemlere ilişkin hüküm ve kararların inceleme yeri olan daireye ve bu dairelerden çıkacak kararların Temyiz yolu ile incelenmesi, Ceza Genel Kuruluna aittir; şu kadar ki, asıl dâvayı gören daire kurulu, Genel Kurula katılamaz.

Ceza Genel Kurulunda toplanma yeter sayısı sağlanamazsa, hukuk bölümünden üye alınabilir.

Hüküm veren daire, Genel Kurulun kararına karşı ısrar edebilir; ancak, ısrar üzerine Genel Kurulca verilecek ikinci karara uymak zorundadır.

Yargıtay Ceza daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını, Birinci Başkanın Başkanlığı altında Ceza daireleri başkanlarından meydana gelen Kurul çözer. Verilen kararlar kesindir.

Oylarda eşitlik olursa, Birinci Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Adalet Ko.

lerine girmiyen suçlara ait hüküm ve kararları,

Üçüncüsü : Orman Kanunu gereğince açılmış ceza dâvaları sonunda verilen hüküm ve kararları ve cezada dâva nakli ve Ceza Kanununun mevkii meriyete vaz'ına mütaallik Kanunun 36 ncı maddesinde yazılı ve Yargıtaya verilmiş yargı yeri belirtme konularını,

Dördüncüsü : Ceza Kanununun 455 nci maddesinde yazılı cürümlerden dolayı asliye ve ağır ceza mahkemelerince verilen hüküm ve kararlarla diğer ceza dairelerinin görevleri dışında kalan hüküm ve kararları,
kararları,

Beşincisi : Ceza Kanununun üçüncü babının birinci, ikinci ve üçüncü fasıllarında, 403 ilâ 410 ncu maddelerinde ve 8 nci babında yazılı suçlara ilişkin hüküm ve kararları,

Altıncısı : Ceza Kanununun 6 ncı babının 3 ve 4 ncü fasıllarında ve 10 ncu babı ile 5917 sayılı Kanunda yazılı suçlara ait hüküm ve kararları,

Yedincisi : Memurların kaçakçılık hükümlerine göre cezalandırılan veya cezası artırılan suçlarına ilişkin hüküm ve kararlar, özel kanunlarda yazılı olup da Üçüncü ve Altıncı Ceza Dairelerinin, görevi dışında kalan suçlara ilişkin hüküm ve kararları,

İnceler ve karara bağlar.

Yargılanmaları Yargıtaya ait olan hâkim ve memurların dâvaları, eylemin niteliğine göre benzeri eylemlere ilişkin hüküm ve kararların inceleme yeri olan Daireye ve bu Dairelerden çıkacak kararların Temyiz yolu ile incelenmesi, Ceza Genel Kuruluna aittir. Şu kadar ki, asıl dâvayı gören Daire Kurulu Genel Kurula katılamaz.

Ceza Genel Kurulunda toplama yeter sayısı sağlanamazsa, hukuk bölümünden üye alınabilir.

Hüküm veren daire, Genel Kurulun kararına karşı ısrar edebilir; ancak, ısrar üzerine Genel Kurulca verilecek ikinci karara uymak zorundadır.

Yargıtay Ceza Daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını, Birinci Başkanın Başkan-

Hü.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunla kurulan yeni dairelerin görevine giren işlerden yeni dairelerin gerçekten çalışmaya başlaması gününe kadar eski dairelere gelmiş olanlar, o dairelerce incelenip karara bağlanacağı gibi, bu işlere ait tavzih ve karar düzeltme istekleri de yine eski dairelerce incelenip karara bağlanır.

Yeni kadrolar

MADDE 101. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı bölümünden, ilişik (2) sayılı cetvelde derece, unvan ve sayıları yazılı kadrolar çıkarılmış ve yerine bağlı (3) sayılı cetvelde unvan, derece ve sayıları yazılı kadrolar eklenmiştir.

Noterlik Kanununun 60 ncı maddesinin değiştirilmesi

MADDE 102. — 3456 sayılı Noterlik Kanununun 4166 sayılı Kanunla değişen 60 ncı maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 60. — 59 ncu maddede yazılı disiplin cezaları Adalet Bakanı tarafından verilir. Bunlardan ihtar cezası kesindir. Diğer disiplin cezalarına tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Yargıtay Hukuk Daireleri başkanlarından en kıdemlisinin başkanlığında Yargıtay üyeleri arasından iki ve Yargıtay Cumhuriyet savcıları arasından bir olmak üzere adçekme yolu ile seçilecek üç üye ve en kıdemli Ankara Noterinin katılmasiyle teşekkül edecek Noterler Disiplin İtiraz Kuruluna itiraz olunabilir. Bu Kurul, itiraz edilen kararı aynen veya verilen disiplin cezasını değiştirerek onaylıyabileceği gibi belli yönlerden soruşturmanın ikmali veya genişletilmesi için evrakı Adalet Bakanlığına iade edebilir.

Noterler Disiplin İtiraz Kurulunun verceği kararlar kesindir.

Adalet Ko.

lığı altında Ceza Daireleri Başkanlarından meylana gelen kurul çözer. Verilen kararlar kesindir.

Oylarda eşitlik olursa, Birinci Başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunla kurulan yeni dairelerin görevine giren işlerden yeni dairelerin gerçekten çalışmaya başlaması gününe kadar eski dairelere gelmiş olanlar o dairelerce incelenip karara bağlanacağı gibi, bu işlere ait tavzih ve karar düzeltme istekleri de yine eski dairelerce incelenip karara bağlanır.

Yeni kadrolar

MADDE 101. — Tasarının 101 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Noterlik Kanununun 60 ncı maddesinin değiştirilmesi

MADDE 102. — Tasarının 102 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yeni kadrolar

MADDE 101. — Tasarının 101 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Noterlik Kanununun 60 ncı maddesinin değiştirilmesi

MADDE 102. — Tasarının 102 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun göreve başlaması

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yayınlandığı tarihten itibaren bir hafta içinde Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu görevine başlar.

Üyelerin yenilenmesi

GEÇİCİ MADDE 2. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerinin yenilenmesi hakkındaki 6 ncı maddenin üçüncü fıkrası hükmünün uygulanmasını sağlamak amaciyle, Yüksek Hâkimler Kurulunun ilk toplantısından itibaren iki yılın bitmesinden beş ay önce, üçü Yargıtay Genel Kurulunca, üçü birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerce ve üçü de Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosu tarafından seçilmiş asıl üyelerden olmak üzere dokuz asıl üye ve biri Yargıtay, biri birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerle Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu tarafından seçilmiş yedek üyelerden olmak üzere iki yedek üye için adçekmeye başvurulur.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı hakkında adçekme işlemi uygulanmaz. Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, adları çekilenleri, 23 ncü madde gereğince işlem yapılmak üzere Yüksek Hâkimler Seçim Kurulu Başkanlığına bildirir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun ilk toplantısından itibaren iki yılın bittiği tarihte adları çekilenlerin görev süreleri sona erer.

Devir ve teslim işlerinin geçici olarak yürütülmesi

GEÇİCİ MADDE 3. — Adalet Bakanlığı tarafından Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerle ilgili olarak, defter ve siciller ilk toplantısından itibaren en geç iki ay içinde Yüksek Hâkimler Kuruluna devir ve teslim edilir.

Bu süre içinde işlerin nasıl yürütüleceği, Yüksek Hâkimler Kurulu ile Adalet Bakanlığı arasında kararlaştırılır.

Adalet Ko.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun göreve başlaması

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üyelerin yenilenmesi

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devir ve teslim ve işlerin geçici olarak yürütülmesi

GEÇİCİ MADDE 3. — Adalet Bakanlığı tarafından Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerle ilgili olarak, defter ve siciller ilk toplantısından itibaren en geç iki ay içinde Yüksek Hâkimler Kuruluna devir ve teslim edilir.

Bu süre içinde işlerin nasıl yürütüleceği, Yüksek Hâkimler Kurulu ile Adalet Bakanlığı arasında kararlaştırılır.

Yüksek Hâkimler Kurulu fiilen görevine başlayıncaya kadar hâkimlerin özlük işleri Adalet Bakanlığınca yürütülür.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Yüksek Hâkimler Seçim Kurulunun göreve başlaması

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üyelerin yenilenmesi

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devir ve teslim ve işlerin geçici olarak yürütülmesi

GEÇİCİ MADDE 3. — Adalet Komisyonunun geçici 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Eü.

Ödenek ve yetki

GEÇİCİ MADDE 4. — 1962 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Maliye Bakanlığı bölümünde açılan ( ) nci (Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun gerektirdiği masraflar) bölümüne üç milyon lira olağanüstü ödenek konmuştur.

Bu ödeneği, Adalet Bakanının teklifi üzerine aynı cetvelde (Yüksek Hâkimler Kurulu masrafları) başlığı altında yeniden açılacak kısım ve tertiplere aktarmaya Maliye Bakanı mezundur.

Hizmetli kadroları

GEÇİCİ MADDE 5. — 1962 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelin Adalet Bakanlığı Yargıtay başlıklı bölümünden ilişik (4) sayılı cetvelde gösterilen kadro çıkarılmış ve yerine ilişik (5) sayılı cetvelde yazılı kadrolar 1962 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelin Adalet Bakanlığı bölümüne (Yüksek Hâkimler Kurulu) başlığı altında eklenmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına atama

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yayınlandığı tarihten başlıyarak en geç bir ay içinde 78 nci maddedeki usule bağlı olmaksızın Yargıtay Cumhuriyet savcılıklarına birinci sınıfa ayrılmış olanlar arasından Adalet Bakanının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atama yapılır.

97 nci madde hükmü mahfuzdur.

Geçici yetkinin devamı

GEÇİCİ MADDE 7. — 367 sayılı Kanun hükümlerine göre bakanlık merkez dairelerinde çalışmak üzere yetkili kılınmış olan hâkimlerin bu yetkileri, Bakanlık Merkez Teşkilâtı Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, Yargıtay dairelerinde ve Başsavcılıkta yetki ile çalışmakta olan hâkim ve hâkim yardımcılarının yetkileri de yeni Hâkimler Kanununun yürürlüğe girmesine kadar devam eder.

Adalet Ko.

Ödenek ve yetki

GEÇİCİ MADDE 4. — Tasarının geçici 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hizmetli kadroları

GEÇİCİ MADDE 5. — Tasarının geçici 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına atama

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yayınlandığı tarihten başlıyarak en geç bir ay içinde 78 nci maddedeki usule bağlı olmaksızın Yargıtay Cumhuriyet Savcılıklarına birinci sınıfa ayrılmış olanlar arasından Adalet Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

97 nci madde hükmü mahfuzdur.

Geçici yetkinin devamı

GEÇİCİ MADDE 7. — Tasarının geçici 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına atama

GEÇİCİ MADDE 4. — Adalet Komisyonunun geçici 6 ncı maddesi geçici 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Geçici yetkinin devamı

GEÇİCİ MADDE 5. — Tasarının geçici 7 nci maddesi, geçici 5 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Adalet Ko.
Teminat	*Teminat*
GEÇİCİ MADDE 8. — Adalet Bakanlığı Merkez Teşkilât Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, bu kanunun 80 nci maddesi hükümleri bakanlık hizmetlerinde çalışanlar hakkında da uygulanır.	GEÇİCİ MADDE 8. — Tasarının geçici 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Kesinleşmemiş işlere ait evrakın devri	*Kesinleşmemiş işlere ait evrakın devri*
GEÇİCİ MADDE 9. — Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulunun görevlerine başladıkları tarihte Hâkimler Kanunu hükümlerine göre Ayırma Meclisleri ile İnzibat ve İtiraz Kurullarının görevlerine giren ve henüz karara bağlanmamış veya bağlanmış olup da kesinleşmemiş bulunan işler, bu kanun hükümleri dairesinde yetkili kurullar tarafından incelenerek karara bağlanır.	GEÇİCİ MADDE 9. — Tasarının geçici 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Kazanılmış haklar	*Kazanılmış haklar*
GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanunun yayımı tarihinde, hâkimlik veya savcılık sınıflarından sayılan görevlerden bakanlık hizmetlerine alınmış olanların Hâkimler Kanununa göre iktisabetmiş oldukları haklar saklıdır.	GEÇİCİ MADDE 10. — Tasarının geçici 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Kaldırılan hükümler	*Kaldırılan hükümler*
MADDE 103. — Hâkimler Kanununun ve diğer kanunların bu kanuna uymıyan hükümleri kaldırılmıştır.	MADDE 103. — Tasarının 103 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yürürlük tarihi	*Yürürlük tarihi*
MADDE 104. — a) Bu kanunun ikinci kısmının birinci bölümündeki maddelerle 67, 77, 80, 81, 89 - 91 ve 96 - 101 ve geçici 1, 4 - 8 ve 10 ncu maddeleri yayımlandığı tarihte, b) 24 - 28 nci maddeleri ve 32 nci maddenin üçüncü ve sekizinci bentleri, 34 - 36 ncı maddeleri, üçüncü kısmın ikinci bölümünde yer alan hükümleri ve 68 ve 102 nci maddeleri ile dördüncü kısmın birinci bölümünün 77, 80, 81 ve 89 ncu maddeleri ayrık olmak üzere diğer hükümleri ve geçici üçüncü maddesi yayımlanmasından üç ay sonra,	MADDE 104. — Bu kanunun ikinci kısmının birinci bölümündeki maddelerle 67, 77, 80, 81, 89, 91, 96 - 101 ve geçici 1, 4 - 8 ve 10 ncu maddeleri yayınlandığı tarihte, Diğer hükümleri Yüksek Hâkimler Kurulunun fiilen göreve başladığı tarihte yürürlüğe girer.

Teminat

GEÇİCİ MADDE 6. — Tasarının geçici 8 nci maddesi, geçici 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kesinleşmemiş işlere ait evrakın devri

GEÇİCİ MADDE 7. — Tasarının geçici 9 ncu maddesi, geçici 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kazanılmış haklar

GEÇİCİ MADDE 8. — Tasarının geçici 10 ncu maddesi, geçici 8 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kaldırılan hükümler

MADDE 103. — Tasarının 103 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük tarihi

MADDE 104. — Bu kanunun ikinci kısmının birinci bölümündeki maddelerle 67, 77, 80, 81, 89, 91, 96, 101 ve geçici 1, 3 ncü maddenin son fıkrası 6 ve 8 nci maddeleri yayınlandığı tarihte,

Diğer hükümleri Yüksek Hâkimler Kurulunun fiilen göreve başladığı tarihte yürürlüğe girer.

Hü.	Adalet Ko.
c) Diğer hükümleri de yayımı tarihinden beş ay sonra yürürlüğe girer.	
Kanunu yürütecek makam	*Kanunu yürütecek makam*
MADDE 105. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	MADDE 105. — Tasarının 105 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
	Tasarının 1 - 5 sayılı cetvelleri aynen kabul edilmiştir.

6 . 3 . 1962

Başbakan	Başbakan Yardımcısı
İ. İnönü	*A. Eyidoğan*
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
T. Feyzioğlu	*A. Doğan*
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
N. Ökten	*N. Su*
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
S. Kurutluoğlu	*İ. Sancar*
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
A. Topaloğlu	*S. Sarper*
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
Ş. İnan	*H. İncesulu*
Bayındırlık Bakanı	Ticaret Bakanı
E. Paksüt	*İ. Gürsan*
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı	Gümrük ve Tekel Bakanı
S. Seren	*Ş. Buladoğlu*
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
C. Oral	*C. Akyar*
Çalışma Bakanı	Sanayi Bakanı
B. Ecevit	*F. Çelikbaş*
Basın-Yayın ve Turizm Bakanı	İmar ve İskân Bakanı
K. Evliyaoğlu	*M. Güven*

Kanunu yürütecek makam

MADDE 105. — Tasarının 105 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

[1] SAYILI CETVEL

Sınıf	Derece	Memuriyeti	Aylığı
Yardımcılık	10	Cumhuriyet Savcılığı Yardımcılığı	35
	9	» » »	40
Üçüncü Sınıf Savcılık	8	Cumhuriyet Savcılığı Yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı Yardımcılığı	50
	7	Cumhuriyet Savcılığı Yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı Yardımcılığı	60
	6	Cumhuriyet Savcılığı Yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı Yardımcılığı	70
İkinci Sınıf Savcılık	5	Cumhuriyet Savcılığı Yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı Yardımcılığı	80
	4	Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı Yardımcılığı	90-100
Birinci Sınıf Savcılık	3	Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı,	100
	2	Cumhuriyet İkinci Başsavcılığı,	125
	1	Cumhuriyet Başsavcılığı	150

[2] SAYILI CETVEL

(3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvelden çıkarılacak kadrolara ait cetvel)

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
	Adalet Bakanlığı		
	MERKEZ		
	Ceza İşleri Genel Müdürlüğü		
10	Mümeyyiz	2	500
11	»	3	450
12	Birinci Sınıf Tetkik Memuru	4	400
13	Kâtip	3	350
	Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü		
13	Kâtip	2	350
	Zatişleri Genel Müdürlüğü		
10	Mümeyyiz	1	500
12	Tetkik Memuru	6	400
13	Kâtip	12	350
	Merkez Bürosu		
14	Kâtip	2	300
	Merkez		
14	Kâtip	3	300

[3] SAYILI CETVEL

(3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvele eklenecek kadrolara ait cetvel)

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
	Adalet Bakanlığı		
	MERKEZ		
	Yargıtay		
2	İkinci Başkan	2	1 750
3	Üye	18	1 500
2	Cumhuriyet İkinci Başsavcısı	7	1 750
3	Yargıtay Cumhuriyet Savcısı	35	1 500
5	Doktor	1	1 100
	Yargıtay Kalemleri		
6	Başkâtip	2	950
7	Başkâtip Yardımcısı	5	800
9	Memur	6	600
11	Kâtip	15	450
13	Mübaşir	4	350
	Yüksek Hâkimler Kurulu		
3	Yasama organı tarafından seçilecek Yüksek Hâkimler Kurulu Üyesi	6	1 500
3	Yasama organı tarafından seçilecek Yüksek Hâkimler Kurulu Yedek Üyesi	2	1 500
3	Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Sekreteri	1	1 500
4	Yüksek Hâkimler Kurulu Raportörü	4	1 250
5	» » »	8	1 100
6	» » »	8	950
6	Kalem Müdürü	1	950
7	Şef	4	800
8	» Yardımcısı	4	700
9	Memur	4	600
10	»	8	500
11	»	8	450
12	»	10	400
	İller		
3	Başkan, Hâkim, Sulh Hâkimi, C. Başsavcılığı Yardımcıları, C. Savcısı ve	95	1 500
4	Yardımcıları, Sorgu Hâ-	80	1 250
5	kimleri, Yargıtay Üye Yardımcıları, İcra Hâkim ve Yardımcı Hâkimleri	70	1 100
	Kâtipler		
7		20	800
8	Başkâtip, Başkâtip Yar-	30	700
9	dımcıları, Zabıt Kâtibi,	40	600
10	Zabıt Kâtip Yardımcıları	60	500
11	ve Kâtipler	200	450
12		200	400
	İcra Memur ve Yardımcıları		
7	İcra Memur ve Yardımcısı	15	800
8	» » »	20	700
9	» » »	25	600

[4] SAYİLI CETVEL

(D) cetvelinden çıkarılacak kadrolara ait cetvel

D.	Memuriyetin çeşidi	Aded	Ücret
	Adalet Bakanlığı		
	MERKEZ		
	Yargıtay		
11	Doktor	1	300

[5] SAYILI CETVEL

(D) cetveline eklenecek kadrolara ait cetvel

D.	Memuriyetin çeşidi	Aded	Ücret
4	Daktilo	1	800
5	»	2	700
6	»	3	600
7	»	4	500
8	»	5	450
11	Başhademe	1	300
12	Hademe	6	250
13	»	7	200
12	Bekçi	2	250

Adalet Komisiyonunun değiştirişine bağlı cetveller

Tasarının 1 - 5 sayılı cetvelleri aynen kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonunun değiştirişine bağlı cetveller

[1] SAYILI CETVEL

Sınıf	Derece	Memuriyeti	Aylığı
Yardımcılık	10	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı	500
	9	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı	600
Üçüncü sınıf Savcılık	8	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı yardımcılığı	700
	7	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı yardımcılığı	800
	6	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı yardımcılığı	950
İkinci sınıf Savcılık	5	Cumhuriyet Savcılığı yardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı Başyardımcılığı, Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı yardımcılığı	1 100
	4	Cumhuriyet Savcılığı, Cumhuriyet Başsavcılığı yardımcılığı	1 250 — 1 500
Birinci sınıf Savcılık	3	Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı,	1 500
	2	Cumhuriyet İkinci Başsavcılığı,	1 750
	1	Cumhuriyet Başsavcılığı	2 000

[2] SAYILI CETVEL

Tasarıya bağlı (2) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

[3] SAYILI CETVEL

Tasarıya bağlı (3) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.